

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΜΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ
ΝΟΜΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

Πουλιάνου Σοφία

Επιβλέπων: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΗΣ

Πρέβεζα, Μάρτιος 2019

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΜΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ
ΝΟΜΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

Πουλιάνου Σοφία

Επιβλέπων: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΗΣ

Πρέβεζα, Μάρτιος 2019

**EFFECTS OF MIGRATION IN THE GREEK LABOR MARKET
- COMPARATIVE STUDY BETWEEN THE GREEK REGIONS**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Πρέβεζα, 2019

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής
Καραμάνης Κωνσταντίνος,
Αναπληρωτής Καθηγητής
2. Μέλος επιτροπής
Αρνής Νικόλαος,
Λέκτορας
3. Μέλος επιτροπής
Ναζάκης Χαρίλαος,
Καθηγητής

© Πουλιάνου, Σοφία, 2019.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις διατάξεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εξ' ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Πουλιάνου, Σοφία

Περίληψη

Η Ελλάδα δεν έχει ακόμη αναπτύξει μια μακροχρόνια και βιώσιμη μεταναστευτική πολιτική ούτε έχει εφαρμόσει ένα σταθερό και επίσημο σύστημα υποδοχής, καταγραφής και ενσωμάτωσης των μεταναστών. Σ' αυτές τις συνθήκες, η πλειοψηφία των Ελλήνων φαίνεται να αντιμετωπίζουν τους μετανάστες αλλά και τους πρόσφυγες ως οικονομική και πολιτιστική απειλή.

Το βασικό ερώτημα που διερευνά η παρούσα εργασία είναι κατά πόσον η εισροή μεταναστών στην περιοχή της Ηπείρου επηρεάζει τις ευκαιρίες απασχόλησης των ντόπιων κατοίκων. Παράλληλα, γίνεται μια συγκριτική αναφορά των δεδομένων που αφορούν τη μετανάστευση ανά νομό της Ελλάδας με βάση τα στατιστικά δεδομένα που υπάρχουν σε ισχύ ώστε να αξιολογήσουμε τις επιπτώσεις που έχει η μετανάστευση στην ελληνική οικονομία.

Αναδεικνύεται πως η επίδραση της μεταναστευτικής απασχόλησης στην οικονομία είναι γενικά θετική, οι ανειδίκευτοι εργάτες και αυτοί που προσλαμβάνονται ως εργάτες στη γεωργία είναι ανάμεσα στους πληγέντες, ενώ τα αγροτικά νοικοκυριά όλων των εισοδηματικών τάξεων εμφανίζονται ωφελημένα από τη μετανάστευση.

Λέξεις κλειδιά: Μετανάστευση, Ελλάδα, αγορά εργασίας, νομοί Ελλάδας, οικονομία, αγροτικός τομέας, έλληνες εργοδότες, μετανάστες εργαζόμενοι.

Abstract

Greece has not yet developed a long-term and sustainable immigration policy nor has it implemented a stable and formal system for receiving, recording and integrating immigrants. In these circumstances, the majority of Greeks seem to treat immigrants and refugees as an economic and cultural threat.

The main question explored by this reference, is whether the influx of migrants in the region of Epirus affects the employment opportunities of local residents. At the same time, a comparative report of immigration data per county of Greece is made on the basis of the statistical data available in order to assess the impact of migration on the Greek economy.

It turns out that the effect of migrant employment on the economy is generally positive, unskilled workers and those recruited as agricultural workers are among those affected, while farm households of all income classes are benefiting from immigration.

Key Words: Immigration, Greece, labor market, Greek counties, economy, agricultural sector, Greek employers, migrant workers

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη.....	6
Abstract	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
1. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΤΕΥΣΗΣ.....	14
1.1 Ελλάδα και Μετανάστευση	14
1.2 Τα προγράμματα νομιμοποίησης και τα χαρακτηριστικά των μεταναστών.....	19
2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ.....	27
2.1 Η δομή του πληθυσμού ανά περιφέρεια	27
2.2 Τόπος εγκατάστασης – μορφωτικό επίπεδο.....	29
2.3 Χώρες προέλευσης, λόγοι εγκατάστασης	32
2.4 Μετανάστες στην ελληνική αγορά εργασίας.....	38
3. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ.....	43
3.1 Θετικές - αρνητικές-κοινωνικές-οικονομικές-πολιτισμικές-δημογραφικές συνέπειες (για τη χώρα προέλευσης και τη χώρα υποδοχής).....	43
3.2 Δικαιώματα των μεταναστών και υποχρεώσεις της χώρας υποδοχής.....	45
3.3 Η επίδραση της Μετανάστευσης στη θέση των Ελλήνων στην αγορά εργασίας... 46	
3.4 Η επίδραση της Μετανάστευσης στην Ελληνική οικονομία	50
3.5 Σχέση μεταξύ εισροής μεταναστών και παραοικονομία/ΑΕΠ/παραγωγικότητα/ανταγωνιστικότητα.....	51
4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ	54
4.1 Χάραξη κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής.....	54
4.2 Λειτουργία του νομικού-θεσμικού πλαισίου	55
4.3 Χάραξη αναπτυξιακής/μεταναστευτικής πολιτικής που αφορούν την αγορά εργασίας.....	56
5. Μεθοδολογία διεξαγωγής έρευνας	58
5.1 Μέθοδος.....	58
5.2 Δειγματοληψία.....	59
5.3 Μέθοδος ανάλυσης δεδομένων	60
6. Παρουσίαση αποτελεσμάτων.....	61
6.1 Κοινωνικά-Δημογραφικά Στοιχεία.....	61
6.2 Μετανάστες	64
6.3 Έλληνες που απασχολούν εργασιακά μετανάστες	77
6.4 Στάσεις και αντιλήψεις γηγενών για τους μετανάστες.....	83
6.5 Στατιστική Ανάλυση	90
7. Συμπεράσματα	95

8. Επίλογος	97
Βιβλιογραφία	99
Παράρτημα	106

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το φαινόμενο της μετανάστευσης αποτελεί μια πραγματικότητα για την Ελλάδα της τελευταίας εικοσαετίας . Μια πραγματικότητα ζωντανή και συνεχώς μεταλλασσόμενη ,η οποία έχει επηρεάσει τις δομές της ελληνικής κοινωνίας .

Το γεγονός ότι η Ελλάδα, σήμερα δέχεται όλο και μεγαλύτερο αριθμό μεταναστών την έχει μεταμορφώσει από παραδοσιακή χώρα αποστολής μεταναστών, σε χώρα υποδοχής. Οι μετανάστες που έρχονται στη χώρα μας, προέρχονται α) από χώρες που ανήκουν ή όχι στην Ευρωπαϊκή Ένωση και εργάζονται νόμιμα στην Ελλάδα σύμφωνα με τους κοινοτικούς νόμους, β) λαθραία από κράτη που δεν ανήκουν στην Ε.Ε. με αποτέλεσμα αν εργάζονται να είναι παράνομα και γ) είναι πρόσφυγες που μπορεί να έρχονται και λαθραία (Κοΐλιαρης, 1997).

Οι κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές ανακατατάξεις που χαρακτηρίζουν την εποχή μας έχουν οδηγήσει πολλούς ανθρώπους στη λύση της μετανάστευσης σε παγκόσμιο επίπεδο, με σκοπό μια ποιοτικότερη και ασφαλέστερη ζωή (Καψάλης, 2007). Έτσι η εργασία αποτελεί το κίνητρο και η οικονομική ανέχεια είναι η αιτία μετακίνησης των οικονομικών μεταναστών στη χώρα μας. Εξαιρούνται, βέβαια, οι πρόσφυγες που φεύγουν από τη χώρα τους για διαφορετικούς λόγους. Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας σε συνδυασμό με τη μορφολογία των συνόρων της την καθιστά εύκολη πύλη εισόδου για τους μετανάστες από την Ασία, την Αφρική και τα Βαλκάνια, που την επιλέγουν προκειμένου να φτάσουν στον τελικό τους προορισμό

που είναι οι ανεπτυγμένες χώρες της Βόρειας Ευρώπης, αν και δεν είναι λίγες οι φορές που παραμένουν στη χώρα μας. Κίνητρο για τις μεγάλες μεταναστευτικές εισροές που έχουμε είναι και το γεγονός πως η Ελλάδα, μετά την Ισπανία και την Πορτογαλία έχει το μεγαλύτερο ποσοστό ευέλικτης εργασίας, που προσελκύει το εργατικό μεταναστευτικό δυναμικό, ιδίως σε περιοχές που ανθεί ο γεωργικός και ο τουριστικός τομέας (Παπαδόπουλος & Κασίμης, 2012).

Σαν κράτος υποδοχής μεταναστών που θα μείνουν στη χώρα για μικρότερο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, η Ελλάδα έχει την ευθύνη μέσω των θεσμικών πλαισίων, των στρατηγικών και πολιτικών γραμμών που ακολουθεί, για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών. Η ενσωμάτωσή τους εξαρτάται από την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, στην εκμάθηση της γλώσσας και στην καταπολέμηση των διακρίσεων. Αυτό βρίσκεται σε αλληλεπίδραση με το νόμιμο ή όχι τρόπο της εισόδου τους, το αν έρχονται μόνοι τους ή με οικογένεια, το χρόνο παραμονής τους στη χώρα υποδοχής, την προσωπικότητα και το χαρακτήρα τους (εκπαίδευση, εξειδίκευση, ηλικία, φύλο, γνώση της γλώσσας στη χώρα υποδοχής), τις κοινωνικές αξίες και τις αντιλήψεις που επικρατούν στην τοπική κοινωνία, αλλά και από τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας (Κασιμάτη, 2009; Levitas, 2004).

Όσοι μεταναστεύουν από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης γίνονται ευκολότερα αποδεκτοί από τους ντόπιους κατοίκους και βρίσκουν ευκολότερα επαγγελματική απασχόληση και στέγαση, ενώ τα ατομικά τους δικαιώματα διασφαλίζονται (Μάρκου, 1995). Αντίθετα, οι παράνομοι μετανάστες αποτελούν ένα φτηνό εργατικό δυναμικό που απασχολούνται περιστασιακά σε εργασίες που απορρίπτουν οι ντόπιοι κάτοικοι (γεωργία, οικοδομές, κτηνοτροφία, οικιακοί βοηθοί, βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα) (Κοιλιάρης 1997, Καστορίδας, 1991) και πολλές φορές χωρίς κοινωνική ασφάλιση.

Η προσαρμογή των μεταναστών στη χώρα υποδοχής αυξάνεται με το χρόνο, επειδή αναπτύσσουν νέα κοινωνικά δίκτυα επικοινωνίας, μαθαίνουν τη γλώσσα και εξοικειώνονται με το νέο εργασιακό περιβάλλον. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των χωρών υποδοχής καθώς και την ενίσχυση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (COM, 2011). Παίρνει εξάλλου ιδιαίτερη σημασία αν ληφθεί υπόψη, η δημογραφική γήρανση της Ευρώπης, η αύξηση του προσδόκιμου ζωής και η συρρίκνωση του

πληθυσμού που βρίσκεται σε ηλικία εργασίας (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/el&oldid=409484).

Οι μεταναστευτικές πολιτικές που εφαρμόζονται, θα πρέπει να επικεντρώνονται σε θέματα διαχείρισης της ετερότητας υπό το πρίσμα της ισότητας, της ισονομίας και με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα (ΕΚΚΕ, 2012). Σε περίπτωση που πλατιά στρώματα μεταναστευτικών πληθυσμών παραμένουν περιθωριοποιημένα για μεγάλο χρονικό διάστημα, δημιουργούνται ιδιαίτερα αρνητικές συνθήκες για τις χώρες στις οποίες διαμένουν, δυσκολεύοντας την όποια πολιτική διαχείριση σε εθνικό επίπεδο.

Μέχρι σήμερα, η εκπλήρωση των στόχων της ένταξης των μεταναστών σε όλη την Ευρώπη, παραμένει ανεπιτυχής, καθώς τα κράτη υποδοχής δείχνουν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, ρατσιστικές συμπεριφορές απέναντι στους μετανάστες που πολλές φορές παραμένουν θεσμικά και κοινωνικά αποκλεισμένοι (ΕΚΚΕ, 2012).

Σε επίπεδο Ευρώπης, οι δυσκολίες σύγκλισης των μεταναστευτικών πολιτικών, οφείλονται:

1. Στη διαφορετική εμπειρία εφαρμογής των μεταναστευτικών πολιτικών που έχουν τα παραδοσιακά μεταναστευτικά έθνη,
2. Στη διαφορετική αξιολόγηση που υφίστανται οι πολιτιστικοί, οικονομικοί και δημογραφικοί δείκτες κάθε κοινωνίας,
3. Στην αποσπασματική μεταναστευτική πολιτική που εφαρμόζουν τα νέα κράτη υποδοχής μεταναστών της Νότιας Ευρώπης (ΕΚΚΕ, 2012).

Στην περίπτωση της Ελλάδας, επίσης οι μετανάστες δεν είναι εύκολα αποδεκτοί από το ευρύ κοινωνικό σύνολο, που τους αντιμετωπίζει ως φτηνό εργατικό δυναμικό και εκφράζουν ξενοφοβικές συμπεριφορές. Κύριοι λόγοι για τη συμπεριφορά αυτή είναι:

1. Η οικονομική κρίση και η αύξηση της ανεργίας αν και δεν είναι η αιτία για την ξενοφοβία, όμως μπορεί να αποτελέσει το κατάλληλο πεδίο για την εκδήλωσή της και, η ισχύς των ξενοφοβικών πεποιθήσεων είναι ριζωμένη στην ελληνική πολιτική κουλτούρα,
2. Η Ελλάδα βρέθηκε απροετοίμαστη να δεχτεί τις χιλιάδες μεταναστών με αποτέλεσμα να υπάρξει έλλειψη κατάλληλων θεσμών, υποδομών υποδοχής και μεταναστευτικής πολιτικής,
3. Η έλλειψη διαπολιτισμικής παιδείας που θα εκπαιδεύει τους πολίτες να αντιμετωπίζουν τους μετανάστες με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα,

ώστε να μην οδηγούνται στην περιθωριοποίηση και στον κοινωνικό αποκλεισμό (<https://www.efsyn.gr/arthro/ereynontas-fainomeno-tis-xenofonias>).

Παράλληλα, δεν είναι λίγες οι φορές που τα ΜΜΕ υποδαυλίζουν την ξενοφοβία, όπως και ακραία πολιτικά κόμματα που στηρίζουν τη δημοφιλία τους στο ρατσισμό. Στα πλαίσια αυτής της εργασίας γίνεται μία προσπάθεια διερεύνησης των επιπτώσεων της μετανάστευσης στην ελληνική εργασία. Αν και όπως ήδη αναφέραμε, η Ελλάδα δέχεται συνεχώς ολοένα και μεγαλύτερο αριθμό μεταναστών, οι οποίοι εντάσσονται στην παραγωγική διαδικασία ερευνούμε το βαθμό στον οποίο επηρεάζουν την οικονομική ανάπτυξη της περιφέρειας της Ηπείρου. Ωστόσο, δεχόμαστε ότι οι μετανάστες συνεισφέρουν θετικά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Σκοπός της μελέτης είναι : α) να γίνει μια συγκριτική αναφορά των δεδομένων που αφορούν τη μετανάστευση ανά νομό της Ελλάδας με βάση τα στατιστικά δεδομένα που υπάρχουν σε ισχύ ώστε να αξιολογήσουμε τις επιπτώσεις που έχει η μετανάστευση στην ελληνική οικονομία και β) μέσω ενός ερωτηματολογίου να διερευνήσουμε τη στάση που έχουν οι Έλληνες είτε απασχολούν σε εργασία είτε όχι, απέναντι στους μετανάστες.

1. ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΤΕΥΣΗΣ

1.1 Ελλάδα και Μετανάστευση

Ως φαινόμενο και ως διαδικασία, η μετανάστευση σφράγισε την Ελλάδα και την Ευρώπη και συνέβαλε αποφασιστικά στη διαμόρφωση της κοινωνικής, δημογραφικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτισμικής πραγματικότητας της εποχής μας. Από την άλλη μεριά, το μεταναστευτικό φαινόμενο και οι μεταναστευτικές διαδικασίες αναφέρονται σε συγκεκριμένες οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές κλπ. συνθήκες. Όταν οι συνθήκες αυτές αλλάζουν, τόσο το φαινόμενο όσο και η διαδικασία της μετανάστευσης μεταβάλλονται.

Ο ορισμός της μετανάστευσης περιλαμβάνει τη μόνιμη ή προσωρινή γεωγραφική μετακίνηση ενός ατόμου ή μιας ομάδας ή ενός κοινωνικού συνόλου από μία περιοχή σε κάποια άλλη, αλλά εξαρτάται από τις κοινωνικοοικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες κάθε κράτους. Η μετανάστευση συνίσταται μια μορφή δημογραφικής διαδικασίας η οποία συνεπάγεται την ανανέωση του πληθυσμού μιας χώρας (Μπάγκαβος & Παπαδοπούλου, 2006)

Η μετανάστευση, με βάση το καθεστώς εισόδου και παραμονής στη χώρα υποδοχής, διακρίνεται σε Νόμιμη και Παράνομη Μετανάστευση.

Νόμιμη Μετανάστευση έχουμε στην περίπτωση που ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων έχουν εισέρθει και παραμένουν νόμιμα σε μια χώρα, η παρουσία τους έχει καταγραφεί από τις αρμόδιες αρχές και είναι εφοδιασμένοι με την απαιτούμενη άδεια παραμονής και εργασίας.

Παράνομη Μετανάστευση υπάρχει μόνο, όταν ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων έχουν εισέλθει σε κάποια χώρα εξ αρχής χωρίς νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα, οπότε μιλάμε για “λαθρομετανάστες”, οι οποίοι είτε εισήρθαν νόμιμα μεν υπό κάποια ιδιότητα (τουρισμός, σπουδές, νόμιμη εργασία) και στη συνέχεια παραμένουν παράνομα στη συγκεκριμένη χώρα.

Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, μετανάστης είναι το άτομο που διαμένει για τουλάχιστον 6 μήνες μακριά από τον συνήθη τόπο κατοικίας του. Στην περίπτωση που βρίσκεται εντός των συνόρων της χώρας του λέγεται εσωτερικός μετανάστης ενώ στην περίπτωση που βρίσκεται εκτός των συνόρων της χώρας του λέγεται εξωτερικός ή διεθνής μετανάστης.

«Μετανάστες (οικονομικοί και πρόσφυγες) είναι τα άτομα που εγκαταλείπουν τη χώρα καταγωγής τους προσβλέποντας σε καλύτερες συνθήκες εργασίας και γενικά διαβίωσης, στις χώρες τελικού προορισμού τους» (UNHCR, 2012).

Κατά τις κοινωνικές επιστήμες αλλά και κατά το Διεθνές Δίκαιο ο όρος «μετανάστης» αναφέρεται για διάφορους λόγους , στη γεωγραφική μετακίνηση των ανθρώπων είτε μεμονωμένα είτε κατά ομάδες .

Πρόσφυγες σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται στη Συνθήκη της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 ,όπως συμπληρώθηκε από το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης, της 31ης Ιανουαρίου 1967, πρόσφυγας είναι «...κάθε πρόσωπο, το οποίο επειδή έχει δικαιολογημένο φόβο διωγμού λόγο φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα, βρίσκεται έξω από τη χώρα της υπηκοότητας του και δεν μπορεί ή εξαιτίας αυτού του φόβου, δε θέλει να προσφύγει στην προστασία της χώρας αυτής » (Καψάλης, 2003).

Οικονομικός μετανάστης χαρακτηρίζεται το άτομο που αποδημεί για βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης και για την αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος γι' αυτόν και την οικογένειά του (Αλέξιας, 2001).

Η διαφορά μεταξύ πρόσφυγα και οικονομικού μετανάστη, είναι ότι ο πρόσφυγας επιθυμεί συνήθως να επιστρέψει στη χώρα προέλευσης όταν εξομαλυνθούν οι κοινωνικές συνθήκες που τον απομάκρυναν, ενώ ο οικονομικός μετανάστης επιλέγει συχνά να μονιμοποιηθεί και να ενσωματωθεί πλήρως στη χώρα υποδοχής κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις.

Τα τελευταία χρόνια οι αιτίες μετανάστευσης είναι περισσότερο αναγκαστικές και οφείλονται σε φυσικές ή περιβαλλοντικές καταστροφές, πολέμους, μεγάλη φτώχεια. Σε κάθε περίπτωση οι οικονομικοί μετανάστες μπορούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους ενώ οι πρόσφυγες αδυνατούν.

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστία του ΟΗΕ, οι πρόσφυγες, ελλείψει εθνικής προστασίας, προστατεύονται από τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και άλλα διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα. Το δικαίωμά τους να ζητήσουν άσυλο αποτελεί βασική αρχή της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και επομένως η χορήγηση ασύλου αποτελεί υποχρέωση και της Ελλάδας. Στην περίπτωση της Ελλάδας η δυσκολία έγκειται στη διαδικασία διάκρισης των μεταναστών και των προσφύγων. Όλοι χρησιμοποιούν τις ίδιες μεθόδους εισόδου στη χώρα (μικτές μεταναστευτικές ροές), ενώ οι περισσότεροι δεν έχουν τα απαραίτητα νομιμοποιητικά έγγραφα (διαβατήριο, βίζα ή άλλα έγγραφα),

που να ταυτοποιούν την ταυτότητά τους, τη χώρα καταγωγής ή την ανάγκη τους για διεθνή προστασία, όταν περνούν τα σύνορα. «Μόνο εάν ζητήσουν άσυλο και ενταχθούν στη σχετική διαδικασία, και εφόσον το σύστημα ασύλου είναι δίκαιο και αποτελεσματικό, θα είναι δυνατό στο τέλος της διαδικασίας να εξακριβωθεί ποιοι είναι πραγματικά πρόσφυγες και ποιοι όχι» (UNHCR, 2012).

Αξίζει να σημειώσουμε πως, αλλοδαπός είναι εκείνος που έχει διαφορετική ιθαγένεια από τη χώρα στην οποία βρίσκεται, (για παράδειγμα ελληνική), ή είναι ιθαγενής, δεν έχει δηλαδή την ιθαγένεια κανενός κράτους (Βρέλλης, 2003). Η ιθαγένεια, δηλαδή, είναι το κριτήριο διάκρισης μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών. Θα μπορούσαμε επομένως να ξεχωρίσουμε μια ιδιαίτερη κατηγορία αλλοδαπών, αυτή των ομογενών, οι οποίοι είναι υπήκοοι των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχουν την Ευρωπαϊκή ιθαγένεια.

Η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από τέσσερις εποχές μεγάλης μεταναστευτικής κίνησης (Χλέτσος, 2001):

1. 1945-1960. Η μεταπολεμική μεταναστευτική κίνηση εκφράζει τον πολιτικό και τον οικονομικό αναβρασμό στον οποίο βρίσκεται ο κόσμος. Είναι η περίοδος μετά το 2^ο Παγκόσμιο πόλεμο κατά την οποία η Ευρώπη ανοικοδομείται και οι αποικίες καταργούνται με αποτέλεσμα να επιστρέφει μεγάλος πληθυσμός εργατικού δυναμικού. Η Ελλάδα, όπως και άλλες χώρες, χάνει μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού της που πηγαίνει στις αναπτυγμένες οικονομίες του Βορρά και των υπερπόντιων χωρών προς αναζήτηση καλύτερων συνθηκών εργασίας και διαβίωσης. «Τεράστιος αριθμός Ελλήνων, κυρίως από τις βόρειες αγροτικές περιοχές της χώρας, φεύγει εκείνη την εποχή στην Ευρώπη και πιο πολύ στη Γερμανία, ζητώντας δουλειά στις εκεί αγορές» (Αμίτσης & Λαζαρίδη, 2001).

2. 1955-1973. Μεγάλος αριθμός εργατικού δυναμικού μεταναστεύει από τις χώρες της Νότιας Ευρώπης στον πλούσιο Βορρά. «Από τους 965.000 Έλληνες που εγκατέλειψαν τη χώρα το 68% περίπου κατευθύνθηκε κυρίως προς τη δυτική Γερμανία και κατόπιν στη Σουηδία και το Βέλγιο.

3. 1974-1988. Η μετανάστευση μειώνεται λόγω έλλειψης ζήτησης εργατικού δυναμικού από τις παραδοσιακές χώρες υποδοχής. Στην Ελλάδα μειώνονται οι εκροές μεταναστών και αυξάνονται οι εισροές. Οι μετανάστες προέρχονται από τις χώρες της Αφρικής και της Ασίας στα πλαίσια κάλυψης των αναγκών της σε φτηνό εργατικό

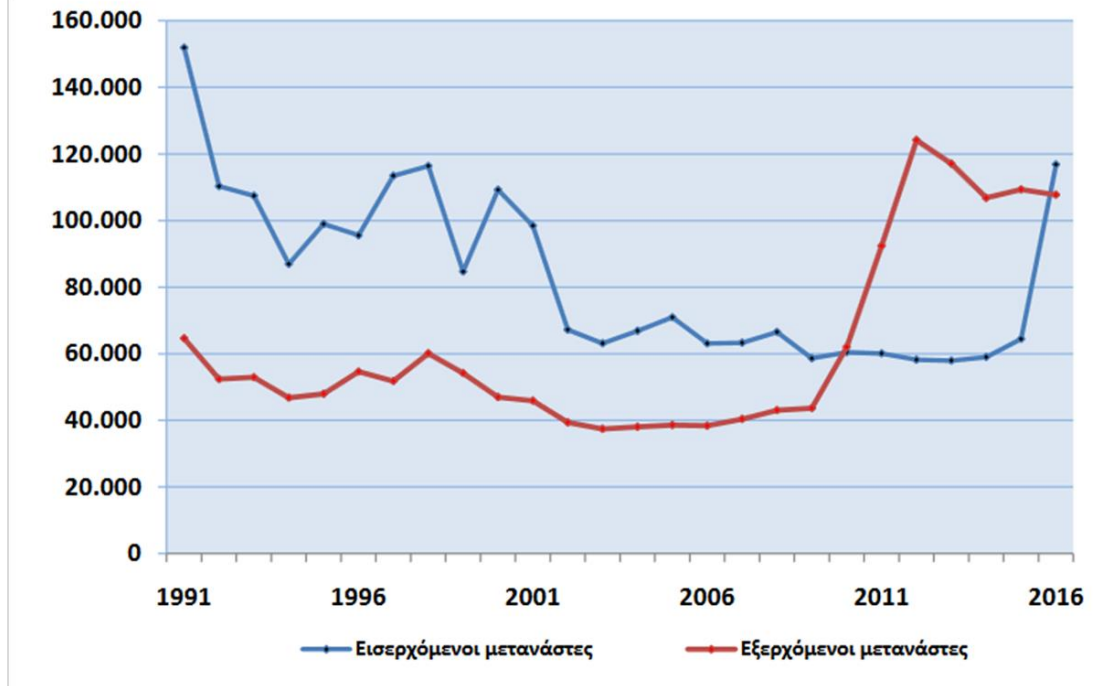
δυναμικό. Η πτώση της δικτατορίας ευνοεί την επιστροφή των πολιτικών προσφύγων και η αλλαγή και οι περιορισμοί των μεταναστευτικών πολιτικών των Η.Π.Α. και της Αυστραλίας εντείνουν την επιστροφή αρκετών οικονομικών μεταναστών (Ψημμένος, 2000). Παρατηρείται, επίσης, έντονο μεταναστευτικό ρεύμα με τη μορφή της παράνομης απασχόλησης καθώς είναι δύσκολο για τους ξένους να αποκτήσουν άδεια εργασίας και οι περισσότεροι από αυτούς ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα παράνομα. Έτσι όπως σημειώνει ο Σ. Σούλης «σήμερα στην Ελλάδα οι νόμιμα εργαζόμενοι ξένοι –συμπεριλαμβανομένων και των ξένων ναυτικών – ανέρχονται σε 40.000 περίπου άτομα.» (Μουσούρου, 1991).

4. 1988-σήμερα. Μέχρι τις αρχές του 1990 η ελληνική μετανάστευση είχε προορισμό τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης, της Αυστραλίας και της Αμερικής. Την περίοδο εκείνη καταρρέουν τα καθεστάτα του υπαρκτού σοσιαλισμού και το φαινόμενο του επαναπατρισμού εντείνεται (ομογενείς, παλιννοστούντες) με την ταυτόχρονη εισροή μεταναστών από τις χώρες αυτές. Επίσης παρατηρείται μεγάλη μεταναστευτική κίνηση από την Ανατολική στην Δυτική Ευρώπη (Ε.Ε.). Παρατηρείται ολοένα αυξανόμενη παλιννόστηση Ελλήνων μεταναστών. « Γενικά έχει παρατηρηθεί ότι οι Έλληνες που μεταναστεύουν στη Δυτική Ευρώπη προέρχονται κυρίως (70%) περίπου από τις αγροτικές περιοχές της Βόρειας Ελλάδας ενώ οι Έλληνες που ξενιτεύονται στην Αμερική τον Καναδά και την Αυστραλία προέρχονται κυρίως από την Νότια Ελλάδα και τα νησιά. Το μεγαλύτερο όμως ποσοστό (60% περίπου) των Ελλήνων μεταναστών είναι άντρες από 15-45 ετών και το (55%-60%) από αυτούς πριν από την αναχώρηση τους ήταν στη χώρα οικονομικά ενεργοί».

Οι μετανάστες στις μέρες μας, δεν είναι αποκλειστικά οι φτωχότεροι κάτοικοι των χωρών αυτών από τις οποίες μεταναστεύουν αλλά κυρίως εκείνοι που βρίσκονται μεν σε δυσμενή θέση αλλά ωστόσο έχουν τους υλικούς και πολιτισμικούς πόρους που χρειάζονται προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες της μετανάστευσης (Λαμπριανίδης & Λυμπεράκη, 2001).

Στο διάγραμμα 1 φαίνεται ο πληθυσμός των μεταναστευτικών εισροών και εκροών στην Ελλάδα τα έτη 1991-2016. Είναι φανερό πως το 2012 έχουμε το μέγιστο αριθμό Ελλήνων που φεύγουν στο εξωτερικό, ενώ το 2013 το μικρότερο αριθμό εισροών. Από το 2014 και μετά οι εισροές αυξάνονται με το 2016 να φτάνουν στα επίπεδα του 1998 και να ξεπερνούν και τον αριθμό των εξερχομένων μεταναστών (<http://www.statistics.gr/documents/20181/a0e3a66c-80a9-46ac-a6e5-ec57e748935b>).

Διάγραμμα 1: Εισερχόμενοι και εξερχόμενοι μετανάστες κατά την περίοδο 1991-2016. (Ο πληθυσμός είναι σε χιλιάδες). (<http://www.statistics.gr>).

Διάγραμμα 1.1.1 Εισερχόμενοι και εξερχόμενοι μετανάστες κατά την περίοδο 1991-2016 (Ο πληθυσμός είναι σε χιλιάδες)

Στην Ελλάδα, η πλειοψηφία των μεταναστών προέρχεται είτε από υπέρβαση του χρόνου νόμιμης παραμονής στη χώρα είτε από παράνομη είσοδο σ' αυτή, χωρίς την κατοχή άδειας παραμονής. Το γεγονός αυτό, έχει αυξήσει την ευελιξία και το προσωρινό καθεστώς στην αγορά εργασίας, με αποτέλεσμα οι μετανάστες να απασχολούνται σε θέσεις και κλάδους, όπως η γεωργία, τα ιδιωτικά νοικοκυριά, οι μεταποιητικές βιομηχανίες και οι κατασκευές, που δύσκολα αποδέχονται Έλληνες και αυτό ωφελεί την ελληνική οικονομία (Fakiolas, 1999; Chletsos & Karassavoglou, 1997; Λιανός, 2003). Με τον τρόπο αυτό, οι Έλληνες μπορούν να μετακινηθούν σε άλλες θέσεις απασχόλησης και η εργασία των μεταναστών λειτουργεί συμπληρωματικά μ' αυτή των Ελλήνων.

1.2 Τα προγράμματα νομιμοποίησης και τα χαρακτηριστικά των μεταναστών

Ο ορισμός του μετανάστη διαφέρει μεταξύ των χωρών και εξαρτάται από την εφαρμοζόμενη μεταναστευτική πολιτική. Διεθνώς, διακρίνονται δυο κατηγορίες μεταναστευτικών πολιτικών, που αφορούν και την απόκτηση υπηκοότητας, α) όσες θεωρούν μετανάστη τον γεννημένο στην αλλοδαπή που όμως κατοικεί και δραστηριοποιείται στη χώρα υποδοχής και β) όσες θεωρούν μετανάστη αυτόν που ίσως έχει γεννηθεί στη χώρα υποδοχής, αλλά δεν έχει αποκτήσει την υπηκοότητα (Lemaitre, 2005). Τον τελευταίο ορισμό χρησιμοποιεί η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Yoda, 2004).

Η μεταναστευτική πολιτική που εφαρμόζει το κάθε κράτος μέλος ποικίλει ανάλογα με τον τρόπο που αποφασίζει να αντιμετωπίσει τους μετανάστες μέσω της αφομοίωσης, της ενσωμάτωσης ή της ένταξής τους στην εκάστοτε κοινωνία. Η Ελλάδα, ως κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καλείται να θεσπίζει νομοθετικά πλαίσια βασισμένα στις κατευθυντήριες γραμμές που διαμορφώνει η Ένωση. Σε γενικές γραμμές, η μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας έχει αντιμετωπίσει τον μετανάστη ως εργατικό δυναμικό που θα καλύψει θέσεις εργασίας που δεν επιθυμούν οι γηγενείς και θα παραμείνει προσωρινά στο κράτος. Έτσι, έχει επιδείξει αδιαφορία για την ανάπτυξη δικτύων κοινωνικής προστασίας και έχει δώσει έμφαση στην κατασταλτική πολιτική με αποτέλεσμα να αναπαράγεται ή να διατηρείται η παράνομη μετανάστευση (Μπάγκαβος & Παπαδοπούλου 2006).

Επιπλέον στην Ελλάδα, υπήρξε διαφοροποιημένη μεταχείριση των μεταναστών λόγω της ύπαρξης ομογενών και παλιννοστούντων κυρίως από την Αλβανία και τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Αυτό, δημιουργεί μεγάλο πρόβλημα όσον αφορά τη συνολική εικόνα του φαινομένου και τη συγκέντρωση ποσοτικών δεδομένων. Οι ομογενείς που είναι ελληνικής καταγωγής δεν έχουν δικαιώματα με βάση το Σύνταγμα, αλλά τυγχάνουν προνομιακής μεταχείρισης, σύμφωνα με πολιτικές αποφάσεις (Kasimis & Kasimi, 2004). Οι μετανάστες που έχουν ελληνική καταγωγή, παραμένουν χωρίς έγγραφη τεκμηρίωση στη χώρα και στην πράξη έκαναν πολύ δύσκολη τη διάκρισή τους από τους μετανάστες που διαμένουν παράνομα. Αρχικά, επετράπη η παραμονή στη χώρα χωρίς έγγραφη τεκμηρίωση αυτών που ισχυρίζονται πως έχουν ελληνική καταγωγή και στη συνέχεια θεσπίστηκε μια ιδιαίτερη διαδικασία παροχής υπηκοότητας για τους ομογενείς και

επαναπατρισθέντες Έλληνες. Το 1993 ο Ν. 2130/1993 προσδιόρισε την έννοια των «επαναπατρισθέντων Ελλήνων» και θέσπισε μια γρήγορη διαδικασία παροχής υπηκοότητας στους αιτούντες. Ο Νόμος αυτός συμπληρώθηκε από το Ν. 2790/2000 και την Υπουργική απόφαση 4864/8/8γ/2000, σύμφωνα με τα οποία καθορίστηκαν ειδικά προνόμια και ειδική διαδικασία ταχείας παροχής υπηκοότητας στους ομογενείς από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Πιο συγκεκριμένα, έως τις αρχές της δεκαετίας του 1990, το θέμα της μετανάστευσης δεν απασχολούσε την ελληνική πολιτεία. Μέχρι το 1991 το θεσμικό πλαίσιο για τη μετανάστευση καθοριζόταν από το Ν. 4310/1929 «περί εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι, αστυνομικού ελέγχου, διαβατηρίων, απελάσεων και εκτοπίσεων», που σκοπό είχε να ρυθμίσει το Μικρασιατικό προσφυγικό πρόβλημα. Το 1990 με κοινή Υπουργική απόφαση των Υπουργείων Εθν. Άμυνας και Εσωτερικών επετράπη στους μετανάστες, οι οποίοι ισχυρίζονται πως έχουν ελληνική καταγωγή, να παραμείνουν στη χώρα χωρίς έγγραφη τεκμηρίωση. Με το Ν. 1975/91 γίνεται μια προσπάθεια αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης και εφαρμογής μιας μεταναστευτικής πολιτικής που να συγχρονίζεται με αυτές της Ευρώπης στα θέματα της εισόδου και της παραμονής των μεταναστών στην Ελλάδα (Lazaridis, 1996). Το 1993 ο Ν. 2130/1993 προσδιόρισε την έννοια των «επαναπατρισθέντων Ελλήνων» και θέσπισε μια γρήγορη διαδικασία παροχής υπηκοότητας στους αιτούντες. Μέχρι το 1996 ο αριθμός των παράνομων μεταναστών που εισέρχονταν στην Ελλάδα, άρχισε να αυξάνει δραστικά, με αποτέλεσμα το 1997 να θεσπιστούν δύο Προεδρικά Διατάγματα (358/97 και 359/9736) που αφορούσαν προγράμματα νομιμοποίησης παράνομων μεταναστών και άρχισαν να ισχύουν από την 1/1/1998. Ο Νόμος Ν. 2130/1993 συμπληρώθηκε από το Ν. 2790/2000 και την Υπουργική απόφαση 4864/8/8γ/2000, σύμφωνα με τα οποία καθορίστηκαν ειδικά προνόμια και ειδική διαδικασία ταχείας παροχής υπηκοότητας στους ομογενείς από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (Γεωργία κ.ά.)

Ο Νόμος 2910/2001 ρυθμίζει, τη μακροχρόνια παραμονή και πολιτογράφηση των αλλοδαπών, τους εξωτερικούς και εσωτερικούς ελέγχους, την πρόσκληση των αλλοδαπών για απασχόληση, καθώς και τη δημιουργία νέων θεσμικών οργάνων (Πετράκου & Tatlidil, 2003). Αναλυτικότερα, ορίζει τα εξής:

α) Σε θεσμικό επίπεδο, το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μέσω της Διεύθυνσης Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, συντονίζει τη μεταναστευτική πολιτική.

β) Διαχωρίζονται η εξαρτημένη, η εποχιακή εργασία και η άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας με σκοπό να χορηγούνται άδειες εισόδου των μεταναστών για λόγους εργασίας.

γ) Η άδεια παραμονής μεταναστών δίνεται πλέον από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, ύστερα από γνώμη της Επιτροπής Μετανάστευσης. Ωστόσο, απουσιάζουν οι ασφαλιστικές δικλίδες, που προστατεύουν τα δικαιώματα του μετανάστη και λειτουργούν αποτρεπτικά ή και ελεγκτικά απέναντι σε ενδεχόμενες αυθαιρεσίες.

δ) Για την κατοχύρωση δικαιωμάτων των μεταναστών και την ένταξή τους στην κοινωνία, ευνοούνται η πρόσβαση των ανήλικων αλλοδαπών στην εκπαίδευση, με την υποχρέωση για την ελάχιστη σχολική φοίτηση όπως και οι Έλληνες. Κατοχυρώνεται η πρόσβαση των αλλοδαπών στο σύστημα δικαιοσύνης και στο σύστημα κοινωνικής προστασίας μέσω της ασφάλισής τους, στους οικείους ασφαλιστικούς φορείς στους οποίους απολαμβάνουν τα ίδια ασφαλιστικά δικαιώματα με τους Έλληνες.

Παρόλα αυτά παραμένει αμφισβητήσιμη η ισότιμη ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία και η παράλληλη εγγύηση για την προστασία των δικαιωμάτων τους εφόσον οι μετανάστες εξακολουθούν να αντιμετωπίζονται ως προσωρινοί εργάτες (Λαμπριανίδης , 2001).

Η πιο σοβαρή νομοθετική προσέγγιση μέχρι τώρα που αφορά την είσοδο και τη διαμονή των μεταναστών τρίτων χωρών στη χώρα μας, είναι ο ν.3386/2005, με τίτλο “Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια” όπως ισχύει και μετά τις τροποποιήσεις που επέφερε ο ν.3801/2009. Σύμφωνα με το νόμο αυτό απλουστεύονται και γίνονται ταχύτερες οι διαδικασίες έκδοσης αδειών διαμονής, οργανώνονται οι αντίστοιχες υπηρεσίες και εκσυγχρονίζεται η νομοθεσία με βάση τους ευρωπαϊκούς κανόνες. Έτσι, διευκολύνεται το πρόβλημα καταγραφής των παράνομων μεταναστών καθώς και της κοινωνικής τους ένταξης (Καβουνίδα , 2006).

Παράλληλα ρυθμίζονται διατάξεις και ερμηνευτικές εγκύκλιοι αναφορικά με ειδικότερα ζητήματα, που αφορούν την υλοποίηση της μεταναστευτικής πολιτικής. Ιδιαίτερη σημασία έχουν:

Η Κοινή Υπουργική Απόφαση 160/2006, που προσδιορίζει τον αριθμό ημερομισθίων ανάλογα με την κατηγορία των μεταναστών, που χρειάζονται ώστε να ανανεωθεί η άδεια διαμονής,

Η Κοινή Υπουργική Απόφαση 4415/2006 που καθορίζει το ύψος και τον τρόπο απόδειξης των επαρκών πόρων, όπου αυτοί προβλέπονται ως προϋπόθεση στις διατάξεις του νόμου,

Η Κοινή Υπουργική Απόφαση 11702/2006 που προσδιορίζει τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις υπαγωγής στις ρυθμίσεις του ν. 3386/2005 των υπηκόων τρίτων χωρών, που φοιτούν ή έχουν αποφοιτήσει από δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα,

Τα δύο προεδρικά διατάγματα 131 και 150/2006 ενσωματώνουν τις κοινοτικές οδηγίες για την οικογενειακή επανένωση και την απόδοση της ιδιότητας του επί μακρόν διαμένοντος μετανάστη και

Ο νόμος 3536/2007 συμπλήρωσε τον ν.3386/2005, ώστε να αποτρέψει γραφειοκρατικά προβλήματα που προέκυψαν κατά την εφαρμογή του (Πουλαράκης & Ψωμιάδη, 2010). Έχει τίτλο «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» και προσπαθεί να διαμορφώσει μια πολιτική που θα εστιάζει στην κοινωνική ένταξη συμπεριλαμβάνοντας και την υγεία. Προεδρικά διατάγματα όπως τα 131/2006 περί οικογενειακής επανένωσης, 150/2006 περί καθεστώτος των επί μακρόν διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, 106/2007 περί ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής των Ευρωπαίων πολιτών, αλλά και σχετικές υπουργικές αποφάσεις, αποτελούν επιπρόσθετους ρυθμιστικούς παράγοντες του ζητήματος εντός της ελληνικής επικράτειας (Πουλαράκης & Ψωμιάδη, 2010).

Με τον νόμο 3838/2010 «Σύγχρονες διατάξεις για την ελληνική ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή των ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις» δόθηκε το δικαίωμα ψήφου στις τοπικές εκλογές για πρώτη φορά σε ορισμένες κατηγορίες διαμενόντων νομίμων υπηκόων τρίτων χωρών. Επιπλέον, καθιερώθηκαν ειδικές διαδικασίες κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας για τα παιδιά των μεταναστών είτε από την γέννησή τους εφόσον οι γονείς διαμένουν νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα επί πέντε τουλάχιστον συνεχή έτη, είτε κατόπιν ολοκλήρωσης έξι τουλάχιστον τάξεων του ελληνικού σχολείου (http://www.ypes.gr/UserFiles/24e0c302-6021-4a6b-b7e4-8259e281e5f3/N_3838_1.pdf). Παράλληλα προβλέπεται η θέσπιση «εξετάσεων» στην ελληνική γλώσσα και στην ελληνική ιστορία για τους αιτούντες για λήψη της ελληνικής ιθαγένειας, διαδικασία που ισχύει ήδη σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. (Ανακοίνωση της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων –2005).

Μετά τον ν. 3386/2005, ο μεταναστευτικός νόμος 3879/2010 για την «είσοδο, παραμονή και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» διαμορφώνει τις επιταγές για την κοινωνική ένταξη και εισάγει την πιστοποίηση της γνώσης της Ελληνικής γλώσσας, που αποτελεί μέρος του ολοκληρωμένου προγράμματος «Δράσης για την ένταξη του αλλοδαπού πληθυσμού στη χώρα μας».

Στη συνέχεια, ο ν.4018/2011, διευκολύνει τις εργασίες που αφορούν στα νομιμοποιητικά έγγραφα, ενώ θεσπίστηκε και ο ν.3907/2011 για την ίδρυση της υπηρεσίας ασύλου και της υπηρεσίας πρώτης υποδοχής, με στόχο την αναδιάρθρωση της κρατικής μηχανής αναφορικά με την παροχή ασύλου. Ο ν.4251/2014, ο οποίος τιτλοφορείται ως «Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις», ενσωματώνει τον ν.3386/2005, καθώς και 19 τροποποιητικές νομοθετικές παρεμβάσεις και 6 προεδρικά διατάγματα, που αφορούν στην εισδοχή πολιτών τρίτων χωρών με σκοπό την εποχική εργασία, στις άδειες διαμονής για επενδυτική δραστηριότητα, στην προσωρινή διαμονή και στην απασχόληση με εθνική θεώρηση εισόδου, στην άδεια διαμονής για εξαιρετικούς -ανθρωπιστικούς λόγους, στην ίση μεταχείριση εποχικά εργαζομένων και κατόχων ενιαίας άδειας, στην οικογενειακή επανένωση, καθώς επίσης και στα εξαιρετικής σημασίας ζητήματα που αφορούν στις προϋποθέσεις κτήσης και τους λόγους απώλειας της ελληνικής ιθαγένειας, τα οποία έχουν απασχολήσει πρόσφατα και την ημεδαπή νομολογία (Δετσαρίδης, 2015). Ενσωματώνει επίσης στις προϋποθέσεις κοινωνικής ένταξης και την υγεία.

Ο Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις (Ν 4251/2014-ΦΕΚ 80 Α΄), είχε σα στόχο τον αποτελεσματικότερο έλεγχο της αγοράς εργασίας σε συνάρτηση με τις σημερινές συνθήκες και τις πραγματικές ανάγκες επιμέρους κλάδων αλλά και ευρύτερα της εθνικής οικονομίας.

Ο ν.4332/2015, ρυθμίστηκε με τον τίτλο «Τροποποίηση διατάξεων Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας –Τροποποίηση του Ν.4521/2014 για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις οδηγίες του ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2011/98/ΕΕ σχετικά με την ενιαία διαδικασία υποβολής αίτησης για τη χορήγηση στους πολίτες τρίτων χωρών ενιαίας άδειας διαμονής και εργασίας στην επικράτεια κράτους-μέλους και σχετικά με κοινό σύνολο δικαιωμάτων για τους εργαζομένους από τρίτες χώρες που διαμένουν νομίμως σε κράτος-μέλος και 2014/36/ΕΕ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής πολιτών τρίτων χωρών με σκοπό την εποχιακή εργασία και άλλες διατάξεις». Οι διατάξεις του

N4332/2015 στο άρθρο 15 της Οδηγίας ρυθμίζουν την ίση μεταχείριση με τους ημεδαπούς, όσον αφορά στους όρους απασχόλησης, στις συνθήκες εργασίας, στους όρους αμοιβής και απόλυσης, του ωραρίου εργασίας, του δικαιώματος στην απεργία και στην ανάληψη συνδικαλιστικής δράσης, στην εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση, στην αναγνώριση διπλωμάτων επαγγελματικών προσόντων, στις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας σχετικά με τους κλάδους κοινωνικής ασφάλειας και στα φορολογικά πλεονεκτήματα.

Η Εγκύκλιος αριθ. 13, η οποία αποτελεί την τελευταία και πιο πρόσφατη προσθήκη του νομικού πλαισίου σχετικά με τη μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας αφορά στις άδειες διαμονής και τη διαδικασία της έκδοσής τους. Η εγκύκλιος τιτλοφορείται ως εφαρμογή των διατάξεων της αριθ. 58114/22.12.2016 απόφασης του Υπουργού Μεταναστευτικής Πολιτικής «Ανακαθορισμός αρμόδιων αρχών έκδοσης αδειών διαμονής που χορηγούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 4251/2014, όπως ισχύει».

Στη συνέχεια, στις 4 Νοεμβρίου 2016, από το Υπουργείο Εσωτερικών συγκροτήθηκε το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, το οποίο απαρτίζεται από τη Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής, τη Γενική Γραμματεία Υποδοχής, τη Γενική Γραμματεία Ασύλου και τη Γενική Γραμματεία Οικονομικών Υπηρεσιών Μεταναστευτικής Πολιτικής στην οποία υπήχθησαν οι Διευθύνσεις Μεταναστευτικής Πολιτικής, Κοινωνικής Ένταξης και Ιθαγένειας του υπουργείου Εσωτερικών.

Με τον Ν. 4368/21.2.2016 άρθρο 33, «Πρόσβαση στο Δημόσιο Σύστημα Υγείας ανασφάλιστων και οικονομικά αδύναμων πολιτών, Ελλήνων και αλλοδαπών» θεσπίζεται για πρώτη φορά το δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης σε όλες τις δημόσιες δομές υγείας για την παροχή νοσηλευτικής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε ανασφάλιστους και σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Η πλέον θεμελιώδης αλλαγή που εισάγει το ανωτέρω θεσμικό πλαίσιο είναι η εξίσωση του δικαιώματος ασφαλισμένων, ανασφάλιστων και πρώην κατόχων Ατομικού Βιβλιαρίου Οικονομικά Αδυνάμου ή Ανασφάλιστου ως προς την πρόσβαση στο δημόσιο σύστημα υγείας. Η υγειονομική κάλυψη που εγγυάται το νέο πλαίσιο είναι πλήρης και περιλαμβάνει τη νοσηλευτική, διαγνωστική και φαρμακευτική κάλυψή τους (<http://www.moh.gov.gr/articles/health/anapyksh-monadwn-ygeias/3999-prosbash-twn-anasfalistwn-sto-dhmosio-systhma-ygeias>). Αξίζει να σημειώσουμε ότι σε όλα τα κράτη της ευρωπαϊκής ένωσης συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, απαγορεύεται

η χρήση των υπηρεσιών υγείας στους μετανάστες χωρίς νόμιμα έγγραφα παραμονής, εκτός αν πρόκειται για επείγον περιστατικό. Σε αυτή την περίπτωση η άρνηση παροχής βοήθειας από το νοσηλευτικό προσωπικό συνιστά ποινικό παράπτωμα και αντιτίθεται στον ιατρικό όρκο.

Με την ΚΥΑ 34987/16 γίνεται σύσταση Εθνικού Μητρώου ελληνικών και ξένων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) που δραστηριοποιούνται σε θέματα διεθνούς προστασίας, μετανάστευσης και κοινωνικής ένταξης.

Ο Νόμος 4375 αφορά την οργάνωση και λειτουργία της Υπηρεσίας Ασύλου, της Αρχής Προσφυγών, της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης, τη σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, την προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις.

Από τις 3 Απριλίου 2017 η αρμοδιότητα έκδοσης των αδειών διαμονής, οι οποίες χορηγούνται για εξαιρετικούς λόγους, μεταφέρεται από τη Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, στις Υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων. Σκοπός αυτής της αλλαγής είναι η διευκόλυνση των πολιτών τρίτων χωρών, οι οποίοι πλέον δεν είναι αναγκασμένοι να μεταβούν στην Αθήνα προκειμένου να ζητήσουν να υπαχθούν στη ρύθμιση. Επιπλέον με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται καταμερισμός των αιτήσεων σε διαφορετικά σημεία υποδοχής, άρα και ταχύτερη εξέταση των φακέλων. Απλοποίηση των διαδικασιών για την ανανέωση αδειών διαμονής, με μείωση των απαιτούμενων δικαιολογητικών, καθώς και μείωση των κατηγοριών των αδειών διαμονής, περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ο Νέος Μεταναστευτικός Κώδικας: «ΚΩΔΙΚΑΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ». Ακόμη, προκρίνεται ως βασική άδεια διαμονής, η πενταετής άδεια επί μακρόν διαμένοντος, που δίνει τη δυνατότητα σε όσους πολίτες τρίτων χωρών το επιθυμούν, να μεταβούν σε άλλα κράτη - μέλη της Ε.Ε..

Μια σημαντική πρωτοβουλία του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης της ΓΣΕΕ, αποτελεί η δημιουργία του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης Μεταναστών, με αφορμή τη συμμετοχή του στο πρόγραμμα EQUAL, με στόχο να συμβάλλει τεκμηριωμένα και αξιόπιστα στον κοινωνικό διάλογο για την επεξεργασία προτάσεων πολιτικής σε ζητήματα απασχόλησης μεταναστών.

Σημαντικό ρόλο στις πολιτικές μετανάστευσης έχουν και οι διμερείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί με γειτονικές χώρες και έχουν στόχο τη ρύθμιση της παράνομης μετανάστευσης και της εγχώριας αγοράς εργασίας με έμφαση στην εποχιακή απασχόληση. Τέτοιες συμφωνίες έχουν υπογραφεί με την Αλβανία, τη Βουλγαρία, την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (οι αποφάσεις δεν έχουν κυρωθεί από την Ελληνική Βουλή λόγω του προβλήματος με το όνομα της χώρας) και την Τουρκία (Αμίτσης ., 2001).

2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

2.1 Η δομή του πληθυσμού ανά περιφέρεια

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνή Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ), οι αφίξεις των προσφύγων και μεταναστών στην Ελλάδα το 2017 φτάνουν τις 29.595. Το 2016, περίπου 173.614 πρόσφυγες και μετανάστες είχαν φθάσει στην Ελλάδα διά θαλάσσης, ενώ η καθαρή μετανάστευση εκτιμήθηκε σε 10332 άτομα που αντιστοιχούν σε 116867 εισερχόμενους και 106535 εξερχόμενους μετανάστες. Το 2015 η καθαρή μετανάστευση είχε εκτιμηθεί σε -44905 άτομα (64446 εισερχόμενοι και 109351 εξερχόμενοι μετανάστες. Σημειώνεται ότι στα στοιχεία εισερχόμενης μετανάστευσης και πληθυσμού περιλαμβάνονται και άτομα που βρίσκονταν στη χώρα μας την 1.1.2017 λόγω της προσφυγικής κρίσης.

Η αντιπροσωπεία στην Ελλάδα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες ενημερώνει ότι τους πρώτους πέντε μήνες του 2018 περίπου 11.200 άνθρωποι έφτασαν στην Ελλάδα μέσω θαλάσσης και 7.200 από την ξηρά, ενώ το 2017 είχαν καταγραφεί 29.700 αφίξεις μέσω θαλάσσης και 5.600 μέσω ξηράς (<https://www.unhcr.org/gr/>).

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης, (2018), ο εκτιμώμενος αριθμός των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα ανερχόταν, στις 30 Απριλίου 2018, σε 3.150, από τα οποία 96% είναι αγόρια, 4% κορίτσια, ενώ 5,3% είναι κάτω των 14 ετών. Ο συνολικός αριθμός των θέσεων σε δομές φιλοξενίας είναι 1091 ενώ υπάρχουν 2.745 παραπομπές ασυνόδευτων στη λίστα αναμονής για τοποθέτηση σε κάποια δομή φιλοξενίας.

Στον πίνακα 1 είναι φανερό πως αν και οι αλλοδαποί μετανάστες έχουν παρουσία σε όλες τις περιφέρειες της χώρας, η κατανομή τους σε αυτές δεν είναι ομοιόμορφη. Στο νότιο Αιγαίο (ποσοστό 12,2%), τα Ιόνια νησιά (11,5%), την Πελοπόννησο (10,7%), την Κρήτη (10,7%) και την Αττική (10,6%), το ποσοστό των αλλοδαπών μεταναστών επί του συνολικού πληθυσμού παρουσιάζεται αισθητά ανώτερο του μέσου εθνικού όρου, ενώ αντίθετα, στις τρεις μακεδονικές περιφέρειες στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (3,6% αντίστοιχα) και στη Δυτική Μακεδονία (4,1%), στην Ήπειρο (5,6%), τη Θεσσαλία (6,1%), τη Δυτική Ελλάδα (6,1%) και το Βόρειο Αιγαίο (6,2%), είναι ιδιαίτερα χαμηλό. Για τις περιφέρειες που συνορεύουν (έχοντας χερσαία σύνορα) με άλλες χώρες –που μάλιστα συνιστούν

χώρες αποστολής μεταναστών– θα πρέπει ίσως να εκφραστεί η επιφύλαξη κατά πόσον η Απογραφή μπορούσε να συμπεριλάβει εποχικά μετακινούμενους αλλοδαπούς που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι της Ελλάδας. Σε κάθε περίπτωση πάντως, κάποιες από τις περιφέρειες που φαίνεται να συγκεντρώνουν αναλογικά μικρότερο αριθμό μεταναστών είναι εκείνες που είτε αντιμετώπιζαν, και πριν από την κρίση, μεγαλύτερο πρόβλημα στην οικονομική τους δραστηριότητα, χαμηλότερο αναλογικά οικονομικά ενεργό πληθυσμό και μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας (Δυτική Μακεδονία, Ήπειρος, Βόρειο Αιγαίο), είτε, πιθανά, σημαντικό μέρος των επιχειρήσεων που πρωτύτερα έδρευαν σε αυτές, μετακινήθηκαν σε άλλες βαλκανικές χώρες, αναζητώντας ευνοϊκότερο θεσμικό και φορολογικό πλαίσιο και φθηνότερο εργατικό δυναμικό και αξιοποιώντας τη γεωγραφική εγγύτητα προς αυτές τις χώρες (Β. Ελλάδα γενικότερα και ιδιαίτερα Κεντρική Μακεδονία) (Ετήσια Έκθεση ΕΙΕΑΔ, 2017).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Κατανομή των μεταναστών στην Ελληνική περιφέρεια (2011)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	21.956	3,60%	2,40%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	116.918	6.2%	12.8%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	11.598	4.1%	1.3%
ΗΠΕΙΡΟΣ	18.979	5.6%	2.1%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	44.575	6.1%	4.9%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	51.538	9.4%	5.7%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	23.813	11.5%	2.6%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	41.475	6.1%	4.5%
ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΟΣ	61.902	10.7%	6.8%
ΑΤΤΙΚΗ	405.831	10.6%	44.5%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	12.334	6.2%	1.4%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	37.746	12.2%	4.1%
ΚΡΗΤΗ	63.335	10.2%	6.9%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	912.000	8,43%	100.0%

2.2 Τόπος εγκατάστασης – μορφωτικό επίπεδο

Σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 2011, οι μετανάστες συγκεντρώνονται σε περιοχές όπου προσφέρονται θέσεις απασχόλησης. Οι περισσότεροι από τους μισούς έχουν εγκατασταθεί στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας, ενώ υψηλότερη συμμετοχή στον συνολικό τους πληθυσμό έχουν περιοχές, είτε με σημαντική τουριστική ανάπτυξη, όπως τα περισσότερα νησιά των Κυκλάδων, οι Σποράδες, τα Ιόνια Νησιά και η Κρήτη, είτε περιοχές με αξιοσημείωτη αγροτική ανάπτυξη, όπως η Βοιωτία, η Κορινθία, η Αργολίδα. Σημαντικό μερίδιο έχει η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας, Αττικής και Στερεάς Ελλάδας ενώ με πολύ μικρό ποσοστό συμμετέχουν οι περιφέρειες της Δυτικής Μακεδονίας και του Βορείου Αιγαίου (ΕΛ.ΣΤΑΤ. Γενική Απογραφή Πληθυσμού 2011).

Στον πίνακα 2 φαίνονται οι πόλεις που έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών ανά εθνικότητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Ελληνικές πόλεις με την υψηλότερη συγκέντρωση μεταναστών ανά εθνικότητα

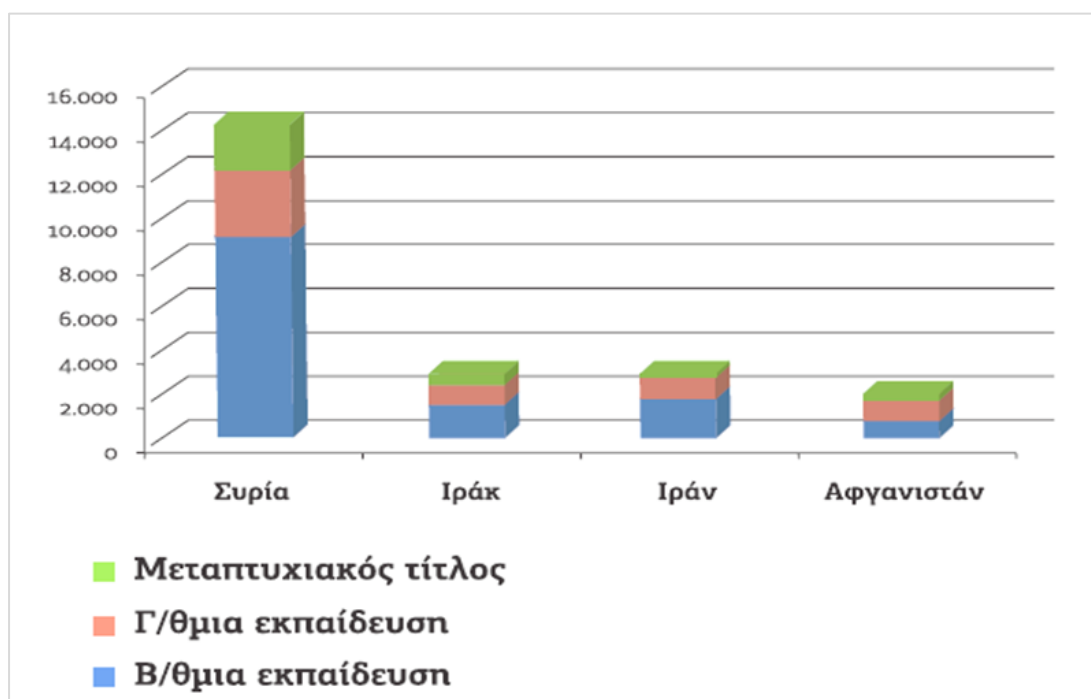
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011

A/A	ΑΛΒΑΝΙΑ	ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ- ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ	ΤΟΥΡΚΙΑ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ- ΡΩΣΙΑ
1	ΚΟΜΟΤΗΝΗ	ΔΡΑΜΑ	ΔΡΑΜΑ	ΔΡΑΜΑ	ΠΑΤΡΑ
2	ΧΑΝΙΑ	ΚΟΜΟΤΗΝΗ	ΛΑΡΙΣΑ	ΞΑΝΘΗ	ΛΕΥΚΑΔΑ
3	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ	ΠΑΤΡΑ	ΠΑΤΡΑ	ΠΑΤΡΑ	ΛΑΡΙΣΑ
4	ΗΡΑΚΛΕΙΟ	ΛΑΡΙΣΑ	ΛΕΥΚΑΔΑ	ΛΕΥΚΑΔΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ
5	ΚΑΒΑΛΑ	ΛΕΥΚΑΔΑ	ΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΗΡΑΚΛΕΙΟ	ΗΡΑΚΛΕΙΟ
6	ΣΕΡΡΕΣ	ΒΟΛΟΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΟ	ΛΑΡΙΣΑ	ΖΑΚΥΝΘΟΣ
7	ΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΚΑΒΑΛΑ	ΧΙΟΣ	ΒΟΛΟΣ
8	ΛΑΜΙΑ	ΚΑΒΑΛΑ	ΒΟΛΟΣ	ΚΑΒΑΛΑ	ΓΡΕΒΕΝΑ
9	ΡΟΔΟΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΟ	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΚΟΜΟΤΙΝΗ	ΧΑΝΙΑ
10	ΔΡΑΜΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	ΓΡΕΒΕΝΑ	ΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΔΡΑΜΑ

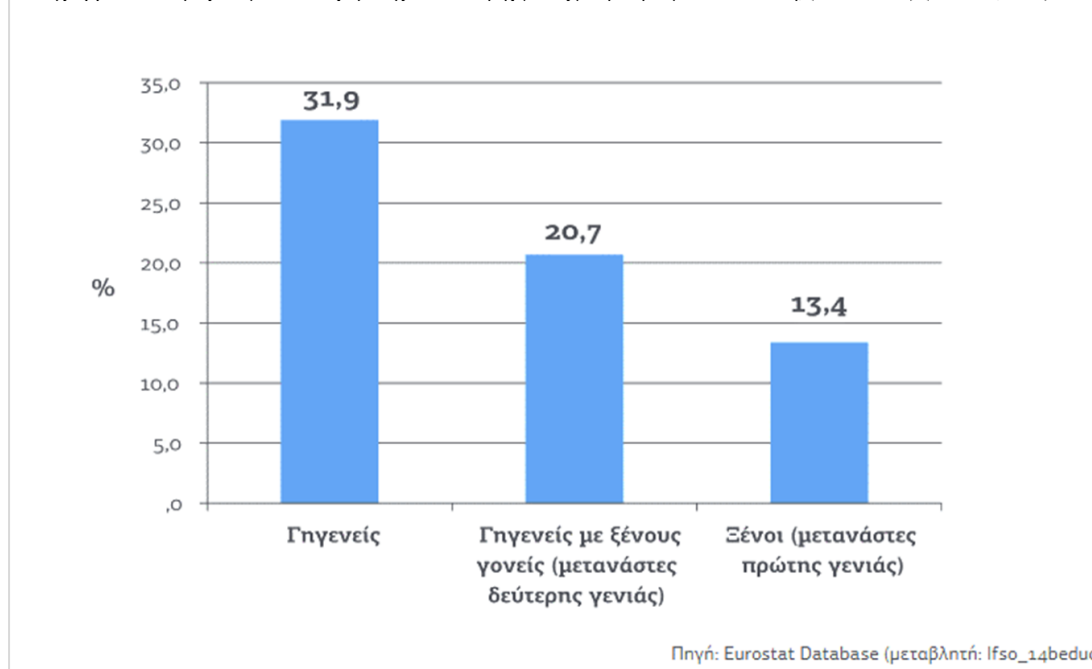
Για τις τέσσερις χώρες με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση προσφυγικού πληθυσμού στην Ελλάδα (Συρία, Ιράκ, Ιράν και Αφγανιστάν) προκύπτει από το Διάγραμμα 2 ότι οι Ιρανοί ηγούνται ποσοστιαία σε ανώτερη εκπαίδευση, οι οποίοι σε ποσοστό 26,5% διαθέτουν είτε πανεπιστημιακό είτε μεταπτυχιακό τίτλο, ακολουθούν οι Ιρακινοί με 23% ενώ Σύριοι και Αφγανοί σε επίπεδο ανώτερης εκπαίδευσης κινούνται στα ίδια επίπεδα (19% και 18% αντίστοιχα). Στην αποφοίτηση από την Β/θμια εκπαίδευση προηγούνται επίσης οι Ιρανοί με 47%, ακολουθούμενοι από τους Σύριους 33,5%, τους Ιρακινούς 29% και τους Αφγανούς 12% (ΕΙΕΑΔ, 2017).

Διάγραμμα 2: Εκπαιδευτικό επίπεδο ανά χώρα προέλευσης.

Πηγή :Ετήσια Έκθεση ΕΙΕΑΔ 2017

Διάγραμμα 3: Έλληνες και μετανάστες πρώτης και δεύτερης γενιάς με τριτοβάθμια εκπαίδευση, (Ποσοστό %) (Eurostat, 2014)

Ως προς τις δεξιότητες και το εκπαιδευτικό επίπεδο των μεταναστών, παρατηρείται ότι στην Ελλάδα, το 2014, οι μετανάστες με τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν αναλογικά πολύ λιγότεροι από τους Έλληνες με τριτοβάθμια εκπαίδευση (13,4% έναντι 31,9%). Το χαμηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο των μεταναστών στην Ελλάδα, σε σχέση με τους Έλληνες, αποτελεί παράγοντα χαμηλότερης δημοσιονομικής θέσης των μεταναστών (σε σχέση με τους Έλληνες και σε σχέση με χώρες όπου οι μετανάστες έχουν υψηλότερα ποσοστά τριτοβάθμιας εκπαίδευσης), αφού το χαμηλό τους εκπαιδευτικό επίπεδο τείνει να συνεπιφέρει χαμηλότερες αποδοχές και άρα χαμηλότερη συνεισφορά σε φόρους (Διάγραμμα 3). Ωστόσο, είναι ενδιαφέρον ότι το εκπαιδευτικό επίπεδο των μεταναστών στην Ελλάδα τείνει να αυξάνεται σημαντικά για τους μετανάστες δεύτερης γενιάς.

Επίσης, σύμφωνα με τους Κοτζαμάνη & Καρκούλη, (2016), η αναλογία ανδρών και γυναικών είναι ισορροπημένη για τους προερχόμενους από τις ευρωπαϊκές χώρες μετανάστες, αλλά δεν συμβαίνει το ίδιο και με τους μετανάστες που προέρχονται από τις ασιατικές χώρες, όπου το ανδρικό φύλο παραμένει το κυρίαρχο. Επιπλέον, από τις ευρωπαϊκές χώρες έρχονται άνθρωποι διαφόρων ηλικιών, ενώ από τις ασιατικές καταφθάνει ένα πολύ υψηλό ποσοστό ατόμων κάτω των 18 ετών.

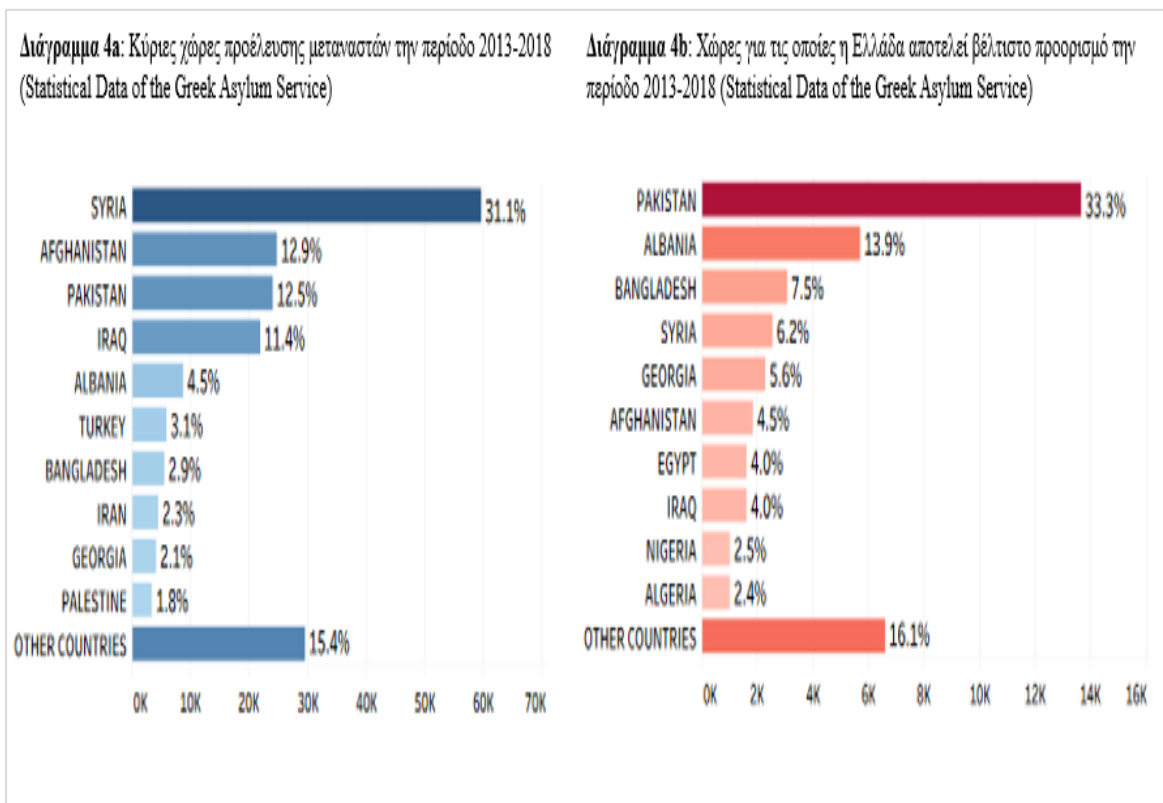
2.3 Χώρες προέλευσης, λόγοι εγκατάστασης

Σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της Ευρώπης, και ιδιαίτερα της Νότιας Ευρώπης, στην Ελλάδα, η μεγάλη πλειονότητα των μεταναστών στη χώρα προέρχεται από τις πρώην σοσιαλιστικές χώρες της Ανατολικής Ευρώπης: Αλβανία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Γεωργία, Ουκρανία, Ρωσία, Μολδαβία και Πολωνία (Διάγραμμα 6). Οι χώρες από τις οποίες έρχονται οι περισσότεροι μετανάστες, είτε συνορεύουν άμεσα, είτε γειτνιάζουν γεωγραφικά, ιστορικά και πολιτισμικά με τη χώρα (ιδίως οι Βαλκανικές χώρες) οπότε, μεταξύ άλλων, διευκολύνεται η συνεχής ροή προς και από την Ελλάδα, η διατήρηση της σύνδεσης των μεταναστών με το περιβάλλον καταγωγής τους, καθώς και η προώθηση διαδικασιών οικογενειακής συνένωσης / επανένωσης στη χώρα υποδοχής. Επιπλέον, η πλειονότητα του συνολικού πληθυσμού των μεταναστών στη χώρα (περιλαμβάνοντας, όμως, πλέον και τη «δεύτερη γενιά») προέρχεται από μία και μόνη χώρα και συγκεκριμένα από την Αλβανία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2001, οι Αλβανοί μετανάστες στην Ελλάδα (χωρίς τους ελληνικής καταγωγής Βορειοηπειρώτες που είναι σήμερα Έλληνες πολίτες) ανέρχονταν σε 438.036 άτομα και αποτελούσαν το 57,5% των καταγραμμένων αλλοδαπών στη χώρα. Στην απογραφή του 2011, ο αριθμός των Αλβανών υπηκόων φτάνει πλέον τα 480.851 άτομα, όντας αυξημένος κατά 10% περίπου σε σύγκριση με δέκα χρόνια πριν. Οι Αλβανοί αποτελούσαν, το 2011, το 52,7% του συνολικού αριθμού των μεταναστών/αλλοδαπών υπηκόων, εξακολουθούσαν δηλαδή να συνιστούν την απόλυτη πλειονότητά τους, ακολουθούμενοι από τους μετανάστες από τη Βουλγαρία (75.917 άτομα ή 8,3% του συνολικού αριθμού των αλλοδαπών το 2011, έναντι 35.104 ή 4,6% των αλλοδαπών το 2001) και τους μετανάστες από τη Ρουμανία (46.524 ή 5,1% του συνόλου των αλλοδαπών το 2011, έναντι 21.994 ή 2,9% του συνόλου των αλλοδαπών το 2001). Το μεγαλύτερο, λοιπόν, μέρος των αλλοδαπών μεταναστών στη χώρα προέρχεται από την Ανατολική Ευρώπη και η, με μεγάλη διαφορά, πολυπληθέστερη εθνική ομάδα μεταναστών γενικά είναι η αλβανική. Σε ό,τι αφορά την εισροή μεταναστών από χώρες εκτός της Ευρώπης, ξεχωρίζουν η Εγγύς και Μέση Ανατολή. Από αυτή την περιοχή, σημαντική χώρα αποστολής μεταναστών στην Ελλάδα είναι κατά πρώτο λόγο η Αίγυπτος (στα στοιχεία της Απογραφής του 2011 αναφέρονται 10.455 άτομα

αιγυπτιακής υπηκοότητας που είναι μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας), η οποία έχει στείλει μετανάστες στη χώρα–διαμέσου διμερών διακρατικών συμφωνιών με το ελληνικό κράτος– από τη δεκαετία του 1970 ακόμη. Στην ίδια κατηγορία χωρών μπορούν να ενταχθούν επίσης η Συρία (7.678 υπήκοοι της οποίας καταγράφονται ως μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας στην Απογραφή του 2011) και η Παλαιστίνη. Τα τελευταία χρόνια, εξαιτίας των διαρκών πολεμικών κρίσεων στην ευρύτερη αυτή περιοχή, έχουν αυξηθεί δραματικά οι μαζικές μετακινήσεις ανθρώπων προς την Ευρώπη και την Ελλάδα, που έχουν πλέον αποκτήσει χαρακτήρα περισσότερο προσφυγικών κυμάτων, παρά ειρηνικών ροών οικονομικής μετανάστευσης προς αναζήτηση εργασίας (αυτό συμβαίνει εδώ και χρόνια, για παράδειγμα, όσον αφορά το Ιράκ και το Αφγανιστάν και, πιο πρόσφατα, τη Συρία). Η πολεμική καταστροφή σε αυτές τις χώρες συνιστά ταυτόχρονα και κοινωνική και οικονομική καταστροφή και το εργατικό τους δυναμικό (κυρίως μάλιστα πρόκειται για το πιο εξειδικευμένο δυναμικό – επιστημονικά και υψηλής ειδίκευσης τεχνικά επαγγέλματα, στελέχη του δημόσιου τομέα κ.ά.– που συχνά διαθέτει και τους πόρους για να βγει από τη χώρα) αναζητεί αναγκαστικά εργασία στο εξωτερικό. Μια ακόμη κατηγορία χωρών που αποτελούν περιοχή μαζικής αποστολής μεταναστών στην Ελλάδα είναι χώρες όπως το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές και η Ινδία. Συνολικά 56.587 άτομα απ’ αυτές τις χώρες καταγράφονται ως μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας στην Απογραφή του 2011, δηλαδή το 6,2% του συνολικού αριθμού των μεταναστών, με το μεγαλύτερο τμήμα τους (34.178 άτομα, ή 3,7% του συνόλου των αλλοδαπών) να προέρχονται από το Πακιστάν. Είναι πιθανό ωστόσο ότι ο πραγματικός αριθμός των προερχόμενων μεταναστών απ’ αυτές τις χώρες (ιδιαίτερα όσον αφορά το Μπαγκλαντές) να είναι, ή τουλάχιστον να υπήρξε κατά το σχετικά πρόσφατο παρελθόν, αρκετά μεγαλύτερος. Τέλος, μια μακρινή, από την Άπω Ανατολή, χώρα προέλευσης μεταναστών, που μάλιστα φαίνεται να απασχολούνται, σε πολύ μεγάλο βαθμό –σχεδόν αποκλειστικά– σε ένα ορισμένο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στη χώρα (προσωπικές υπηρεσίες) είναι οι Φιλιππίνες (ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2014).

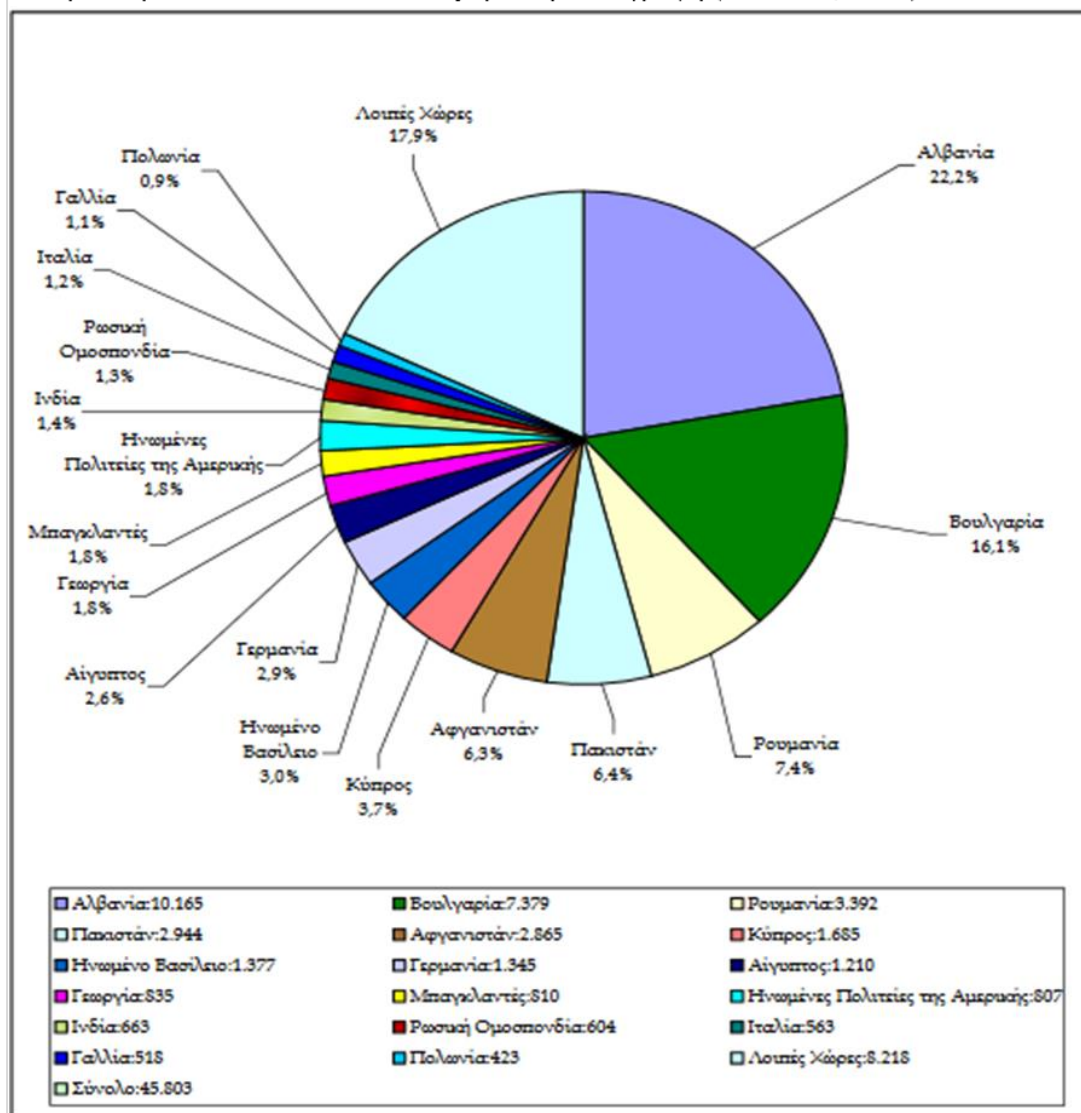
Στα διαγράμματα 4a, 4b παριστάνονται οι κύριες χώρες προέλευσης των μεταναστών κατά τα έτη 2013-2018 καθώς και τα κράτη για τα οποία η Ελλάδα συνιστά μεγάλο θέλγητρο.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Γενική Απογραφή πληθυσμού 2011

Στο Διάγραμμα 5 παριστάνονται οι χώρες προηγούμενης διαμονής από τις οποίες προήλθε το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα, κατά το τελευταίο έτος πριν την Απογραφή, με ξένη υπηκοότητα (περιλαμβάνονται και τα άτομα με αδιευκρίνιστη ή χωρίς υπηκοότητα), αντίστοιχα.

Διάγραμμα 5: Χώρες προέλευσης εγκατασταθέντων στην Ελλάδα με ξένη υπηκοότητα κατά το τελευταίο έτος πριν την Απογραφή (ΕΛ.ΣΤΑΤ, 2011).

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ, Γενική Απογραφή Πληθυσμού 2011

Όλα τα στατιστικά δεδομένα έχουν αναδείξει ότι το 2015 αποτελεί ένα έτος ορόσημο για την Ελλάδα. Πρόκειται για την κορύφωση της μεταναστευτικής κρίσης, ως αποτέλεσμα του πολέμου στη Συρία. Με βάση την Ύπατη Αρμοστεία των

Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), περίπου 6,4 εκατομμύρια Σύριοι έχουν εγκαταλείψει τις εστίες τους και έχουν καταφύγει στο εξωτερικό.

Είναι ενδεικτικό ότι ο αριθμός των προσφύγων που πέρασε στην Ελλάδα από την Τουρκία μέσω θαλάσσης αυξήθηκε 20 φορές από το 2014 στο 2015.

Το 2015 η Ελλάδα χρειάστηκε να αντιμετωπίσει την άφιξη 850.000 μεταναστών. Όμως μετά τη συμφωνία που σύναψε η ΕΕ με την Τουρκία ο αριθμός τους έχει μειωθεί σημαντικά. Αφού δέχθηκε περίπου 174.000 το 2016 και σχεδόν 29.600 το 2017, πέρυσι περίπου 13.000 μετανάστες έχουν φτάσει στη χώρα. Στο τέλος του 2017 περίπου 33.000 μετανάστες ζούσαν στην Ελλάδα, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 0,3% του πληθυσμού.

Στον πίνακα 3 εμφανίζεται η κατανομή των εγκατασταθέντων στην Ελλάδα, κατά το τελευταίο έτος πριν την Απογραφή, σύμφωνα με την υπηκοότητά τους (ελληνική – ξένη) κατά ομάδες ηλικιών και λόγο εγκατάστασης που δήλωσαν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Εγκατασταθέντες στην Ελλάδα κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή με ξένη υπηκοότητα, κατά ομάδες ηλικιών και λόγο εγκατάστασης.

ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΞΕΝΗΣ ΧΩΡΑΣ															ΣΥΝΟΛΟ
	ΣΥΝΟΛΟ	ΛΟΓΟΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ														
		ΕΡΓΑΣΙΑ	%	ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	%	ΣΠΟΥΔΕΣ	%	ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΑΣΥΛΟΥ	%	ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ	%	ΆΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ	%	ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ	%	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	45.803	18.264	39,90	7.814	17,10	2.231	4,90	2.385	5,20	944	2,10	3.408	7,40	10.757	23,50	100
0-9	5.660	0	0,00	2.117	37,40	14	0,20	532	9,40	90	1,60	326	5,80	2.581	45,60	100
10-19	5.431	1.311	24,10	1.474	27,10	807	14,90	458	8,40	151	2,80	228	4,20	1.002	18,40	100
20-29	15.264	7.279	47,70	1.781	11,70	1.299	8,50	807	5,30	409	2,70	633	4,10	3.056	20,00	100
30-39	8.597	4.779	55,60	858	10,00	88	1,00	399	4,60	169	2,00	558	5,30	1.846	21,50	100
40-49	4.709	2.940	62,40	441	9,40	23	0,50	128	3,00	64	1,40	306	6,50	807	17,10	100
50-59	3.105	1.554	49,20	347	11,00	0	0,00	42	1,30	33	1,00	497	15,70	685	21,70	100
60-69	2.017	391	19,40	376	18,60	0	0,00	15	1,00	11	0,50	645	32,00	579	28,70	100
70+	967	10	1,00	420	43,40	0	0,00	4	0,40	17	1,80	315	32,60	201	20,80	100

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Γενική Απογραφή Πληθυσμού 2011

Ο βασικότερος λόγος μετανάστευσης ήταν η αναζήτηση εργασίας. Περίπου 18.000 μετανάστες μετακινήθηκαν στην Ελλάδα αναζητώντας εργασία, ενώ λιγότεροι οδηγήθηκαν στη χώρα προκειμένου να επανενωθούν με τις οικογένειες τους. Κάποιοι στην Ελλάδα αναζητώντας άσυλο ή για σπουδές, ενώ ένα μικρό ποσοστό ήταν πρόσφυγες. Στο διάγραμμα 6 απεικονίζεται η ροή μη νόμιμων

μεταναστών κατά την περίοδο 2006-2015. Ετησίως εισέρχονται περίπου 100.000 μετανάστες, οι οποίοι είτε δεν διαθέτουν τα απαραίτητα νομιμοποιητικά έγγραφα, είτε δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εξόδου/εισόδου στη χώρα.

Αξίζει να σημειωθεί πως στη διετία 2014-2015 σημειώθηκε ραγδαία αύξηση των παράνομων μεταναστών με τον αριθμό τους να διπλασιάζεται (<http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SPO15/->).

Διάγραμμα 6: Αριθμός παράνομα εισερχόμενων μεταναστών στην Ελλάδα, την περίοδο 2006-2015 (<http://www.statistics.gr>)

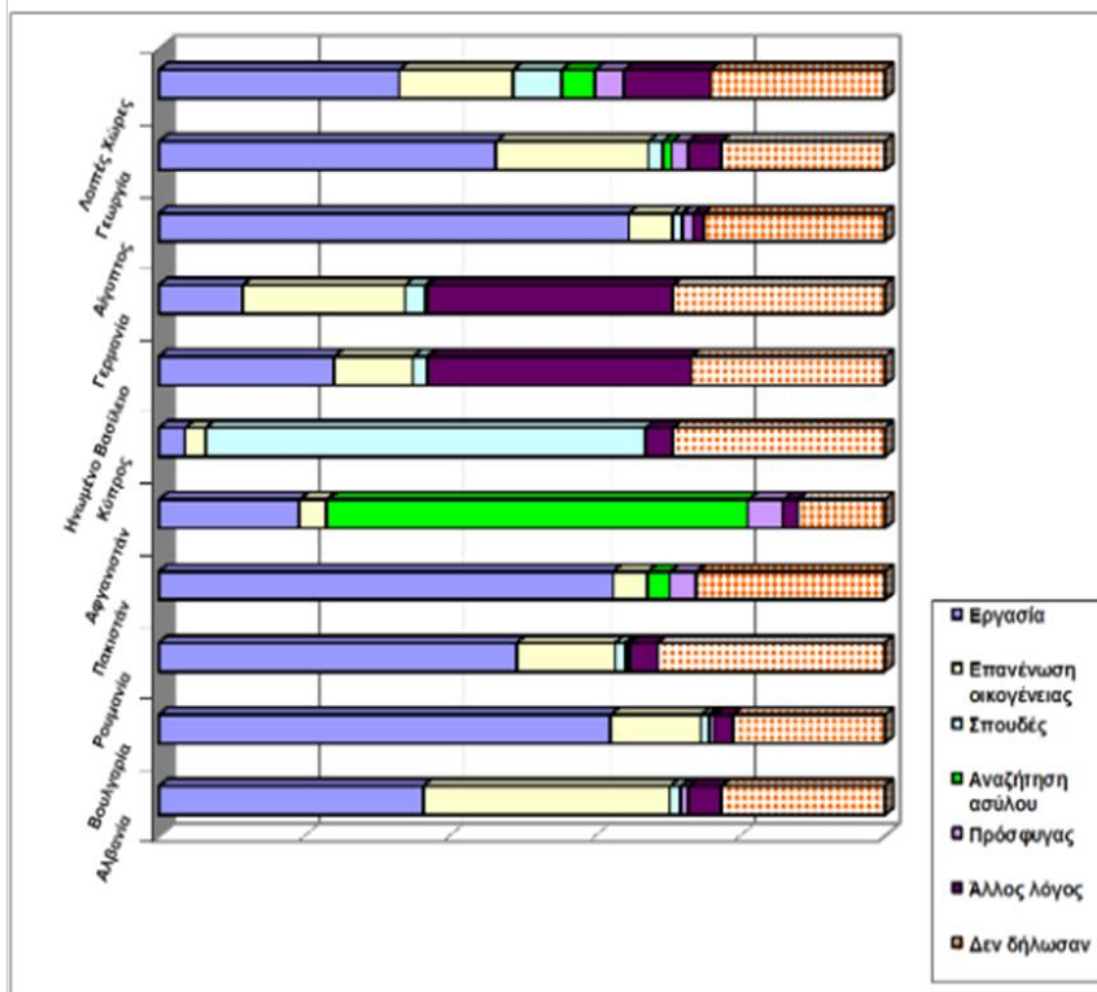

Πηγή:<http://www.statistics.gr>

Τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, η πλειοψηφία των μεταναστών εισήλθε στη χώρα μέσω θαλάσσης, σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια που οι μετανάστες εισέρχονταν κυρίως από τα χερσαία σύνορα. Η αλλαγή αυτή οφείλεται τόσο στη μείωση των Αλβανών που εισέρχονται παράνομα τα τελευταία χρόνια, όσο και στη δημιουργία του «φράκτη» του Έβρου, που κατέστησε περισσότερο δύσκολη την πρόσβαση στους μετανάστες και τους πρόσφυγες που έρχονται από την Τουρκία (Κοτζαμάνης & Καρκούλη, 2018).

Στο διάγραμμα 7 παρουσιάζονται οι λόγοι εγκατάστασης στην Ελλάδα σύμφωνα με τις χώρες προηγούμενης διαμονής από τις οποίες προήλθε το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα, κατά το τελευταίο έτος πριν την Απογραφή, με ξένη υπηκοότητα.

Διάγραμμα 7: Χώρες προέλευσης εγκατασταθέντων στην Ελλάδα με ξένη υπηκοότητα και λόγος εγκατάστασής τους (ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011)

Πηγή :ΕΛΣΤΑΤ ,Γενική Απογραφή Πληθυσμου 2011

2.4 Μετανάστες στην ελληνική αγορά εργασίας

Οι μετανάστες εντασσόμενοι στην αγορά εργασίας συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία αλλά και εντάσσονται στην ελληνική κοινωνία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, αύξηση της τάξης του 2% παρουσιάζει η απασχόληση στην Ελλάδα το τρίτο τρίμηνο του 2017 σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του 2016. Σύμφωνα με νέα επίσημα στοιχεία του ΕΦΚΑ για την απασχόληση των αλλοδαπών εργαζομένων, οι αλλοδαποί άνδρες αντιπροσωπεύουν το 11,95% των ασφαλισμένων ανδρών και οι αλλοδαπές γυναίκες το 7,94% των ασφαλισμένων γυναικών. Στο σύνολο των αλλοδαπών ασφαλισμένων, το 52,46% έχουν Αλβανική υπηκοότητα.

Στους αλλοδαπούς άντρες, 54,21% είναι Αλβανικής υπηκοότητας, ακολουθούν οι υπήκοοι του Πακιστάν με 8,99%, και του Μπανγκλαντές με 4,54%. Στις αλλοδαπές γυναίκες, 49,37%, είναι Αλβανικής υπηκοότητας, ακολουθούν οι ασφαλισμένες Βουλγαρικής υπηκοότητας με 8,31% και Ρουμάνικης με 7,81%. Οι ασφαλισμένοι Αλβανικής υπηκοότητας στη συντριπτική τους πλειοψηφία (48,83%) απασχολούνται ως «Ανειδίκευτοι Εργάτες, Χειρώνακτες και Μικροεπαγγελματίες», 23,47% απασχολούνται στην «Παροχή Υπηρεσιών και ως Πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές» και 9,70% ως «Ειδικευμένοι Τεχνίτες». Σχετικά με τους υπόλοιπους αλλοδαπούς ασφαλισμένους (πλην αυτών της ΕΕ και των Αλβανών υπηκόων) 40,16% απασχολούνται ως «Ανειδίκευτοι Εργάτες, Χειρώνακτες και Μικροεπαγγελματίες», 21,18% στην «Παροχή Υπηρεσιών και ως Πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές» και 10,73% ως «Υπάλληλοι Γραφείου».

Στον Πίνακα 4 παριστάνονται το σύνολο των απασχολούμενων (Ελλήνων και Αλλοδαπών) στην εργασία κατά την απογραφή του 2011 . Οι συνθήκες είναι σαφώς διαφορετικές από τις σημερινές αλλά ανταποκρίνονται στα στοιχεία που διατίθενται στις στατιστικές υπηρεσίες και δείχνουν τις τάσεις .

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Συνολικός Ελληνικός και αλλοδαπός πληθυσμός ,οικονομική ενεργότητα, απασχόληση και ανεργία το 2011 σε αριθμό ατόμων και ποσοστά.

	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	10.816.286	9.904.286	912.000
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΙ	4.586.636 (42.4%)	4.074.967(41.1%)	511.669(56.1%)
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	3.727.633	3.336.235	391.398
ΑΝΕΡΓΟΙ	859.003(18.7%)	738.732(18.1%)	120.271(23.5%)
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ	6.229.650(57.6%)	5.829.319(58.9%)	400.331(43.9%)

Πηγή :ΕΛΣΤΑΤ. Γενική Απογραφή Πληθυσμού 2011

Όμοια στον Πίνακα 5 παριστάνεται η κατανομή της απασχόλησης με βάση τη θέση στο επάγγελμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Κατανομή της απασχόλησης με βάση τη θέση στο επάγγελμα
(εργοδότες – αυτοαπασχολούμενοι και μισθωτοί) στο σύνολο
των απασχολούμενων , στους Έλληνες , Αλλοδαπούς και Αλβανούς.

ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΕΛΛΗΝΕΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΑΛΒΑΝΟΙ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	3.727.633	3.336.253	391.398	184.633
ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ	275181 (7,4%)	266.972 (8,0%)	8.209 (2,1%)	2.963 (11,0%)
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΓΙΑ ΔΙΚΟ ΤΟΥΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ (ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ)	834.130 (22,4%)	790.323 (23,7%)	43.807 (11,2%)	20.325 (11,0%)
ΜΙΣΘΩΤΟΙ	2.544.507 (68.3%)	2.211.539 (66,3%)	332.968 (85,1%)	158.795 (86,0%)

Πηγή :ΕΛΣΤΑΤ.Γενική Απογραφή Πληθυσμού 2011

Οι κυριότεροι κλάδοι απασχόλησης των μεταναστών ανά περιφέρεια παριστάνονται στον Πίνακα 6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6:

Κυριότεροι κλάδοι απασχόλησης μεταναστών ανά περιφέρεια τις %

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ						
ΚΛΑΔΟΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ Κ.Λ.Π.	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	18,4	8,4	18,8	5,5	28,1	6,8
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	10	18,1	26,4	10,8	9,6	15,1
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	23,1	6,5	55,2	0	3	5,5
ΗΠΕΙΡΟΣ	13,6	12,3	48,6	6,6	3,7	7,5
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	20,8	22,8	25,7	8,4	4,9	10
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	14,7	1,1	40,2	15,3	10,7	3,8
Δ.ΕΛΛΑΔΑ	6,3	6	43,5	7	16,6	8,6
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	20,3	21,2	29	7,1	9,2	8
ΑΤΤΙΚΗ	1,1	17	25,3	11,9	10,9	20,9
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	29,6	8	34,1	4,5	10,3	7,4
Β. ΑΙΓΑΙΟ	30,2	12,5	15,6	18,8	12,5	0
Ν. ΑΙΓΑΙΟ	1,1	10,8	39,2	6,3	28,3	1,9
ΚΡΗΤΗ	14,2	5,3	38,4	7,6	14,3	5,9
ΞΕΝΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ	7,4	15,1	28,5	10,3	11,5	15,6

Πηγή :ΕΛΣΤΑΤ. Γενική Απογραφή Πληθυσμού 2011

Προκύπτει επομένως, πως το μεγαλύτερο μέρος των μεταναστών που ήρθε στην Ελλάδα ως εργατικό δυναμικό απασχολήθηκε κυρίως στη γεωργία, στις μεταποιητικές μονάδες ως εργάτες, στις οικοδομικές εργασίες και στις υπηρεσίες παροχής καταλύματος.

Αξίζει να διερευνηθεί το κατά πόσο οι εργαζόμενοι μετανάστες λειτουργούν υποκατάστατα ή συμπληρωματικά έναντι στους γηγενείς εργαζόμενους σε συγκεκριμένες αγορές εργασίας. Η στατιστικά σημαντική αρνητική επίδραση των

νεοεισερχομένων μεταναστών στους μισθούς των προηγούμενων μεταναστών, γεγονός που υποδηλώνει ότι σε πολλές περιπτώσεις η ελαστικότητα υποκατάστασης μεταξύ των νέων μεταναστευτικών αφίξεων και των παλαιότερων μεταναστών είναι σχετικά υψηλή, καθώς και οι επιπτώσεις που δημιουργεί η εργασία των μεταναστών σε εθνικό επίπεδο ή για μεγάλες γεωγραφικές περιοχές συγκριτικά με τις τοπικές αγορές εργασίας.

3. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

3.1 Θετικές - αρνητικές-κοινωνικές-οικονομικές-πολιτισμικές-δημογραφικές συνέπειες (για τη χώρα προέλευσης και τη χώρα υποδοχής)

Η μετανάστευση στην Ελλάδα είχε ως θετικό επακόλουθο τις παρακάτω συνέπειες:

1. Αύξηση της απασχόλησης που αυξάνει την εξειδίκευση στην εργασία και της παραγωγής προϊόντων με αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να αυξάνουν τις επενδύσεις τους και να επηρεάζεται θετικά η οικονομία της Ελλάδας, σε συνδυασμό πάντα με τις χαμηλές αμοιβές που έχουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες.
2. Μείωση του κόστους παραγωγής, γιατί οι παράνομοι μετανάστες αποτελούν φτηνό εργατικό δυναμικό που δεν υπόκειται στην κοινωνική και εργατική νομοθεσία (ευέλικτη εργασία).
3. Εκσυγχρονισμό στην οργάνωση της εργασίας και αναβάθμισή της, όταν οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν συμπληρωματικά τις επικοινωνιακές δεξιότητες των ντόπιων με τις χειρωνακτικές των αλλοδαπών εργαζομένων.
4. Αποτελεσματική απορρόφηση του εργατικού δυναμικού εξαιτίας της μεγάλης κινητικότητας που επιδεικνύουν οι μετανάστες στα πλαίσια της χώρας.
5. Επιδρούν ελάχιστα στους μισθούς των γηγενών. Δεν αντικαθιστούν τους Έλληνες εργαζομένους, γιατί υπάρχουν κλάδοι στην αγορά εργασίας στους οποίους δραστηριοποιούνται μόνο μετανάστες, ενώ βοηθούν στην αναζωογόνηση των ορεινών και αγροτικών περιοχών .
6. Η αύξηση του πληθυσμού της Ελλάδας οφείλεται κατά ένα μεγάλο ποσοστό στους μεταναστευτικούς πληθυσμούς που διαφορετικά θα είχε μειωθεί (Δρεττάκης, 2006; Χαλιάπα, 2009). Η πρώτη διαδικασία νομιμοποίησης των μεταναστών απέδειξε ότι οι μετανάστες είναι νεότεροι των ντόπιων πολιτών (Μπάγκαβος & Παπαδοπούλου, 2006). Λαμβάνοντας υπόψη το πρόβλημα υπογεννητικότητας που αντιμετωπίζει η Ελλάδα εδώ και χρόνια, την ταυτόχρονη γήρανση του ντόπιου πληθυσμού, η εισροή μεταναστών βοηθάει στη σταθερότητα του Ελληνικού πληθυσμού και στη διατήρηση ενός

οικονομικά ενεργού πληθυσμού, ο οποίος σταθεροποιεί το ασφαλιστικό σύστημα της χώρας ώστε να δίνει συντάξεις στους ηλικιωμένους.

7. Αύξηση της συνολικής κατανάλωσης
8. Μεταβάλλεται η νοοτροπία και η κοινωνική δομή της χώρας, λόγω του πολιτισμικού υπόβαθρου που μεταφέρουν οι μετανάστες και πρόσφυγες (ήθη, έθιμα και απόψεις για θέματα όπως η θρησκεία, η παιδεία, η ηθική και διάφορες αξίες).

Έπειτα από έρευνα (ΓΣΕΕ, ΟΑΕΔ, ΚΕΜΕ) οι αρνητικές συνέπειες της μετανάστευσης, οφείλονται:

1. Στην οικονομική κρίση που μαστίζει την Ελλάδα, στην αύξηση της ανεργίας με την επόμενη πτώση του βιοτικού επιπέδου που οδηγεί τους Έλληνες να βλέπουν τους μετανάστες και τους πρόσφυγες ανταγωνιστικά.
2. Στην έλλειψη υποδομών και δομών υποδοχής και διαμονής των μεταναστών και προσφύγων που έρχονται στην Ελλάδα.
3. Στην ελλιπή παιδεία που αναπαράγει τις τάσεις ξενοφοβίας και ρατσισμού των ενηλίκων

Τα παραπάνω έχουν σαν συνέπεια:

1. Η συσχέτιση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων με το χαμηλό κόστος εργασίας επιβραδύνουν τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό της παραγωγής.
2. Τα ασφαλιστικά ταμεία χάνουν σημαντικά ποσά εξαιτίας της παραοικονομίας.
3. Η συμμετοχή των μεταναστών και προσφύγων αυξάνει το ΑΕΠ και το Κατά Κεφαλήν Εισόδημα, αλλά δεν αυξάνεται το εισόδημα του ντόπιου πληθυσμού
4. Πιθανή αύξηση της εγκληματικότητας των μεταναστών λόγω της ανασφάλειας που αντιμετωπίζουν, κάτω από τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης και του φόβου για απέλαση από τη χώρα υποδοχής σε περίπτωση παρανομίας. Σ' αυτό συνεισφέρουν και η ελλιπή ένταξη στο κοινωνικό σύνολο και η περιθωριοποίηση.
5. Ενδυνάμωση ακροδεξιών κομμάτων που εκμεταλλεύονται την οικονομική κρίση για να εκφράσουν αντιμεταναστευτική πολιτική που συνοδεύεται,

πολλές φορές, από βία και αυξάνει την ανασφάλεια και καχυποψία των ντόπιων πολιτών απέναντι στους αλλοδαπούς.

Οι συνέπειες της μετανάστευσης σε σχέση με τη χώρα προέλευσης των μεταναστών, είναι θετικές αν εκτιμήσουμε το γεγονός ότι μειώνεται ο αριθμός των ατόμων που αναζητούν εργασία, εισρέει εισόδημα στη χώρα και σε περίπτωση που επιστρέψουν στη χώρα μεταφέρουν νέα τεχνογνωσία (Χλέτσος, 2002).

3.2 Δικαιώματα των μεταναστών και υποχρεώσεις της χώρας υποδοχής

Τα δικαιώματα των μεταναστών καθώς επίσης και οι υποχρεώσεις που έχουν οι χώρες υποδοχής είναι τα εξής (ΕΚΚΕ, 2012):

1. Κάθε αλλοδαπός δικαιούται υποστήριξη και βοήθεια στη χώρα που μένει μόνιμα όπως και κάθε ανθρώπινο δικαίωμα.

2. Αναγνώριση των αστικών δικαιωμάτων (ελευθερία σκέψης και διακίνησης καθώς και προστασία από τα βασανιστήρια και την εξευτελιστική μεταχείριση), των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, καθώς και ιατρική περίθαλψη, εργασία και εκπαίδευση.

3. Σε περίπτωση μαζικής εισόδου προσφύγων, η χώρα υποδοχής περιορίζει κάποια δικαιώματα όπως την ελευθερία διακίνησης, το δικαίωμα για εργασία, το δικαίωμα των παιδιών των μεταναστών στην εκπαίδευση. Αυτά καλύπτονται από την Διεθνή Κοινότητα.

4. Όταν δεν υπάρχουν άλλες πηγές η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών παρέχει βοήθεια σε όσους δεν μπορούν να καλύψουν τις βασικές ανάγκες. (Η βοήθεια περιλαμβάνει: οικονομική παροχή, παροχή ειδών διατροφής, παροχή αντικειμένων όπως σκεύη και εργαλεία, παροχή ειδών υγιεινής και στέγης ή σε οργάνωση και υλοποίηση προγραμμάτων για τη δημιουργία σχολείων και κλινικών για μετανάστες) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0490>).

Στην περίπτωση των προσφύγων, η Σύμβαση της Γενεύης του 1951 καθορίζει τον ορισμό του πρόσφυγα και το καθεστώς τους κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν.Δ. 3989/1959. Έτσι, στο άρθρο 1 της Σύμβασης (όπως έχει προαναφερθεί στο κεφ. 1) «πρόσφυγας είναι ένα άτομο που βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του ή του τόπου κατοικίας του, έχει δικαιολογημένο φόβο δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας,

εθνικότητας, συμμετοχής σε ορισμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω πολιτικών πεποιθήσεων και εξαιτίας αυτού του φόβου δίωξης αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να απολαμβάνει την προστασία αυτής της χώρας ή την επιστροφή σ' αυτήν». Από τη Σύμβαση δεν καλύπτονται όσοι έχουν διαπράξει εγκλήματα κατά της ειρήνης, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας ή κάποιο σοβαρό μη-πολιτικό έγκλημα εκτός της χώρας ασύλου, ή συμμετέχουν σε στρατιωτικές δραστηριότητες. Σε κάθε περίπτωση, οι πρόσφυγες υποχρεούνται να σέβονται τους νόμους και τους κανονισμούς της χώρας ασύλου.

Κάθε μεταναστευτική πολιτική περιλαμβάνει τη δέσμευση της χώρας υποδοχής να υποδεχτεί τους μετανάστες, να σέβεται τα δικαιώματα και τον πολιτισμό τους και να τους ενημερώνει για τις υποχρεώσεις τους. Από τη μεριά τους και οι μετανάστες θα πρέπει να δείξουν προθυμία να ενταχθούν στο νέο κοινωνικό σύνολο και να σέβονται τους νόμους και τις αξίες της χώρας υποδοχής. Ιδιαίτερη σημασία σ' αυτή την προσπάθεια έχει η γνώση της γλώσσας της χώρας υποδοχής.

Μέχρι σήμερα, οι χώρες υποδοχής υιοθετούν ρατσιστική συμπεριφορά απέναντι στους μετανάστες, οι οποίοι, δεν καταφέρνουν να ενταχθούν, με όρους αφομοίωσης και διατήρησης των στοιχειωδών τους δικαιωμάτων στη νέα κοινωνία (COM, 2011).

3.3 Η επίδραση της Μετανάστευσης στη θέση των Ελλήνων στην αγορά εργασίας

Με την είσοδό τους στην Ελλάδα, οι μετανάστες βρίσκουν, για λόγους επιβίωσης, αρχικά απασχόληση σε τομείς που οι Έλληνες δεν ήθελαν. Ως φτηνό και ευέλικτο εργατικό δυναμικό, οι μετανάστες βοήθησαν στο να μειωθεί το εργατικό κόστος σε πολλούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, ενώ παράλληλα η συνολική κατανάλωση αυξήθηκε. Αυτό είχε σα συνέπεια να βελτιωθεί η οικονομία.

Στον πίνακα 7 παριστάνονται τα αποτελέσματα της έρευνας του εργατικού δυναμικού για το β τρίμηνο του 2018 της ΕΛΣΤΑΤ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Κατάσταση απασχόλησης κατά φύλο , ηλικία ,περιφέρεια , επίπεδο εκπαίδευσης και υπηκοότητα, Β τρίμηνο 2018 (σε χιλιάδες)

		ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	ΑΝΕΡΓΟΙ	ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ(%)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (%)
	ΣΥΝΟΛΟ	3.860,40	906	4.378,30	19	52,1
ΦΥΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	2.244,60	403,3	1.760,20	15,2	60,10
	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1.615,80	502,7	2.618,10	23,7	44,70
ΗΛΙΚΙΑ	15-19	14,10	13,5	519,60	48,9	5,00
	20-24	137,40	82,5	275,80	37,5	44,40
	25-29	347,60	128,8	98,90	27	82,80
	30-44	1.630,40	363,8	253,60	18,2	88,70
	45-64	1.654,40	308,7	1.009,00	15,7	66,10
	65+	76,50	8,6	2.221,50	10,10	3,70
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	213,40	38	257,80	15,1	49,40
	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	641,60	169,5	787,70	20,9	50,70
	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	86,50	32,2	114,40	27,1	50,90
	ΗΠΕΙΡΟΣ	108,20	29,1	152,90	21,2	47,30
	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	254,20	59,4	305,20	18,9	50,70
	ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	84,40	12,8	74,10	13,2	56,80
	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	221,60	66,2	282,40	23	50,50
	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	191,60	44,1	237,10	18,7	49,90
	ΑΤΤΙΚΗ	1.381,50	342,8	1.523,10	19,9	53,10
	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	210,90	34,9	221,20	14,2	52,60
	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	72,00	20	74,60	21,7	55,20
	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	138,60	23,6	113,40	14,5	58,80
	ΚΡΗΤΗ	255,80	33,4	234,40	11,5	55,20
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΕΩΣ ΛΙΓΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ	13,70	10,5	305,00	43,3	7,30
	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	386,80	103,4	1.522,20	21,1	24,40
	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.669,60	442,5	1.891,50	21	52,80
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	389,20	121,6	152,70	23,8	77,00
	ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1.401,10	228	507,00	14	76,30
	ΕΛΛΗΝΙΚΗ	3.650,30	834,6	4.254,80	18,6	51,3
	ΞΕΝΗ	210	71,4	123,4	25,4	69,5

Πηγή :ΕΛΣΤΑΤ. Γενική Απογραφή Πληθυσμού 2011

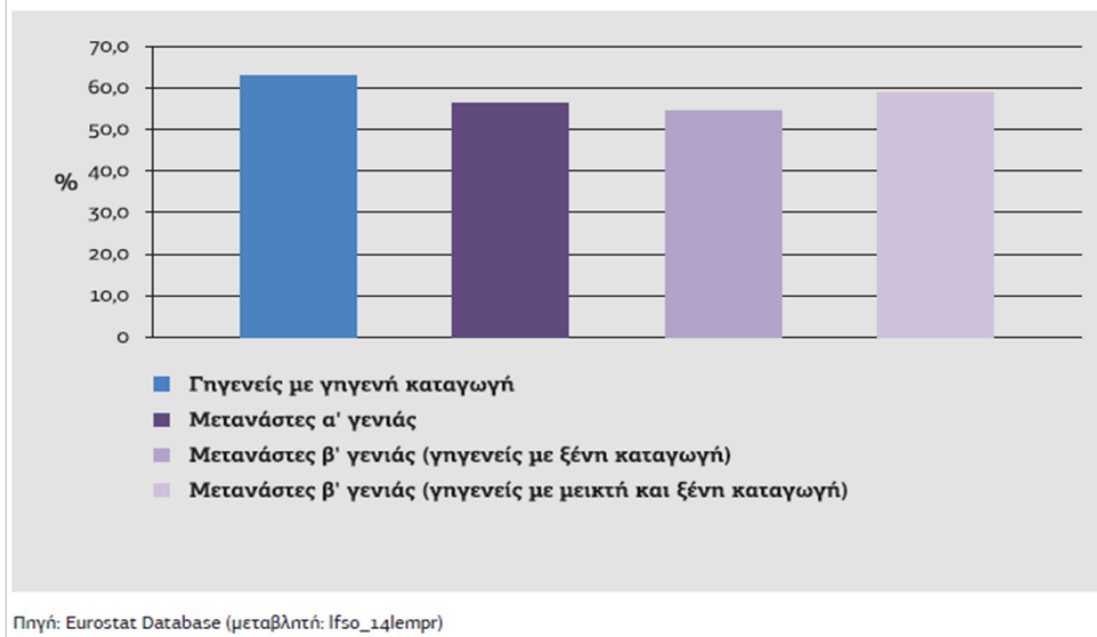
Τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας παρατηρούνται στις γυναίκες, στις ηλικίες 15-19 ετών, στη Δυτική Μακεδονία και σε όσους έχουν ολοκληρώσει λίγες τάξεις του Δημοτικού σχολείου. Το μεγαλύτερο ποσοστό εργατικού δυναμικού το κατέχουν οι άνδρες, οι ηλικίες 30-44 χρονών, στο Νότιο Αιγαίο, όσοι έχουν ολοκληρώσει μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση και όσοι έχουν ξένη υπηκοότητα.

Με βάση την επεξεργασία των «Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων» (Α.Π.Δ.) που υποβλήθηκαν για τον Μάιο του 2018 (ΕΦΚΑ), για την οικονομική δραστηριότητα των ασφαλισμένων ισχύουν τα παρακάτω: «Στο σύνολο των ασφαλισμένων, 20,77% απασχολείται στον κλάδο «Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο», 19,30% στον κλάδο «Ξενοδοχεία και Εστιατόρια» και 12,25% στις «Μεταποιητικές Βιομηχανίες». 21,49% των ασφαλισμένων με Ελληνική υπηκοότητα απασχολείται στο «Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο», 17,10% σε «Ξενοδοχεία και Εστιατόρια» και 11,90% στις «Μεταποιητικές Βιομηχανίες». 40,58% των ασφαλισμένων με υπηκοότητα άλλης χώρας Ε.Ε. απασχολείται σε «Ξενοδοχεία και Εστιατόρια», 12,75% στο «Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο» και 11,15% στη «Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας». Στους ασφαλισμένους Αλβανικής υπηκοότητας, 38,82% εργάζεται σε «Ξενοδοχεία και Εστιατόρια», 15,61% στις «Κατασκευές» και 14,13% στις «Μεταποιητικές Βιομηχανίες». Στους υπόλοιπους αλλοδαπούς ασφαλισμένους (πλην αυτών της Ε.Ε. και των Αλβανών υπηκόων) 28,71% απασχολείται σε «Ξενοδοχεία και Εστιατόρια», 20,41% στο «Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο» και 19,63% στις «Μεταποιητικές Βιομηχανίες». Από τους εργαζόμενους στις «Κατασκευές» το 30,23% είναι αλλοδαποί, ενώ στο συγκεκριμένο κλάδο απασχολείται το 3,87% των ασφαλισμένων. Από τους εργαζόμενους σε «Ξενοδοχεία και Εστιατόρια» το 21,65% είναι αλλοδαποί, ενώ στο συγκεκριμένο κλάδο απασχολείται το 19,30% των ασφαλισμένων. Ακόμη, από τους εργαζόμενους στις «Μεταποιητικές Βιομηχανίες» το 14,12% είναι αλλοδαποί, ενώ στο συγκεκριμένο κλάδο απασχολείται το 12,25% των ασφαλισμένων. Η κατηγορία επαγγέλματος στην οποία απασχολείται ο μεγαλύτερος αριθμός ασφαλισμένων στις κοινές επιχειρήσεις, είναι «Υπάλληλοι Γραφείου» με ποσοστό 21,12%. 25,35% των ασφαλισμένων με Ελληνική υπηκοότητα είναι «Υπάλληλοι Γραφείου», 24,74% είναι «Απασχολούμενοι στην Παροχή Υπηρεσιών και ως Πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές», ενώ 13,13% είναι «Ανειδίκευτοι Εργάτες, Χειρώνακτες και Μικροεπαγγελματίες». 33,22% των ασφαλισμένων με υπηκοότητα άλλης χώρας Ε.Ε. απασχολούνται στην «Παροχή Υπηρεσιών και ως Πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές», 27,07% είναι

«Ανειδίκευτοι Εργάτες, Χειρώνακτες και Μικροεπαγγελματίες» και 19,41% είναι «Υπάλληλοι Γραφείου». Οι ασφαλισμένοι Αλβανικής υπηκοότητας στη συντριπτική τους πλειοψηφία (45,01%) απασχολούνται ως «Ανειδίκευτοι Εργάτες, Χειρώνακτες και Μικροεπαγγελματίες», 31,14% απασχολούνται στην «Παροχή Υπηρεσιών και ως Πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές» και 7,99% ως «Ειδικευμένοι Τεχνίτες». Σχετικά με τους υπόλοιπους αλλοδαπούς ασφαλισμένους (πλην αυτών της Ε.Ε και των Αλβανών υπηκόων) 40,28% απασχολούνται ως «Ανειδίκευτοι Εργάτες, Χειρώνακτες και Μικροεπαγγελματίες», 25,38% στην «Παροχή Υπηρεσιών και ως Πωλητές σε καταστήματα και υπαίθριες αγορές» και 10,85% ως «Υπάλληλοι Γραφείου».

Επίσης διαφορές υπάρχουν και μεταξύ των μεταναστών πρώτης και δεύτερης γενιάς με τους πρώτους να έχουν υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης από τους τελευταίους αν και με μικρή διαφορά (Διάγραμμα 8). Οι μετανάστες δεύτερης γενιάς με ελληνική-ξένη καταγωγή έχουν μικρότερη ανεργία από τους μετανάστες δεύτερης γενιάς με αποκλειστικά ξένη καταγωγή. Το γεγονός αυτό πιθανότατα δικαιολογείται από την οικονομική κρίση που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες δεύτερης γενιάς.

Διάγραμμα 8: Ποσοστό απασχόλησης 25-54 χρονών ντόπιου πληθυσμού και μεταναστών στην Ελλάδα (Eurostat, 2014).

Συνοψίζοντας και με βάση τα αποτελέσματα του ΕΙΕΑΔ, (2017) οι μετανάστες, σε μικρό μόνο βαθμό, παίρνουν τις θέσεις εργασίας των Ελλήνων. Περισσότερο

δρουν ως συμπληρωματικό εργατικό δυναμικό. Η είσοδός τους στην Ελλάδα, εκτός από τα έξοδα για εκπαίδευση, υγεία και σύνταξη συνεπάγεται και με οφέλη για τη χώρα υποδοχής λόγω των φόρων που πληρώνουν και το εργατικό δυναμικό που προσφέρουν (Venturini, 2004). Η ενσωμάτωσή τους στην ελληνική κοινωνία εξαρτάται από την ηλικία άφιξής τους, το εκπαιδευτικό τους επίπεδο και την ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Επιπλέον ευρωπαϊκοί πόροι θα βοηθήσουν στην προσωρινή διαμονή τους στην Ελλάδα. Είναι επομένως φανερό πως με την κατάλληλη μεταναστευτική πολιτική, η μεγάλη είσοδος των μεταναστών στις χώρες υποδοχής μπορεί να θεωρηθεί ως ευκαιρία αντί για καταστροφή.

3.4 Η επίδραση της Μετανάστευσης στην Ελληνική οικονομία

Τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τη μετανάστευση φανερώνουν πως οι αλλοδαποί άνδρες αποτελούν το 12,97% των ασφαλισμένων ανδρών και οι αλλοδαπές γυναίκες το 9,93% των ασφαλισμένων γυναικών, στην Ελλάδα. Στο σύνολο των αλλοδαπών ασφαλισμένων, το 51,74% έχουν Αλβανική υπηκοότητα. Στους αλλοδαπούς άντρες, 53,25% είναι Αλβανικής υπηκοότητας, ακολουθούν οι υπήκοοι του Πακιστάν με 10,02%, και του Μπαγκλαντές με 5,09%. Στις αλλοδαπές γυναίκες, 49,49%, είναι Αλβανικής υπηκοότητας, ακολουθούν οι ασφαλισμένες Βουλγαρικής υπηκοότητας με ποσοστό 9,81% και Ρουμανικής με 6,97% (https://www.e-forologia.gr/cms/uploads/0_963.pdf).

Η μετανάστευση έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας επειδή αυξάνεται η ζήτηση. Το φτηνό εργατικό δυναμικό, ωθεί τις επιχειρήσεις και τους εργοδότες να αυξήσουν τις επενδύσεις και την παραγωγικότητα, που με τη σειρά τους δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας. Μ' αυτό τον τρόπο, αυξάνεται το ΑΕΠ και μειώνεται η ανεργία. Παράλληλα αυξάνει η συνολική κατανάλωση προϊόντων γεγονός που επίσης συνεισφέρει σε νέες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερους μισθούς για τους ντόπιους πολίτες, αφού αυξάνει το εισόδημα της χώρας. Σοβαρό μειονέκτημα αποτελεί η παραοικονομία και η μαύρη εργασία που ακολουθεί τους παράνομους μετανάστες, γιατί χάνονται οι ασφαλιστικές εισφορές και μειώνεται το εισόδημα των φτωχών και μεσαίων νοικοκυριών. Αυτή όμως είναι και μια από τις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει μια επιτυχημένη μεταναστευτική πολιτική.

Το 2010, η Τράπεζα της Ελλάδος ανέδειξε τη θετική επίδραση των μεταναστών στην ελληνική οικονομία, επειδή απασχολούνται σε τομείς εργασίας που δεν

επιθυμούν οι Έλληνες (Fakiolas, 1999) και αναλαμβάνουν σε ένα πολύ μικρό ποσοστό τις θέσεις εργασίας που εκτελούσαν οι Έλληνες (Lianos, Sarris & Katseli, 1996). Επιπρόσθετα, εκτιμήθηκε πως οι μετανάστες δεν επηρεάζουν την ανεργία. Η πίεση στους μισθούς και την απασχόληση του ντόπιου πληθυσμού που μπορεί να προκύψει, εξουδετερώνεται από την αύξηση της ζήτησης εργασίας τους. Στην περίπτωση δε, που οι εργαζόμενοι μετανάστες σε μια περιοχή είναι πολλοί (πάνω από το 60%), μειώνεται η πιθανότητα οι Έλληνες να είναι άνεργοι. Αυτό φανερώνει πως τελικά οι μετανάστες μπορούν να λειτουργούν συμπληρωματικά και όχι υποκατάστατα των Ελλήνων στην παραγωγική διαδικασία (Κανελλόπουλος, 2010).

Οι μετανάστες, επειδή είναι κατά μέσο όρο νεότεροι από τον ντόπιο πληθυσμό, επηρεάζουν αυξητικά τη συσχέτιση εργαζομένων-συνταξιούχων δίνοντας λύση στην αντιμετώπιση της χρηματοδότησης των ασφαλιστικών ταμείων, χωρίς να είναι απαραίτητο να αυξηθούν οι φόροι για να ισοσκελισθεί το δημόσιο χρέος (Storesletten, 1998).

Σημαντική παράμετρος που οφείλεται στους μετανάστες και μπορεί να δώσει θετική ώθηση στην ελληνική οικονομία είναι τα κονδύλια που απορροφούνται από την Ευρώπη και τους διεθνείς οργανισμούς και τονώνουν τη μεταναστευτική πολιτική της χώρας υποδοχής. Στη χώρα μας δίνονται περισσότερο από ένα δισεκατομμύριο ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας για τη διαχείριση της μετανάστευσης, γεγονός που βοήθησε στη σταθερότητα της οικονομίας, τουλάχιστον το 2016, σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας (Ευρώπη (/European-affairs/European-news)). Το δυσάρεστο είναι πως αν και οι μετανάστες μπορούν ευκολότερα και πιο αποτελεσματικά να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας, ωστόσο, η νομιμοποίησή τους στη χώρα δεν έχει την ίδια τύχη (Καψάλης, 2007).

3.5 Σχέση μεταξύ εισροής μεταναστών και παραοικονομία/ΑΕΠ/παραγωγικότητα/ανταγωνιστικότητα

Η οικονομική κρίση που υφίσταται η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, άλλαξε τα οικονομικά δεδομένα για όλους, ανεξάρτητα από τα μεταναστευτικά κύματα. Πριν την κρίση, τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας (2005), έδειχναν πως το ελληνικό ΑΕΠ είχε αυξηθεί κατά 3,7%. Η ελληνική οικονομία την περίοδο πριν τα μνημόνια βασιζόταν στην αυξανόμενη κατανάλωση με τις 2,6 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ

να προέρχονται από την κατανάλωση των μεταναστών. Οι συνολικές καταθέσεις των μεταναστών στις ελληνικές τράπεζες ξεπερνούσαν τότε τα 5 δις ευρώ, ήταν οι πιο συνεπείς δανειολήπτες, ενώ οι καταθέσεις ανά μετανάστη έφταναν τα 10000 ευρώ τη στιγμή που στον Έλληνα αντιστοιχούσαν 8000 ευρώ (Χαλιάπα, 2009).

Επίσης, σύμφωνα με μελέτη της ΓΣΕΕ, στην Ελλάδα, ήδη δέσποζε η «μαύρη» αγορά εργασίας, με δυνατότητες απορρόφησης των μεταναστών. Η παραοικονομία ήταν τόσο διαδεδομένη που ενίσχυε την ελληνική οικονομία αν και έπληξε τα ασφαλιστικά ταμεία και μείωσε τα ασφαλιστικά έσοδα. Στον αντίποδα, η συνολική κατανάλωση αυξήθηκε και το ποσοστό μεταναστών που ασχολήθηκαν με τη γεωργία βοήθησαν στην ανάπτυξη της τοπικής αγοράς.

Ο ΟΟΣΑ στην έκθεσή του για την περίοδο 2003-2004, συμπέρανε πως οι μετανάστες απασχολούνται σε τομείς εργασίας που οι ντόπιοι πολίτες δε θέλουν να κάνουν. Έτσι οι νόμιμοι μετανάστες βελτιώνουν την ελληνική οικονομία ενώ οι παράνομοι ζημιώνουν τα ασφαλιστικά ταμεία και τα φορολογικά έσοδα.

Στην περίοδο της κρίσης που μαστιάζει την Ελλάδα από το 2008 και μετά, τα εισοδήματα των μεταναστών ενίσχυσαν την ελληνική οικονομία. Σα φτηνό εργατικό δυναμικό που παρουσιάζει μεγάλη κινητικότητα και κινείται εκτός πλαισίου συλλογικών συμβάσεων, προκάλεσαν τη μείωση των μισθών με αποτέλεσμα οι Έλληνες να μη θέλουν τις αντίστοιχες θέσεις εργασίας. Όμως, ισχύει το γεγονός πως Έλληνες και αλλοδαποί σε γενικές γραμμές δε διεκδικούν ίδιες θέσεις εργασίας και πως οι οικογενειακές επιχειρήσεις βρήκαν στους μετανάστες τη λύση να ανταποκριθούν στο υψηλό εργατικό κόστος και την επίσης υψηλή φορολογία.

Η μαύρη εργασία στη γεωργία, στον οικοδομικό τομέα και στις κατασκευές αυξήθηκε γεγονός που συσχετίστηκε με την αυξημένη ζήτηση εργατών μεταναστών αλλά και των παράνομων προσφύγων στην Ελλάδα στους συγκεκριμένους τομείς . (Ribas-Mateos, 2004).

Η παρατεταμένη και ολοένα πιο μεγάλη ανεργία έχει πλήξει Έλληνες και μετανάστες και αυτό οδηγεί στον ανταγωνισμό ιδίως για χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας. Αυτός είναι και ο λόγος που επιδιώχθηκε η αναλογική κατανομή των μεταναστών –προσφύγων στις ευρωπαϊκές χώρες, με κάποιες (Γερμανία) να επιθυμούν μετανάστες με συγκεκριμένα επαγγελματικά προσόντα και μορφωτικό επίπεδο ώστε να τους ενσωματώσουν ευκολότερα στην οικονομία τους.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΗΕ, η Ελλάδα το 2015 είχε περίπου 14,5 εκατομμύρια κατοίκους, από τους οποίους τα 3,5 εκατομμύρια είναι αλλοδαποί.

Είναι επομένως αδιαμφισβήτητο πως τα 2/3 του πληθυσμού επωφελείται οικονομικά από την παρουσία των οικονομικών μεταναστών (Μαρούκης, 2010). Η πλειονότητα της Ελληνικής Βιομηχανίας (53,7 %) θεωρεί ότι η εισροή οικονομικών μεταναστών είχε θετικό αποτέλεσμα, ενώ επιδρά θετικά και στον πληθωρισμό, με τον αριθμό των παιδιών που γεννιούνται από αλλοδαπούς γονείς (Βγενόπουλος & Ταμβίσκου, 1998).

Δε θα πρέπει να παραβλέψουμε και απόψεις που θέλουν τους μετανάστες υπαίτιους για την αύξηση της ανεργίας ιδίως σε θέσεις ανειδίκευτων ή με χαμηλή ειδίκευση εργατών (Κοντιάδης & Παπαθεοδώρου, 2007). Ο Κολοβός (2003), ανέφερε πως η παρουσία των μεταναστών λειτουργεί σε βάρος των οικονομικά αδύναμων τάξεων, που αναγκάζονται να δεχτούν τους πολύ χαμηλούς μισθούς των εργοδοτών.

Ωστόσο τα αποτελέσματα των επίσημων μελετών των ελληνικών φορέων ΓΣΕΕ, ΟΑΕΔ, ΚΕΜΕ δείχνουν πως για την Ελλάδα οι συνέπειες της μετανάστευσης συχνά περιγράφονται ως θετικές για την οικονομία της χώρας.

Συμπερασματικά, οι οικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης επηρεάζουν α) το ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, β) το ύψος των μισθών και γ) τα δημόσια οικονομικά. Για την Ελλάδα η εισροή των μεταναστών έχει θετικό αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, αν και υπάρχουν και αρνητικές συνέπειες όπως η συμπίεση των μισθών, οι ελαστικές εργασιακές σχέσεις, η καθυστέρηση της ανάπτυξης των νέων τεχνολογιών, η μείωση της αξίας της γης και των ακινήτων στους τόπους διαμονής των μεταναστών, καθώς και η μεγάλη ανάγκη για την ενίσχυση των κρατικών δομών που θα διευκολύνουν την ενσωμάτωσή τους.

4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ

4.1 Χάραξη κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής

Σχετικά με την ευρωπαϊκή πολιτική έχουμε να παρατηρήσουμε πως οι χώρες που αφομοιώνουν πολιτικά και ενσωματώνουν τους μετανάστες που δέχονται, έχουν χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα και ανάγκη από εργατικό δυναμικό, για να καλύψουν τα κενά τους. Επίσης, κράτη όπως η Σουηδία, αντιμετωπίζουν τις εθνικές μειονότητες ως φορείς πολιτισμών. Στην Ευρώπη, η μεγάλη ανεργία και η οικονομική ύφεση που επιδρά αρνητικά στις κοινωνικές δαπάνες διαμορφώνει το θετικό ή αρνητικό κλίμα σχετικά με τη μετανάστευση.

Επομένως, η μεταναστευτική πολιτική που ακολουθείται στην Ε.Ε. αφορά, α) θέματα που αφορούν στην είσοδο, στη διαμονή και στην απασχόληση των μεταναστών και των προσφύγων καθώς και στην καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης (Schnapper, 1992) και β) τις εθνικές πολιτικές ενσωμάτωσης που αφορούν την εκπαιδευτική πολιτική, τη στεγαστική πολιτική, την κοινωνική ασφάλιση, υγείας και πρόνοιας αλλά και τις πολιτικές απασχόλησης που εφαρμόζονται στους νόμιμους πληθυσμούς οι οποίοι δεν διαθέτουν την εθνικότητα της χώρας στην οποία είναι εγκατεστημένοι (Schnapper, 1992).

Ως προς τη σύγκλιση των μεταναστευτικών πολιτικών καλούνται να επεξεργαστούν θέματα όπως η επίλυση του δημογραφικού προβλήματος και η υπογεννητικότητα, η οικονομική ανάπτυξη, η κοινωνική ασφάλιση, η αντιμετώπιση της εγκληματικότητας και των συνεχών οικονομικών κρίσεων (ανεργία, φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός), η αντιμετώπιση των ακροδεξιών κομμάτων που απειλούν την κοινωνική συνοχή και το δημοκρατικό χαρακτήρα των ευρωπαϊκών κοινωνιών. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα, είναι ότι δε διαθέτει τις αντίστοιχες υποδομές υποστήριξης της συμμετοχής των ξένων στην ευρύτερη κοινωνική ζωή.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση επομένως πρέπει να λάβει υπόψη της, τις ακόλουθες αρχές:

1. Η ασφάλεια των συνόρων αποτελεί βασικό άξονα χάραξης μεταναστευτικής πολιτικής αλλά πρέπει να ακολουθεί και όχι να προηγείται της διαφύλαξης της εσωτερικής κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης .
2. Καμία μεταναστευτική πολιτική δεν μπορεί να πετύχει εάν δεν σχεδιάσει επιμελώς τις εθνικές πολιτικές ένταξης και ενσωμάτωσης των ήδη εγκατεστημένων και

νόμιμων μεταναστών αλλά και εκείνων που εισέρχονται και εγκαθίστανται με νόμιμους όρους. Η επίτευξη αυτή απαιτεί αναδόμηση των εθνικών θεσμών (εκπαίδευση, υγεία, στέγη και αγορά εργασίας) και του ευρωπαϊκού εθνικού θεσμού στο σύνολό του.

3. Δεν υπάρχει καταγεγραμμένη εμπειρία σε παραδοσιακές μεταναστευτικές πολιτικές. Ωστόσο η εμπειρία των χωρών υποδοχής μεταναστών είναι πολύτιμη για τις νέες χώρες υποδοχής μεταναστών, ενώ τα βασικά πολιτικά επιχειρήματα υπέρ και κατά της μετανάστευσης είναι πολλές φορές δημαγωγικά και κρύβουν ευκαιριακές σκοπιμότητες.

4.2 Λειτουργία του νομικού-θεσμικού πλαισίου

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία για την οικονομική μετανάστευση, προσανατολίζεται στους εξής τομείς:

1. Προστασία της οικογενειακής συνένωσης (COM (2001) 624, 02/07/2001).
2. Προϋποθέσεις εισόδου και χορήγησης τίτλου διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση και την άσκηση ανεξαρτήτων οικονομικών δραστηριοτήτων (COM (2001) 386, 24/09/2001).
3. Προϋποθέσεις χορήγησης τίτλου διαμονής μακράς διάρκειας (COM (2001) 127, 13/03/2001).
4. Προϋποθέσεις χορήγησης τίτλου διαμονής μικρής διάρκειας (COM (2002) 0071, 11/02/2002)

Το άσυλο προσδιορίζεται με βάση το διεθνές δίκαιο και σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951, ενώ η μεταναστευτική πολιτική στηρίζεται σε κανόνες της έννομης εθνικής τάξης (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31996F0196&from=HR>).

5. Σύσταση μηχανισμού συντονισμού για τη σύγκλιση όλων των πολιτικών των κρατών-μελών (COM (2000) 757, 22/11/2000).
6. Δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Μετανάστευσης.
7. Διοικητική Συνεργασία ως προς τη φύλαξη των εξωτερικών συνόρων, των θεωρήσεων, του ασύλου και της μετανάστευσης (COM(2000) 567).
8. Καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, της παράνομης εισόδου και διαμονής και της αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων απομάκρυνσης.

9. Δημιουργία θεσμοποιημένων οργάνων και ερευνητικών προγραμμάτων και μελετών για την κοινή διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου.
10. Ενσωμάτωση των μεταναστευτικών πολιτικών στις εξωτερικές πολιτικές της Ε.Ε. (απόφαση του Συμβουλίου του Λάακεν, 14-15/12/2001).
11. Ένταξη των πολιτικών ενσωμάτωσης των μεταναστών για την κάθε εθνική κοινωνία στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (COM (2001) 387, 11/07/2001).

Από τα παραπάνω προκύπτει, πως προτεραιότητα αποτελούν η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης με αστυνόμευση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης και η ενσωμάτωση των ήδη εγκατεστημένων μεταναστών στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Συγκεκριμένα, οι μεταναστευτικές πολιτικές όπως διαμορφώνονται για να συγκλίνουν με τις επιταγές της Ε.Ε. επικεντρώνονται στα παρακάτω θέματα:

1. Ρύθμιση της παράνομης μετανάστευσης που περιλαμβάνει μέτρα που αφορούν πολιτικές παραχώρησης βίζας, ανταλλαγής πληροφοριών, πολιτικές επανένταξης και επαναπατρισμού, έλεγχος συνόρων, ευρωπαϊκή αστυνομία Europol, και κυρώσεις ώστε να διασφαλίζονται η έγκριση της άδειας εισόδου ή όχι σε Κράτος μέλος της Ε.Ε. καθώς και η παροχή προστασίας σε εκείνους που πραγματικά τη χρειάζονται.
2. Δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση.
3. Ενσωμάτωση των μεταναστών και πρόσβαση στην αγορά εργασίας.
4. Πρόσβαση στην εθνικότητα και την «αστική ιθαγένεια» (Κρατσιώτης, 2005).

4.3 Χάραξη αναπτυξιακής/μεταναστευτικής πολιτικής που αφορούν την αγορά εργασίας

Η ένταξη των μεταναστών εξαρτάται κυρίως από την εύρεση εργασίας και οι πολιτικές θα πρέπει να σχεδιάζονται και να εφαρμόζονται με τη συνεργασία των τοπικών αρχών. Αυτή η διαδικασία προωθείται από τα επίσημα εθνικά και ευρωπαϊκά όργανα. Ωστόσο, η ελληνική πραγματικότητα έχει να λύσει προβλήματα που σχετίζονται με τη διαδικασία νομιμοποίησης.

Σε επίπεδο ευρωπαϊκής πολιτικής οι στρατηγικές που ακολουθούνται και αφορούν τη μετανάστευση προσανατολίζονται:

- α) Στη διεύρυνση της Ε.Ε. που υποστηρίζει τις μεταναστευτικές εισροές προς τις χώρες της Ευρώπης.

β) Στην οικογενειακή συνένωση που βρίσκεται σε άμεση συσχέτιση με το σύστημα κοινωνικής προστασίας των χωρών υποδοχής.

γ) Στη διαχείριση των πολιτικών προσφύγων.

δ) Στη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν τους οικονομικούς μετανάστες.

ε) Στην κοινωνικο-οικονομική ένταξη των μεταναστών. Στο συγκεκριμένο ζήτημα οι δράσεις αφορούν την απασχόληση, την επαγγελματική κατάρτιση, την κοινωνική προστασία και την εκπαίδευση των μεταναστών. Σκοπός τους είναι η άμβλυση των κοινωνικών διαφορών μεταξύ αλλοδαπών και ντόπιων υπό το πρίσμα του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων και με ενίσχυση της συνέπειας και της διαφάνειας. Με αυτό τον τρόπο θα μειωθούν τα φαινόμενα ρατσισμού και βίας ενώ θα ενισχυθεί η κοινωνική συνοχή.

στ) Στη λειτουργία και οργάνωση των εκπαιδευτικών θεσμών, που ανεξάρτητα από τις αρχές και τις αξίες που έχουν οι οικογένειες στη χώρα υποδοχής θα ενισχύσουν την ενσωμάτωση αντί για τον αποκλεισμό των μεταναστών και των παιδιών τους. Ένα πολυπολιτισμικό μοντέλο εκπαίδευσης, εξάλλου, θα είναι σε θέση να δώσει προτάσεις ώστε τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα να συγκλίνουν.

ζ) Στη συνεργασία με τις χώρες αποστολής. Η οικονομική βοήθεια των χωρών αποστολής γίνεται με στόχο να περιορισθούν οι αιτίες μετανάστευσης αλλά και να ελεγχθεί η παράνομη μετανάστευση. Επίσης υπογράφονται συμφωνίες για επανεισδοχή των λαθρομεταναστών που συλλαμβάνονται μέσα από ένα ενιαίο πλαίσιο αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, 2014).

Αξίζει να σημειώσουμε πως παρά τις προσπάθειες της Ε.Ε. για τη ρύθμιση και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών, δε μπορεί να κατευθύνει απόλυτα τις εθνικές παραδόσεις και νομοθεσίες (δίκαιο της ιθαγένειας).

5. Μεθοδολογία διεξαγωγής έρευνας

5.1 Μέθοδος

Η έρευνα διενεργήθηκε με την εμπειρική μέθοδο της συμπλήρωσης ερωτηματολογίου το οποίο και καταχωρήθηκε στην ιστοσελίδα google forms, προκειμένου να διανεμηθεί σε πολίτες από όλες τις περιοχές της Ελλάδας.

Στόχος της έρευνας ήταν η καταγραφή της σημερινής κατάστασης σχετικά με τη μετανάστευση και τους μετανάστες, ιδιαίτερα όσον αφορά τον οικονομικό/εργασιακό τομέα που υποφέρει τα χρόνια της οικονομικής ύφεσης στη χώρα μας. Με τον τρόπο αυτό θα αποκτήσουμε μια «εικόνα» για τον τρόπο που τους αντιμετωπίζουν .

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τέσσερα (4) τμήματα:

Το 1^ο τμήμα , περιλαμβάνει συνολικά πέντε (5) ερωτήσεις που αφορούν περισσότερο τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων, όπως το φύλο καθώς και η ηλικία των ερωτώμενων, η οποία διαιρέθηκε σε έξι (6) επίπεδα: στο πρώτο είναι τα άτομα που έχουν ηλικία από 18 έως 24, στο δεύτερο από 25-34, στο τρίτο από 35-44, στο τέταρτο από 45-54, στο πέμπτο από 55-64, και στο έκτο επίπεδο από 65 και περισσότερο. Επίσης ερωτώνται το επίπεδο εκπαίδευσης και τέλος ο τόπος διαμονής.

Το 2^ο τμήμα , αφορά τους μετανάστες αποκλειστικά και ερευνά α) τους λόγους μετανάστευσης, την ηλικία και τη χώρα προέλευσης καθώς και την εμπειρία τους από την προσπάθεια προσαρμογής τους σε ένα διαφορετικό κοινωνικο-οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Συνολικά στο τμήμα αυτό υπάρχουν είκοσι τρεις (23) ερωτήσεις.

Το 3^ο τμήμα , αφορά τους Έλληνες που απασχολούν εργασιακά, μετανάστες και περιλαμβάνει έντεκα (11) ερωτήσεις.

Οι ερωτώμενοι που αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας απάντησαν στο ερωτηματολόγιο σημειώνοντας ένα x στο τετράγωνο με το οποίο συμφωνούσαν περισσότερο. Οι απαντήσεις που είχαν να επιλέξουν ήταν οι ακόλουθες:

- i. ναι/όχι
- ii. ελάχιστα/μέτρια/αρκετά/πολύ /μέγιστα

Επίσης για την κλίμακα των απαντήσεων που χρησιμοποιήθηκε ως βάση η μέθοδος Likert με την οποία οι ερωτώμενοι μπορούσαν να δηλώσουν το βαθμό με

τον οποίο συμφωνούσαν ή διαφωνούσαν με την ερώτηση που είχε προηγηθεί ισχύει η εξής διαβάθμιση: Με 1="Καθόλου", 2="Λίγο", 3="Μέτρια", 4= "Πολύ", 5="Πάρα πολύ", 6="Δε γνωρίζω/δεν απαντώ".

Το 4^ο τμήμα , ασχολείται με τις αντιλήψεις που έχουν σχηματίσει οι γηγενείς για τους μετανάστες και περιλαμβάνει έντεκα (11) ερωτήσεις.

5.2 Δειγματοληψία

Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν γηγενείς και μετανάστες, πολίτες που απασχολούν σε εργασία μετανάστες αλλά και φοιτητές, διοικητικοί υπάλληλοι που απασχολούνται στο δημόσιο αλλά και άνεργοι.

Συγκεκριμένα για την έρευνα χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο στο google forms όπου συγκεντρώθηκαν 110 απαντήσεις. Η ηλεκτρονικής μορφής δειγματοληψία άνοιξε στις 14 Νοεμβρίου 2018 και έκλεισε στις 17 Ιανουαρίου 2019. Επομένως, διήρκεσε δύο μήνες ενώ μεσολάβησαν και οι διακοπές των Χριστουγέννων. Ο αριθμός των απαντήσεων που συγκεντρώσαμε δεν ήταν ο αναμενόμενος, αν και οι ερωτώμενοι προωθούσαν το ερωτηματολόγιο και σε δικούς τους γνωστούς ή συγγενείς, για να συνεισφέρουν στην έρευνα με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Ωστόσο, ο αριθμός των απαντήσεων, αρκεί ώστε να χαρακτηρίσει την τάση και τις αντιλήψεις που επικρατούν σχετικά με τη μετανάστευση και τους μετανάστες στις μεγαλύτερες πόλεις της Ελλάδας, όπου και το πρόβλημα είναι εντονότερο, αλλά και στην περιοχή της Ηπείρου, που είναι μια από τις περισσότερο αδύναμες οικονομικά περιοχές της Ευρώπης. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για επιστημονικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς. Με τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν σκοπός είναι η διατύπωση των χαρακτηριστικότερων προβλημάτων και των αιτιών τους, ώστε να φωτιστεί η κατάσταση της μετανάστευσης και να απομυθοποιηθούν κάποια από τα προβλήματα που δημιουργεί στις τοπικές κοινωνίες και τον ντόπιο πληθυσμό.

5.3 Μέθοδος ανάλυσης δεδομένων

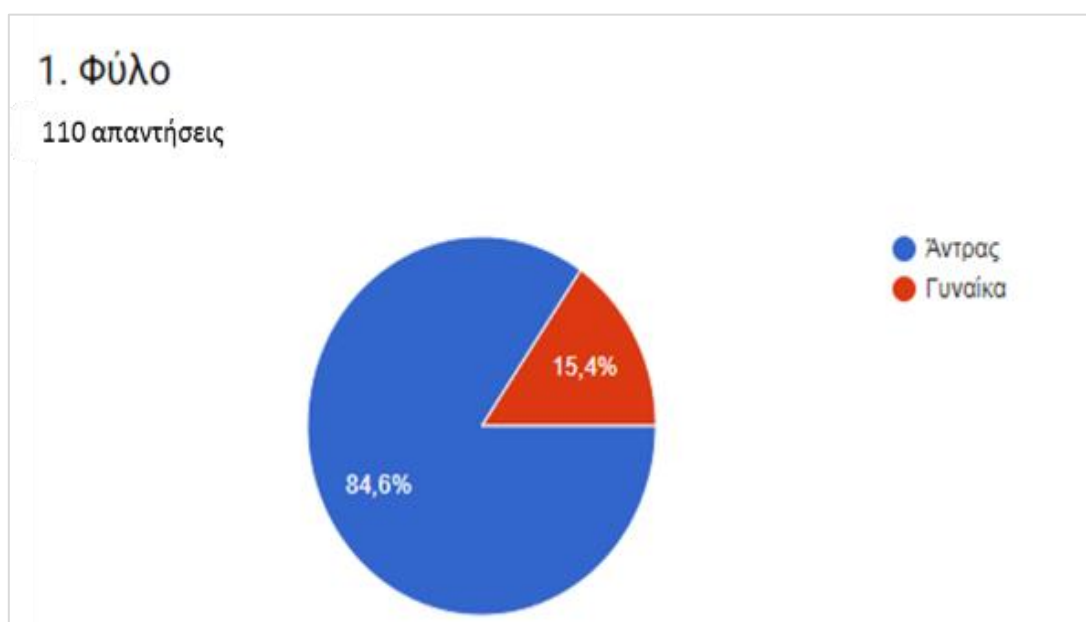
Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με το στατιστικό πακέτο επεξεργασίας SPSS 16.0 και τα στατιστικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν είναι ο δείκτης Crobach Alpha, correlation, ο δείκτης συνάφειας Pearson r και το Independent Sample t-Test. Αρχικά οι απαντήσεις καταχωρήθηκαν και κωδικοποιήθηκαν. Στη συνέχεια ακολούθησε περιγραφική στατιστική ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων και ανάλυση των ερευνητικών ερωτήσεων. Η επιλογή των συγκεκριμένων ερωτηματολογίων έγινε καθώς όπως προαναφέρθηκε καθώς επιχειρούν μία πολυδιάστατη προσέγγιση του θέματος.

Ως προς τα ερωτήματα έχει ελεγχθεί η εγκυρότητα και η αξιοπιστία τους, με τη χρήση του δείκτη εσωτερικής συνάφειας Crobach Alpha που κρίθηκε απαραίτητη για τη διασφάλιση της εγκυρότητας των αποτελεσμάτων. Συνήθως ο δείκτης Crobach Alpha θα πρέπει να σημειώνει τιμή μεγαλύτερη του 0,7 για να θεωρείται αξιόπιστος (Cohen et. al., 2008). Στην παρούσα εργασία και για το σύνολο των ερωτημάτων που τέθηκαν στο ερωτηματολόγιο και τις κύριες μεταβλητές τους είναι 0,775 εξασφαλίζοντας εσωτερική συνάφεια.

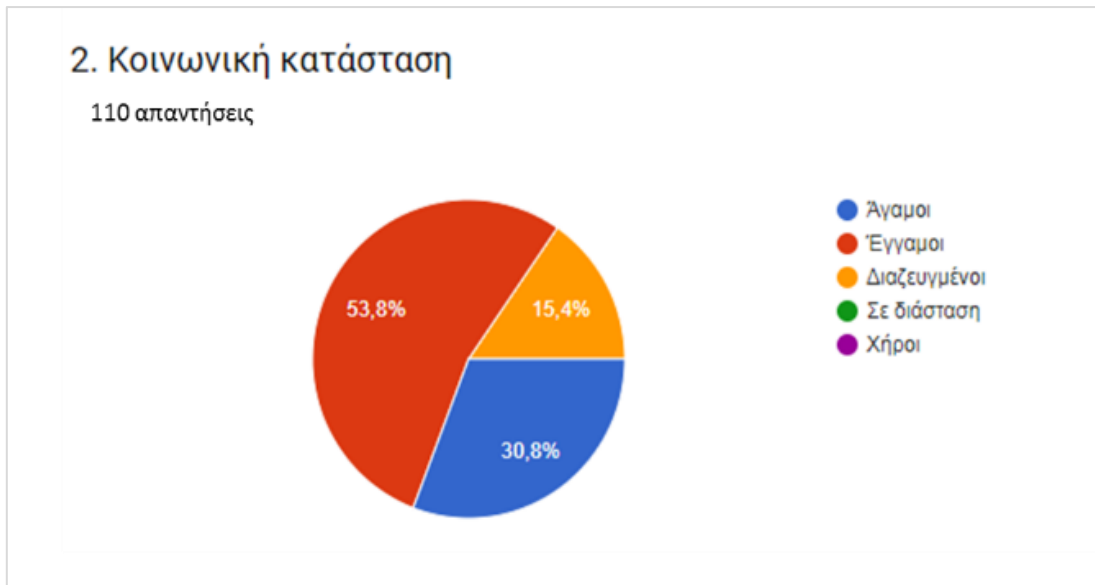
6. Παρουσίαση αποτελεσμάτων

6.1 Κοινωνικά-Δημογραφικά Στοιχεία

Στο σύνολο των ερωτήσεων συγκεντρώθηκαν 110 απαντήσεις. Οι γυναίκες απάντησαν σε ποσοστό 15,4% και οι άντρες που συμμετείχαν απάντησαν σε ποσοστό 84,6%. Έγγαμοι ήταν το 53,8%, άγαμοι το 30,8% ενώ σε ποσοστό 15,4% ήταν διαζευγμένοι (Διαγράμματα 6.1.1 & 6.1.2).

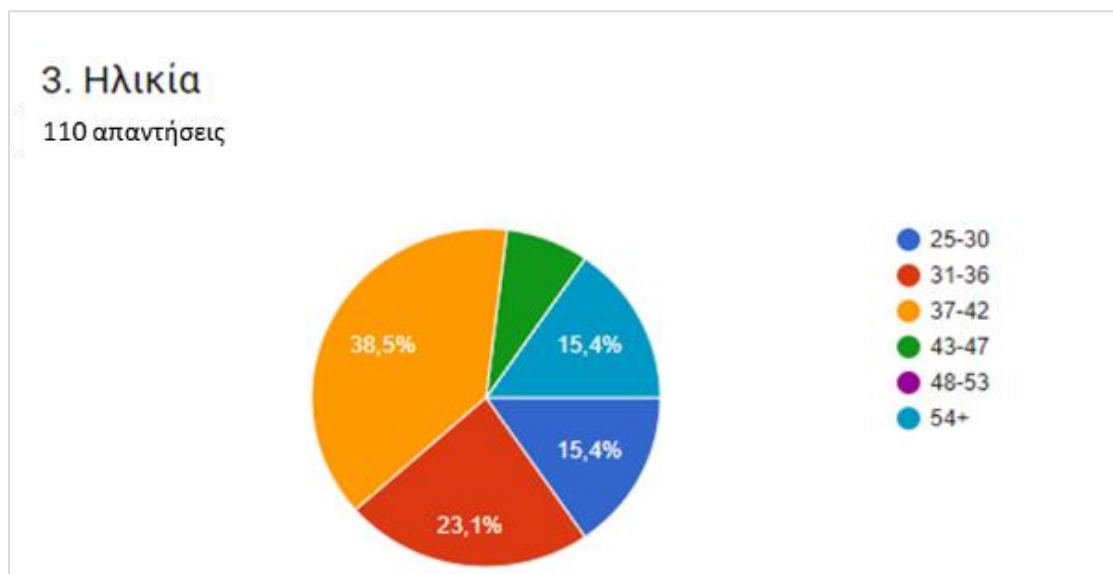

Διάγραμμα 6.1.1 Φύλλο δείγματος

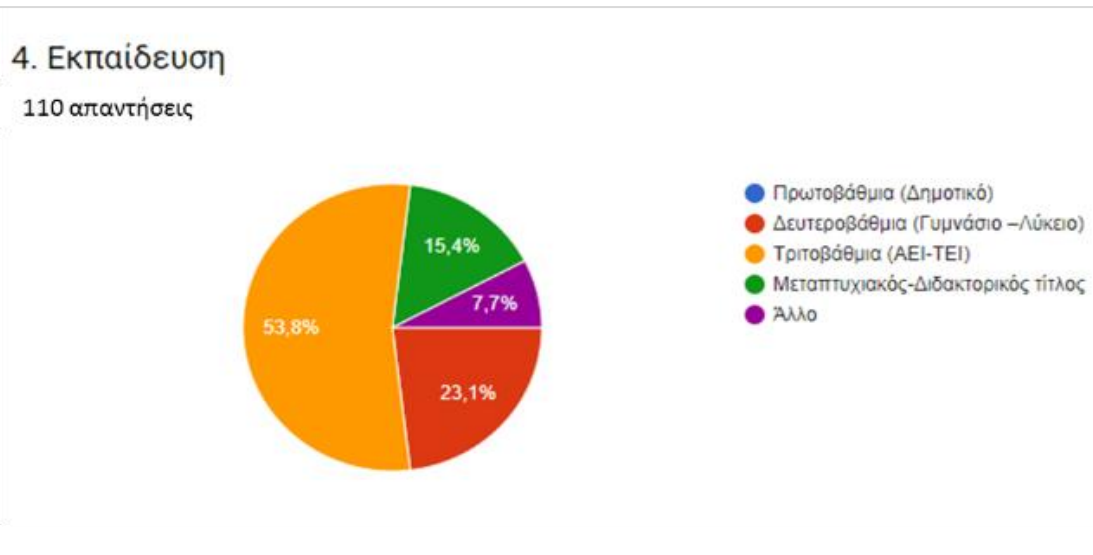

Διάγραμμα 6.1.2 Κοινωνική κατάσταση δείγματος

Οι ηλικίες που απάντησαν ήταν κυρίως 37-42 ετών (ποσοστό 38,5%), 31-36 ετών (23,1%), 25-30 και μεγαλύτεροι των 54 ετών (15,4%). Αξίζει να σημειώσουμε πως απουσιάζουν οι ηλικίες 48-53 ετών. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς την τριτοβάθμια εκπαίδευση (ποσοστό 53,8%), σε ποσοστό 23,1% τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το 15,4% έχει κάποιο μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο και μόνο το 7,7% δεν έχει δηλώσει κάποια από τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου (Διαγράμματα 6.1.3 & 6.1.4).

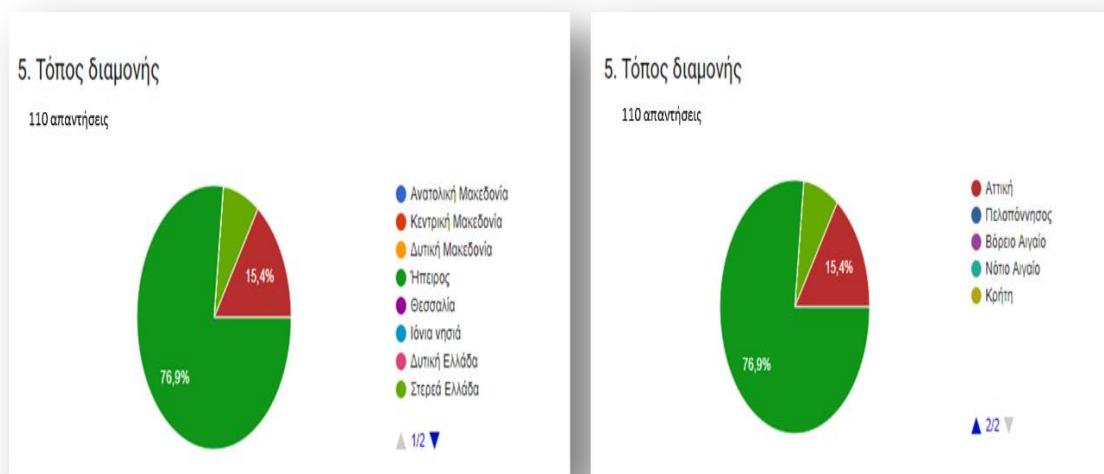

Διάγραμμα 6.1.3 Ηλικία δείγματος

Διάγραμμα 6.1.4 Εκπαίδευση δείγματος

Ως προς τον τόπο διαμονής τους οι περισσότεροι βρίσκονται στην Ήπειρο και την Κρήτη σε ποσοστά 76,9% αντίστοιχα, την Κεντρική Μακεδονία και την Αττική σε ποσοστό 15,4% έκαστη (Διάγραμμα 6.1.5).

Εικόνα 3: Τόπος διαμονής ερωτηθέντων

Διάγραμμα 6.1.5 Τόπος διαμονής δείγματος

6.2 Μετανάστες

Στο πλαίσιο αυτών των 23 ερωτήσεων ζητείται από τους μετανάστες να αποτυπώσουν τη χώρα προέλευσής τους και τους λόγους που τους οδήγησαν στη μετανάστευση καθώς και την εμπειρία τους από την προσπάθεια προσαρμογής τους σε ένα διαφορετικό κοινωνικο-οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Σε ποσοστό 60% αναφέρουν πως έρχονται από την Αλβανία, ενώ σε ποσοστό 40% δηλώνουν την Πολωνία ως χώρα προέλευσης (Διάγραμμα 6.2.1).

Εικόνα 4: Χώρα προέλευσης μεταναστών

Διάγραμμα 6.2.1 Χώρα προέλευσης μεταναστών

Ως βασική αιτία μετανάστευσης και σε ποσοστό 50% δήλωσαν το χαμηλό εισόδημα που είχαν στη χώρα τους, ενώ δεύτερη αιτία αποτελούν οι πολιτικές αναταραχές (25%) και η δυνατότητα που τους δίνει η χώρα προορισμού να στηρίξουν οικονομικά την οικογένειά τους (25%). Οι περισσότεροι που μετανάστευσαν ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 20-29 ετών (50%) και ακολουθούν με ποσοστό 25% οι ηλικίες 30-39 ετών και τα παιδιά με ηλικία κάτω των 10 ετών (Διάγραμμα 6.2.2 & 6.2.3).

2. Λόγοι που φύγατε από την πατρίδα σας

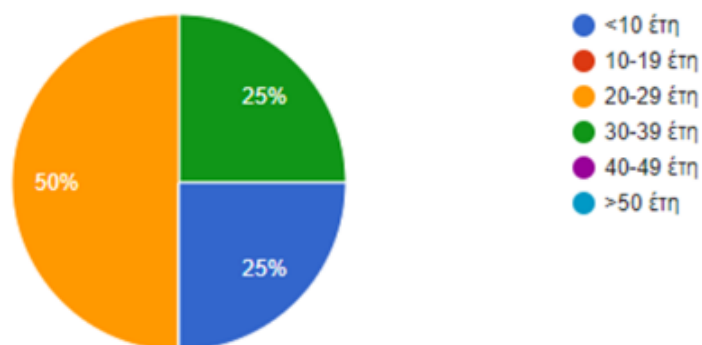
31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.2 Λόγοι που έφυγαν από την πατρίδα τους οι μετανάστες

3. Ηλικία Μετανάστευσης στην Ελλάδα

31 απαντήσεις

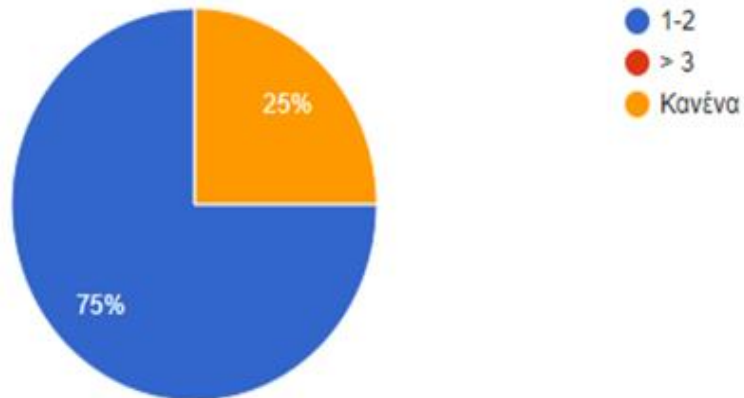

Διάγραμμα 6.2.3 Ηλικία που μετανάστευσαν στην Ελλάδα οι μετανάστες

Όσον αφορά τον αριθμό των παιδιών που έχουν οι μετανάστες, η πλειοψηφία (75%) έχει ένα έως δύο παιδιά με ηλικίες 9-18 ετών, ενώ το 25% δηλώνει πως δεν έχει παιδιά (Διάγραμμα 6.2.4 & 6.2.5).

4. Αριθμός παιδιών

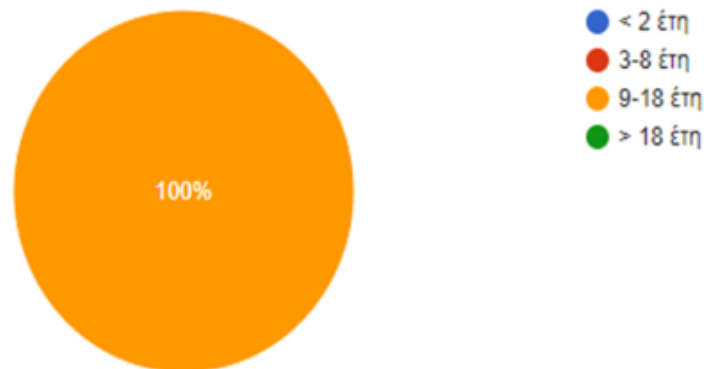
31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.4 Αριθμός παιδιών μεταναστών

5. Ηλικίες παιδιών

23 απαντήσεις

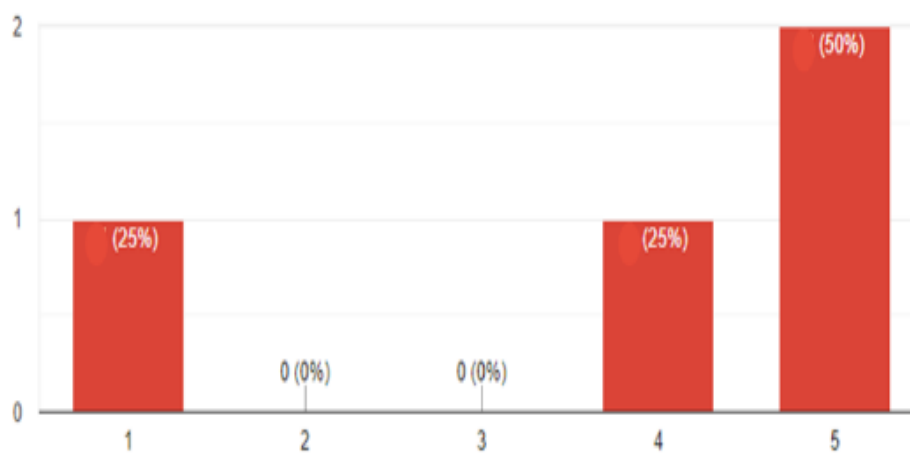

Διάγραμμα 6.2.5 Ηλικίες των παιδιών των μεταναστών

Σχετικά με το αν γνωρίζουν την Ελληνική γλώσσα σε πολύ καλό επίπεδο δήλωσαν κυρίως την ομιλία (50%) και στη συνέχεια τη γραφή και την ανάγνωση (33,3%). Δε γνωρίζουν καθόλου την Ελληνική γλώσσα σε επίπεδο ομιλίας το 25% και σε επίπεδο ανάγνωσης το 33,3% (Διάγραμμα 6.2.6 & Διάγραμμα 6.2.7 & Διάγραμμα 6.2.8).

6. Βαθμός γνώσης Ελληνικής γλώσσας Α. Ομιλία

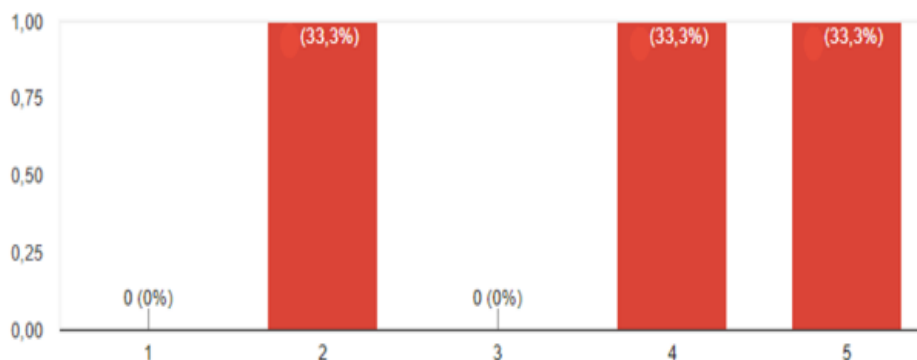
31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.6 Βαθμός γνώσης της Ελληνικής γλώσσας όσο αφορά την ομιλία των μεταναστών

Β. Γραφή

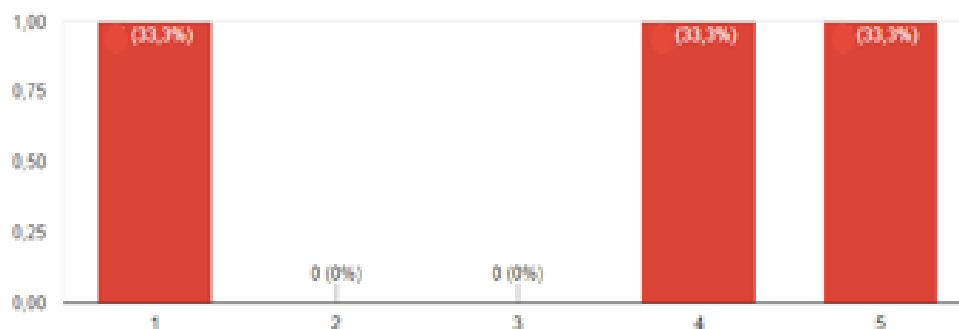
23 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.7 Βαθμός γνώσης της Ελληνικής γλώσσας όσο αφορά τη γραφή των μεταναστών

Γ. Ανάγνωση

23 απαντήσεις

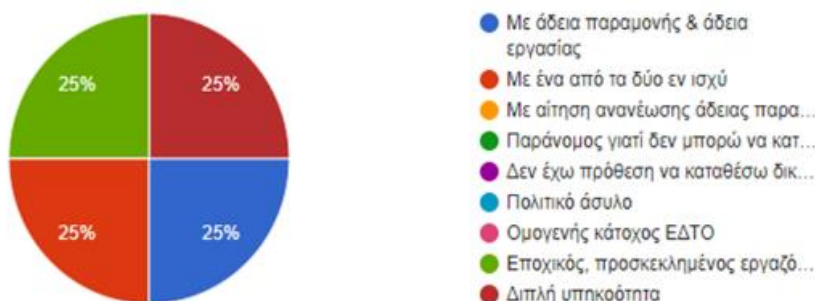

Διάγραμμα 6.2.8 Διάγραμμα γνώσης της Ελληνικής γλώσσας όσο αφορά την ανάγνωση των μεταναστών

Οι μετανάστες που έχουν έρθει στην Ελλάδα δηλώνουν ως προς τη νομιμότητα της διαμονής τους σε ισόποσα ποσοστά (25%) πως, α) έχουν και άδεια παραμονής και άδεια εργασίας, β) είτε άδεια παραμονής είτε εργασίας σε ισχύ, γ) είναι παράνομοι γιατί δεν μπορούν να καταθέσουν δικαιολογητικά, δ) έχουν διπλή υπηκοότητα. Όμοια δηλώνουν, για το αν δυσκολεύτηκαν να αποκτήσουν άδεια παραμονής στην Ελλάδα, από καθόλου έως πάρα πολύ με ποσοστό 25%, ενώ ο χρόνος παραμονής τους κυμαίνεται επίσης με ίδιο ποσοστό (25%) από ένα χρόνο έως και πάνω από 11 χρόνια (Διάγραμμα 6.2.9 & Διάγραμμα 6.2.10 & Διάγραμμα 6.2.11).

7. Παρούσα νομική κατάσταση

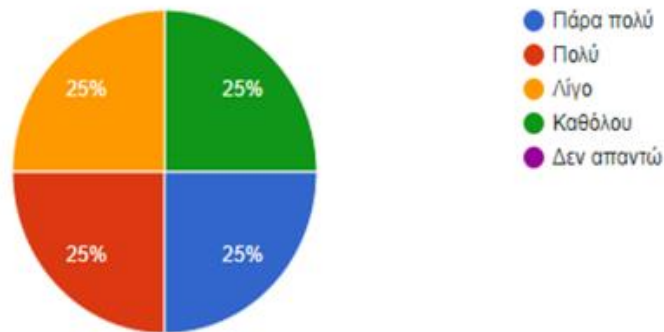
31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.9 Παρούσα νομική κατάσταση των μεταναστών

8. Δυσκολευτήκατε να αποκτήσετε άδεια παραμονής στη χώρα;

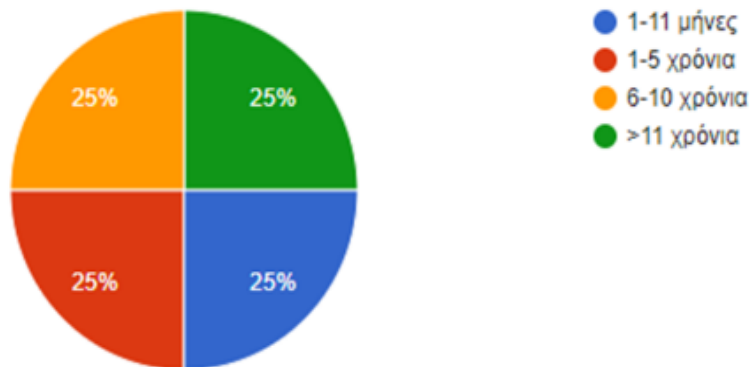
31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.10 Δυσκολία στην απόκτηση άδειας παραμονής

9. Χρόνος παραμονής στην Ελλάδα

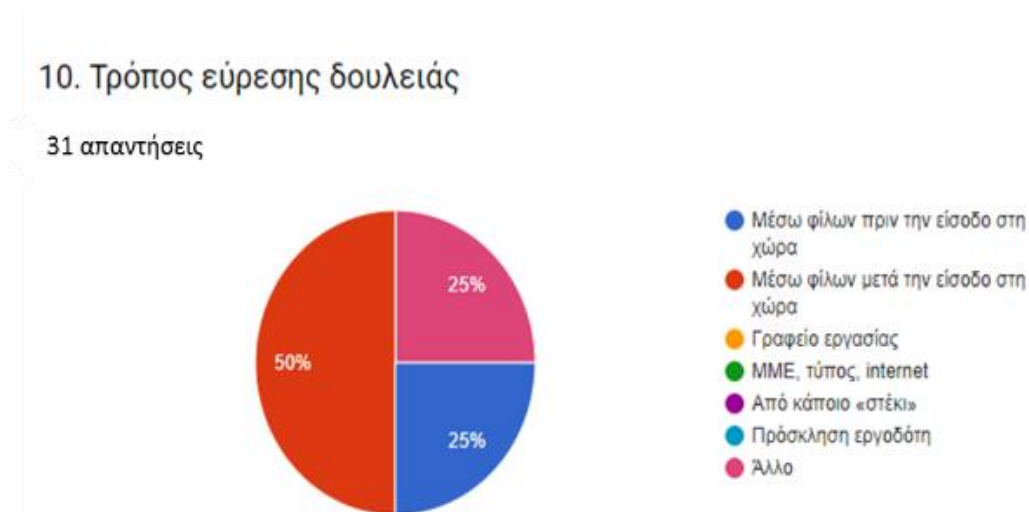
31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.11 Χρόνος παραμονής των μεταναστών στην Ελλάδα

Όλοι οι μετανάστες που ερωτήθηκαν ήταν εργάτες/τριες στη χώρα προέλευσής τους και κατόρθωσαν να βρουν δουλειά στη χώρα υποδοχής μέσω φίλων μετά την είσοδό τους στη χώρα σε ποσοστό 50%, μέσω φίλων πριν την είσοδό τους στη χώρα σε ποσοστό 25% και με άλλο τρόπο που δεν υπάρχει στο ερωτηματολόγιο σε ποσοστό 25%. Οι τομείς κύριας απασχόλησής τους στην Ελλάδα, είναι με ίδιο

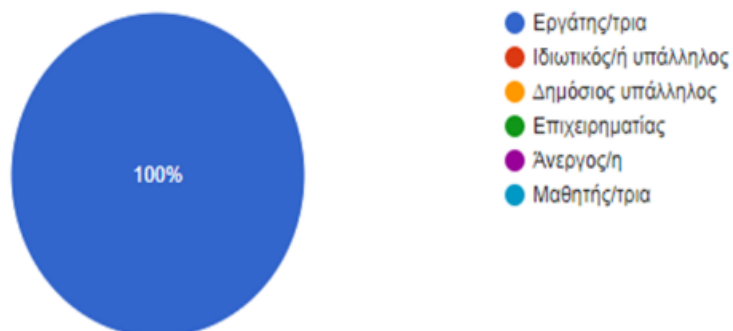
ποσοστό (25%) ο αγροτικός, το εμπόριο, ο τουρισμός και οι υπηρεσίες (Διάγραμμα 6.2.12 & Διάγραμμα 6.2.13 & Διάγραμμα 6.2.14).

Διάγραμμα 6.2.12 Τρόπος εύρεσης εργασίας των μεταναστών

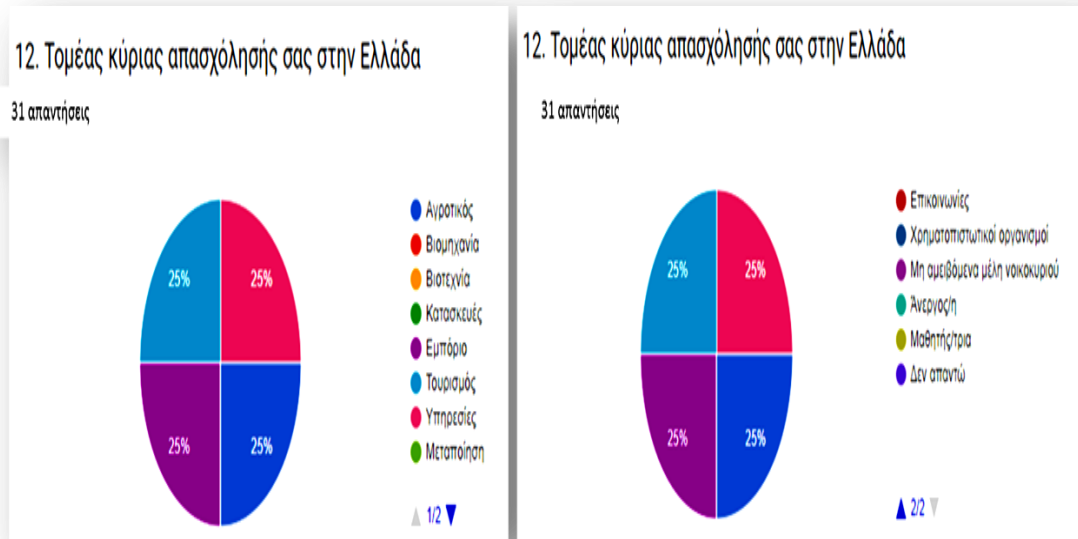
11. Επάγγελμα στη χώρα προέλευσης

31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.13 Επάγγελμα που ασκούσαν οι μετανάστες στη χώρα προέλευσης

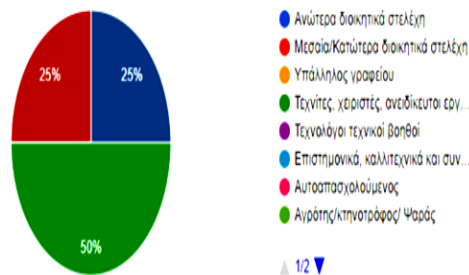
Διάγραμμα 6.2.14 Τομέας κύριας απασχόλησης των μεταναστών στην Ελλάδα

Ως προς τη θέση της κύριας απασχόλησής τους στην Ελλάδα, το 50% απασχολείται ως τεχνίτες, χειριστές και ανειδίκευτοι εργάτες, και σε ποσοστό 25% ως οικιακοί βοηθοί ή σε άλλου είδους αμειβόμενη εργασία που δε δηλώνεται στο ερωτηματολόγιο. Το 50% των ερωτηθέντων εργάζεται 21-40 ώρες την εβδομάδα, ενώ σε ποσοστό 25% 41-60 ώρες και λιγότερο από 21 ώρες (Διάγραμμα 6.2.15 & Διάγραμμα 6.2.16).

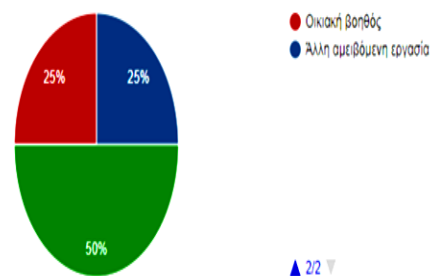
13. Θέση κύριας απασχόλησης στην Ελλάδα

31 απαντήσεις

13. Θέση κύριας απασχόλησης στην Ελλάδα

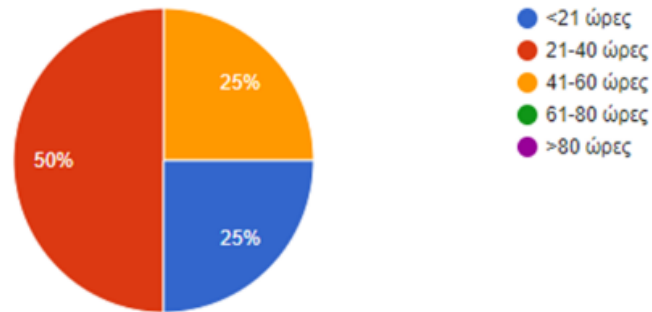
31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.15 Θέση κύριας απασχόλησης των μεταναστών στην Ελλάδα

14. Σύνολο Ωρών απασχόλησης ανά εβδομάδα

31 απαντήσεις

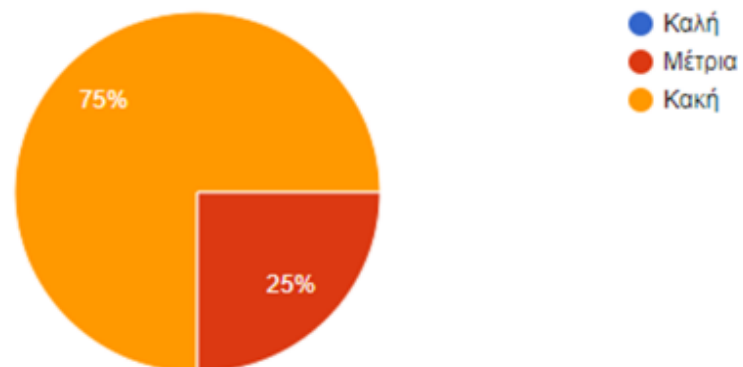

Διάγραμμα 6.2.16 Σύνολο ωρών απασχόλησης ανά εβδομάδα των μεταναστών

Από τους εργαζόμενους μετανάστες, το 75% δε θεωρεί πως υπάρχει προοπτική εξέλιξης καριέρας, ενώ σε ποσοστό 50% δηλώνει πως δεν υπάρχει ούτε εξέλιξη εισοδήματος και δεν είναι ασφαλισμένοι σε κάποιο ταμείο. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός πως σε ίσα ποσοστά (25%) ως προς τις οικονομικές τους αποδοχές δηλώνουν πως έχουν μηνιαίο εισόδημα α) 0-300 ευρώ, β) 301-500 ευρώ, γ) 501-800 ευρώ αλλά και δ) 1101-1500 ευρώ (Διάγραμμα 6.2.17 & Διάγραμμα 6.2.18 & Διάγραμμα 6.2.19 & Διάγραμμα 6.2.20).

15. Προοπτική εξέλιξης καριέρας

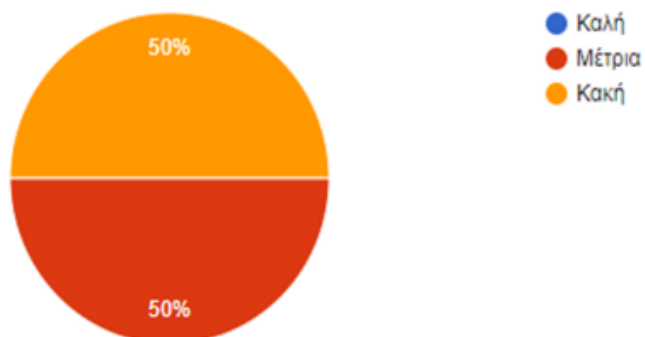
31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.17 Προοπτική εξέλιξης της καριέρας τους

16. Προοπτική εξέλιξης εισοδήματος

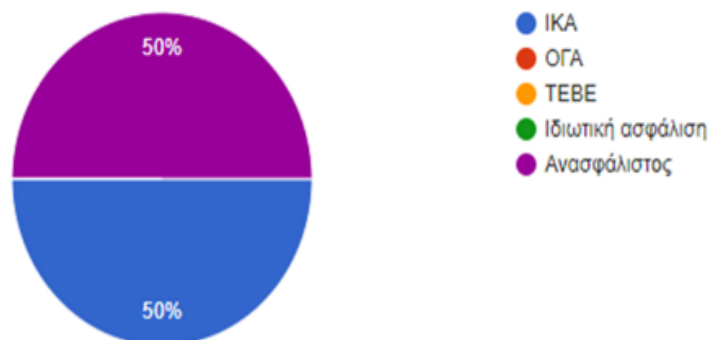
31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.18 Προοπτική εξέλιξης του εισοδήματός τους

17. Ταμείο κοινωνικής ασφάλισης

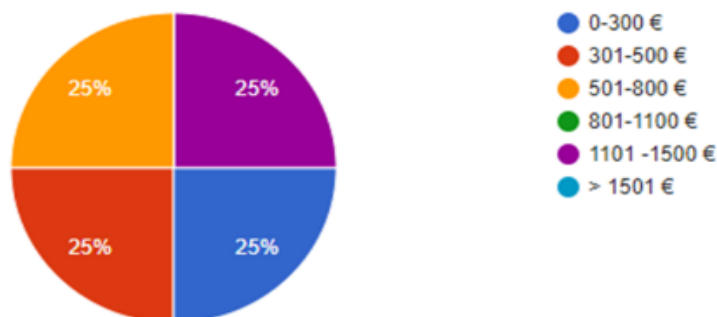
31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.19 Ταμείο κοινωνικής ασφάλισης που είναι εγγεγραμμένοι

18. Μηνιαίες οικονομικές αποδοχές

31 απαντήσεις

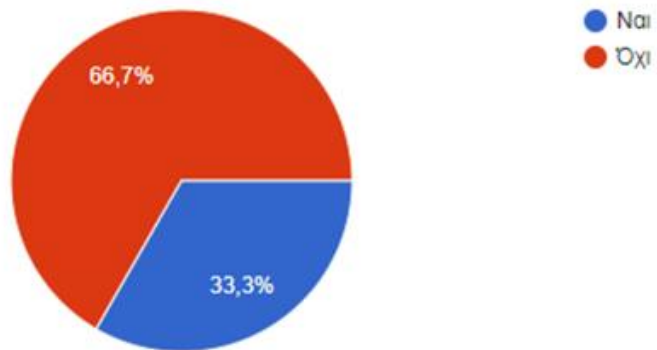

Διάγραμμα 6.2.20 Μηνιαίες οικονομικές αποδοχές των μεταναστών

Η πλειοψηφία των μεταναστών στέλνει χρήματα στη χώρα καταγωγής τους (66,7%) και επίσης σημειώνουν (σε ποσοστό 75%) πως η προσαρμογή τους στη χώρα μας είχε δυσκολίες που αφορούν την εύρεση εργασίας (50%), το γεγονός ότι είναι μετανάστες (25%) καθώς και σε λόγους (25%) που δεν καταγράφονται στο ερωτηματολόγιο. Ως λόγους παραμονής τους στην Ελλάδα δηλώνουν σε ίδιο ποσοστό (25%) α) την ικανοποίησή τους από την ποιότητα ζωής που έχουν στην Ελλάδα, β) την ελπίδα για καλύτερο μέλλον των παιδιών τους εφόσον παραμείνουν στην Ελλάδα, γ) τα ίδια τα παιδιά τους προτιμούν να μείνουν στην Ελλάδα και γ) κάποιος άλλος λόγος που δε δηλώνεται συγκεκριμένα (Διαγράμματα 6.2.21, 6.2.22, 6.2.23 & 6.2.24).

19. Στέλνετε χρήματα στη χώρα καταγωγής σας;

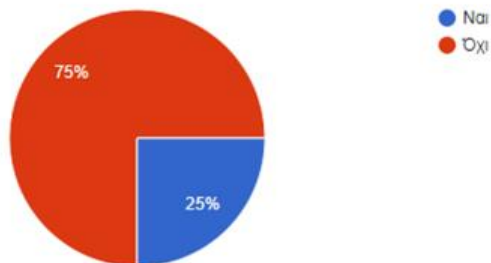
23 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.21 Απάντηση στην ερώτηση αν οι μετανάστες στέλνουν πίσω στη χώρα τους χρήματα

20. Η προσαρμογή σας στην χώρα ήταν εύκολη και χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες;

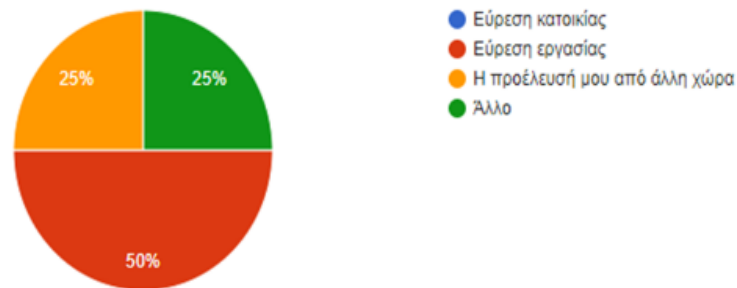
31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.22 Απάντηση στην ερώτηση αν η προσαρμογή των μεταναστών στην χώρα εισόδου ήταν εύκολη

21. Αν ναι, ποιες ήταν αυτές οι δυσκολίες;

31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.23 Αναφορά των δυσκολιών που συνάντησαν οι μετανάστες

22. Λόγοι παραμονής στην Ελλάδα

31 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.2.24 Λόγοι παραμονής στην Ελλάδα

Πιο συγκεκριμένα τέσσερα είναι τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην Ελλάδα και αφορούν την εργασία με ποσοστό 25%. Δε βρίσκουν δουλειά με ικανοποιητικά έσοδα, ή δε βρίσκουν οποιαδήποτε δουλειά, παρουσιάζουν προβλήματα προσαρμογής και αντιμετωπίζουν και ρατσιστικές συμπεριφορές (Διαγράμματα 6.2.25).

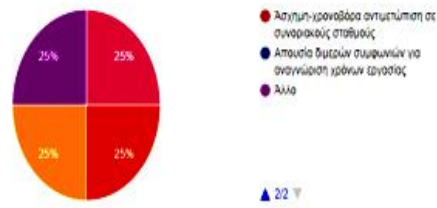
23. Προβλήματα που αντιμετωπίζετε στην Ελλάδα

31 απαντήσεις

23. Προβλήματα που αντιμετωπίζετε στην Ελλάδα

31 απαντήσεις

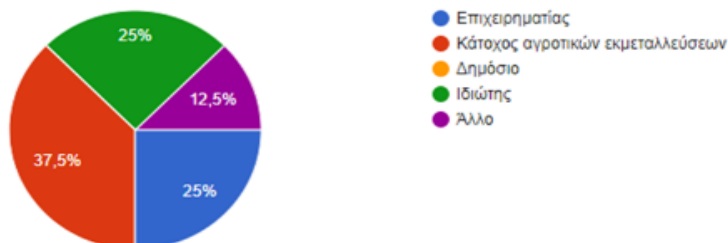
Διάγραμμα 6.2.25 Προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες στην Ελλάδα

6.3 Έλληνες που απασχολούν εργασιακά μετανάστες

Στο τμήμα αυτό με έντεκα (11) ερωτήσεις που απευθύνονται σε όσους απασχολούν μετανάστες ερευνώνται οι τομείς απασχόλησης και οι επιπτώσεις που έχει η απασχόληση μεταναστών στην ντόπια οικονομία. Στόχος είναι, να διαπιστώσουμε αν τελικά τα οφέλη είναι περισσότερα από τους κινδύνους που έχει η ενσωμάτωση των μεταναστών στις τοπικές κοινωνίας. Η πλειοψηφία αυτών που απασχολούν μετανάστες είναι σε ποσοστό 37,5% κάτοχοι αγροτικών εκμεταλλεύσεων, σε ποσοστό 25% ιδιώτες και επιχειρηματίες, ενώ σε ποσοστό 12,5% έχουν κάποια άλλη επαγγελματική ιδιότητα. Όλοι σχεδόν (ποσοστό 87,5%) απασχολούν ένα έως δύο μετανάστες, εποχικά και για διάρκεια 1-9 έτη (Διαγράμματα 6.3.1, 6.3.2, 6.3.3 & 6.3.4).

1. Επαγγελματική ιδιότητα

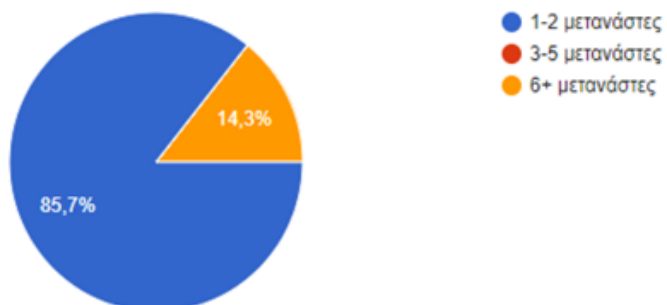
62 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.3.1 Επαγγελματική ιδιότητα των Ελλήνων που απασχολούν μετανάστες

2. Αριθμός απασχολούμενων μεταναστών

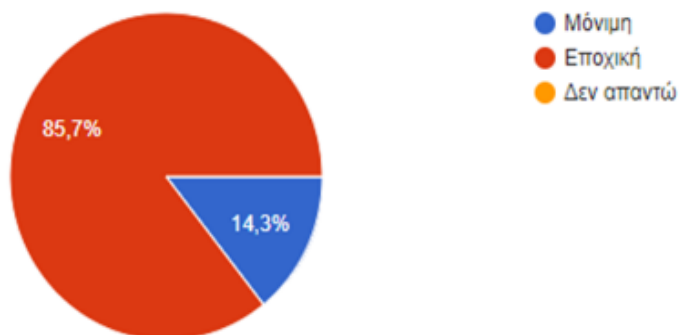
54 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.3.2 Αριθμός μεταναστών που απασχολούν

3. Είδος απασχόλησης

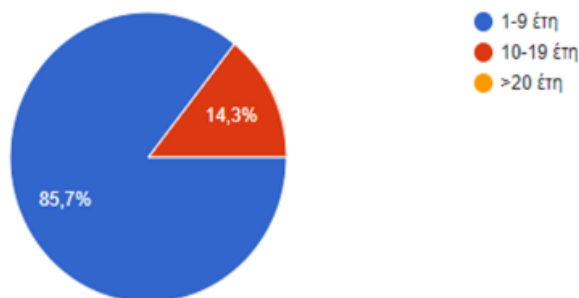
54 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.3.3 Είδος απασχόλησης που προσφέρεται στους μετανάστες

4. Έτη απασχόλησης

54 απαντήσεις

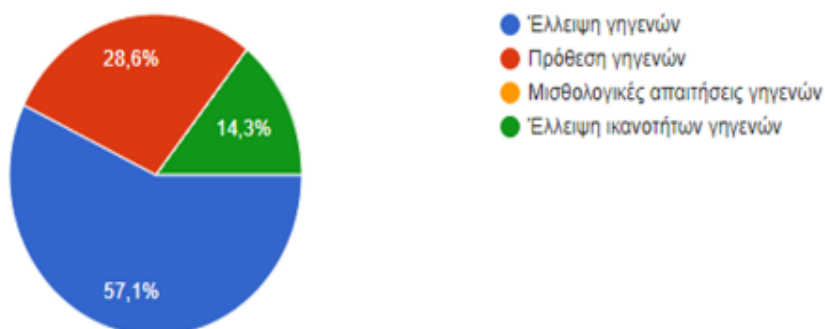

Διάγραμμα 6.3.4 Έτη απασχόλησης μεταναστών

Οι λόγοι για τους οποίους προσλαμβάνουν στην εργασία τους μετανάστες είναι η έλλειψη γηγενών (57,1%), απασχολούνται σε θέσεις που οι γηγενείς αρνούνται (28,6%) και σε μικρότερο ποσοστό η έλλειψη ικανοτήτων των γηγενών (14,3%). Επιπλέον, σε ποσοστό 71,4% θεωρούν θετική την επίδραση των μεταναστών στη ντόπια παραγωγή και σε 42,9% αναφέρουν ως θετική, αλλά και μηδενική, τη συμβολή τους στην επέκταση της γεωργικής εκμετάλλευσης και στη διατήρηση της επαγγελματικής δραστηριότητας στην περιοχή (Διαγράμματα 6.3.5, 6.3.6, 6.3.7 & 6.3.8).

5. Λόγοι πρόσληψης αλλοδαπών εργατών γης

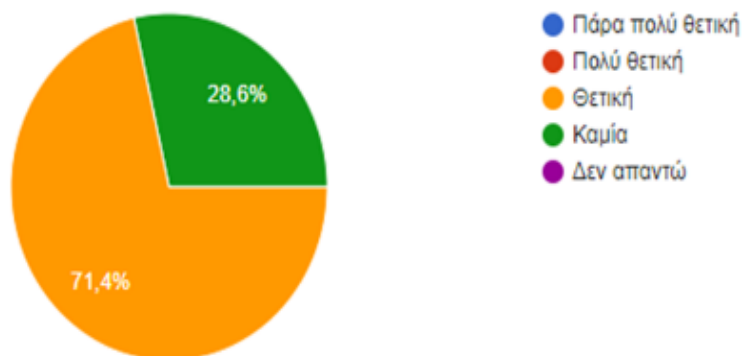
54 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.3.5 Λόγοι πρόσληψης αλλοδαπών εργατών γης

6. Επίδραση των μεταναστών στην ντόπια παραγωγή

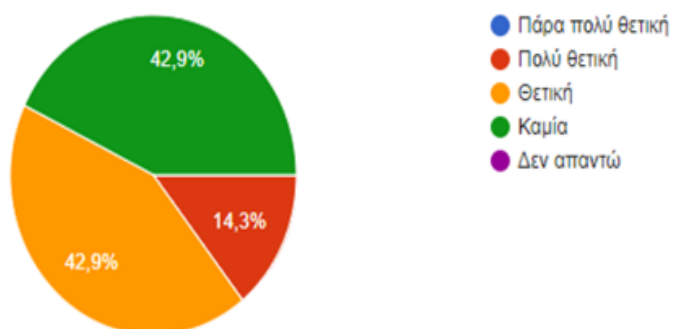
54 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.3.6 Επίδραση των μεταναστών στη ντόπια παραγωγή

7. Συμβολή των μεταναστών στην επέκταση της εκμετάλλευσης

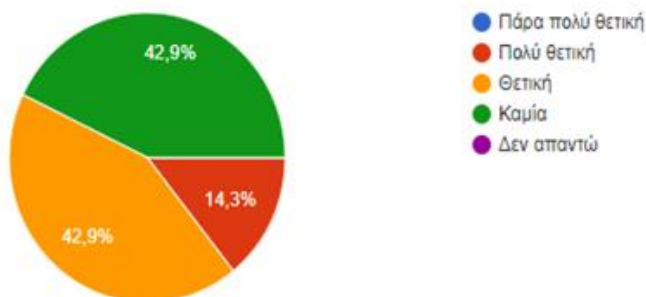
54 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.3.7 Συμβολή των μεταναστών στην επέκταση της εκμετάλλευσης

8. Συμβολή των μεταναστών στη διατήρηση της επαγγελματικής δραστηριότητας στην περιοχή

54 απαντήσεις

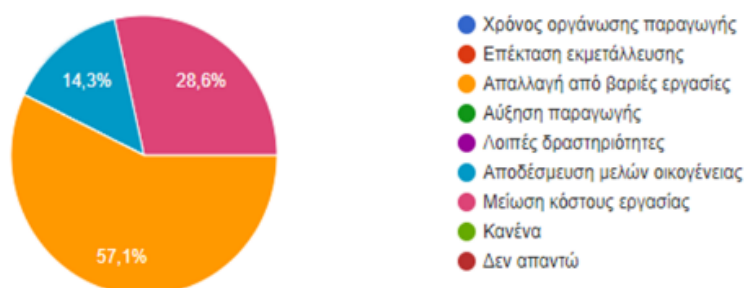

Διάγραμμα 6.3.8 Συμβολή των μεταναστών στη διατήρηση της επαγγελματικής δραστηριότητας στην περιοχή

Τα οφέλη από την πρόσληψη μεταναστών στην εργασία είναι η απαλλαγή από βαριές εργασίες (57,1%), η μείωση του κόστους εργασίας (28,6%) και η αποδέσμευση των μελών της οικογένειας (14,3%). Οι ερωτηθέντες αναφέρουν πως οι επιπτώσεις στην τοπική παραγωγή και οικονομία εάν οι μετανάστες απουσίαζαν θα είναι αρνητικές (42,9%), δε θα υπάρχουν συνέπειες (28,6%) και θα είναι ευκαιρία να δουλέψει ο ντόπιος πληθυσμός (14,3%). Επίσης, σε ποσοστό 57,1% δε θεωρούν πως η έλλειψη μεταναστών θα οδηγήσει σε αύξηση των μισθών (Διαγράμματα 6.3.9, 6.3.10 & 6.3.11).

9. Οφέλη από την πρόσληψη μεταναστών στην εργασία

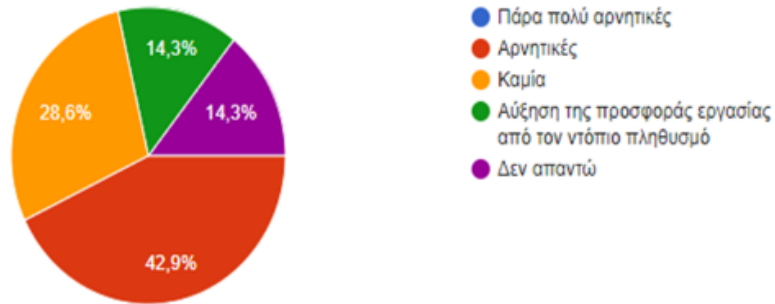
54 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.3.9 Οφέλη από την πρόσληψη μεταναστών

10. Εκτιμώμενες επιπτώσεις από την απουσία μεταναστών εργαζόμενων στην τοπική παραγωγή/οικονομία

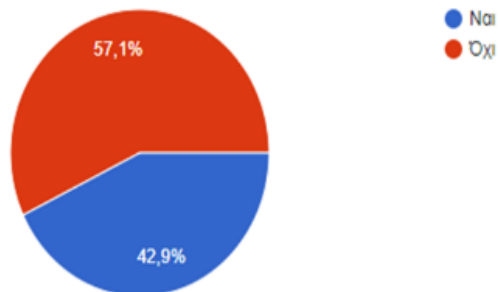
54 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.3.10 Εκτιμώμενες επιπτώσεις από την απουσία μεταναστών εργαζομένων στην τοπική παραγωγή/οικονομία

11. Η έλλειψη μεταναστών στην εργασία θα οδηγήσει σε αύξηση των μισθών;

54 απαντήσεις

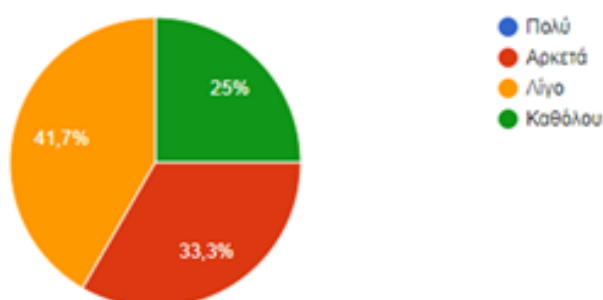
Διάγραμμα 6.3.11 Απάντηση στην ερώτηση «η έλλειψη μεταναστών στην εργασία θα οδηγήσει σε αύξηση των μισθών;»

6.4 Στάσεις και αντιλήψεις γηγενών για τους μετανάστες

Αυτό το τμήμα του ερωτηματολογίου, με δεκαπέντε (15) ερωτήσεις επιχειρεί να αποτυπώσει τη γενική εικόνα και στάση που έχουν διαμορφώσει οι ντόπιοι πολίτες για το φαινόμενο της μετανάστευσης και τους μετανάστες. Έτσι διαπιστώσαμε πως το γεγονός να μένουν στην ίδια πολυκατοικία ή να έχουν μετανάστες συναδέλφους τους ενοχλεί σε μικρό βαθμό σε ποσοστό 41,7% και 50% αντίστοιχα. Επιπλέον ούτε συμφωνούν αλλά ούτε και διαφωνούν στο αν βοηθάνε την ελληνική οικονομία (63,6%) καθώς και για το αν ευθύνονται για την αύξηση της ανεργίας (41,7%). Αξίζει να σημειώσουμε πως στο ίδιο ποσοστό (41,7%) διαφωνούν για την αύξηση της ανεργίας (Διαγράμματα 6.4.1, 6.4.2, 6.4.3 & 6.4.4).

1. Σας ενοχλεί το γεγονός να μένουν στην πολυκατοικία ή στην γειτονιά σας μετανάστες;

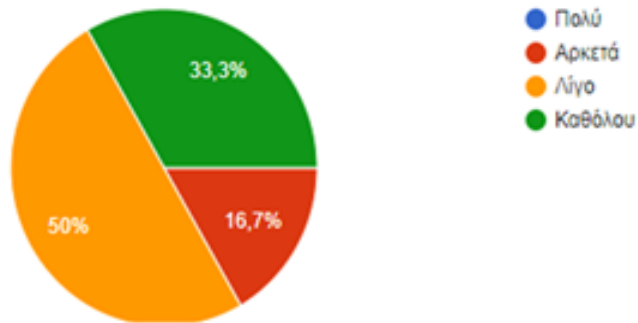
92 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.4.1 Απάντηση στην ερώτηση « Σας ενοχλεί το γεγονός να μένουν στην πολυκατοικία ή στη γειτονιά σας μετανάστες;»

2. Σας ενοχλεί να δουλεύετε με μετανάστες;

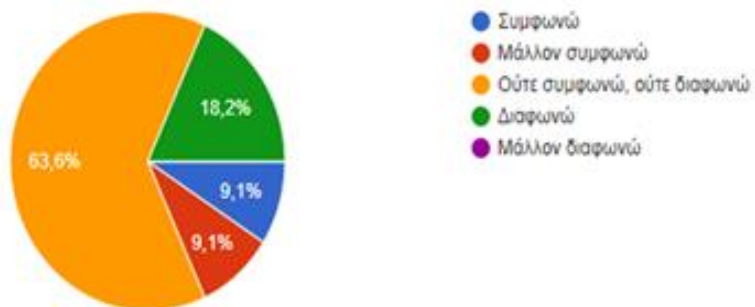
92 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.4.2 Απάντηση στην ερώτηση « Σας ενοχλεί να δουλεύετε με μετανάστες;»

3. Οι μετανάστες βοηθάνε σημαντικά την ελληνική οικονομία;

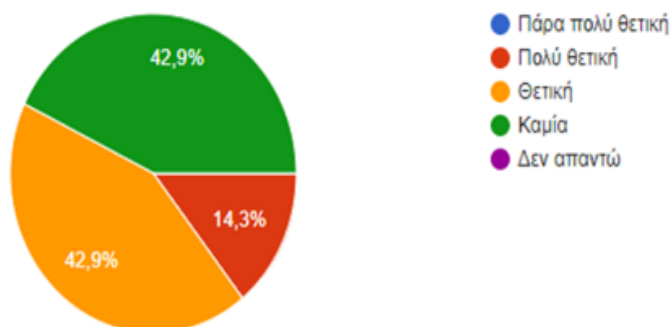
85 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.4.3 Η συμβολή των μεταναστών στην ελληνική οικονομία

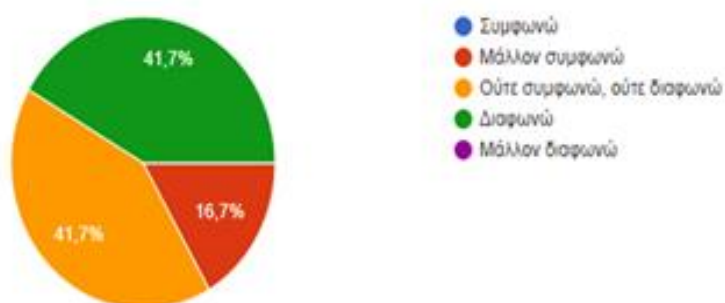
7. Συμβολή των μεταναστών στην επέκταση της εκμετάλλευσης

54 απαντήσεις

4. Οι μετανάστες ευθύνονται για την αύξηση της ανεργίας στην Ελλάδα»

92 απαντήσεις

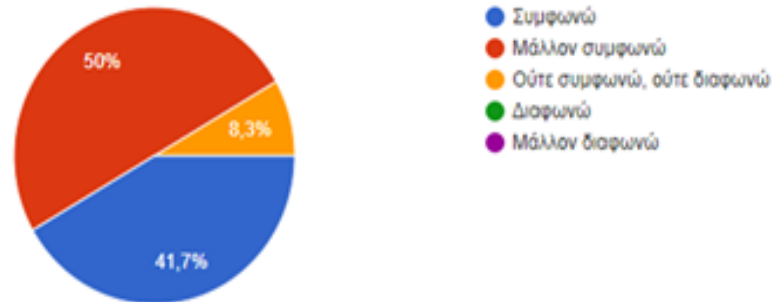

Διάγραμμα 6.4.4 Ποσοστό που ευθύνονται οι μετανάστες για την αύξηση της ανεργίας στην Ελλάδα

Συμφωνούν κυρίως με τη στάση πως οι μετανάστες κάνουν δουλειές που αρνούνται οι Έλληνες (50%), τους ενοχλεί αρκετά (41,7%) να είναι ο προϊστάμενός τους μετανάστης και δεν έχουν εκτίμηση του μισθού που παίρνουν οι μετανάστες (58,3%). Επιπλέον, συμφωνούν πως θα πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα σε ποσοστό 33,3% ενώ το 50% των ερωτηθέντων δεν έχουν ξεκάθαρη άποψη (Διαγράμματα 6.4.5, 6.4.6, 6.4.7 & 6.4.8).

5. Οι μετανάστες κάνουν κυρίως δουλειές που δεν θέλουν να κάνουν οι Έλληνες

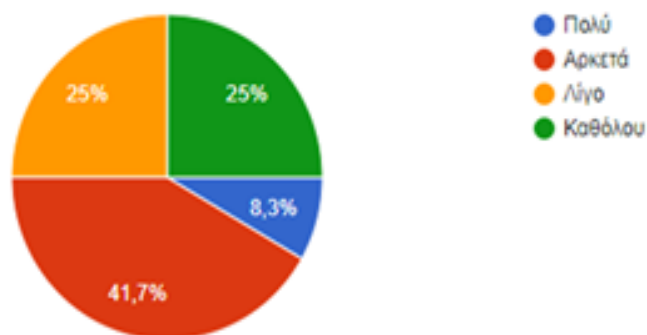
92 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.4.5 Απάντηση στην ερώτηση «Οι μετανάστες κάνουν κυρίως δουλειές που δεν θέλουν να κάνουν οι Έλληνες;»

6. Πόσο σας ενοχλεί ο προϊστάμενός σας να είναι μετανάστης;

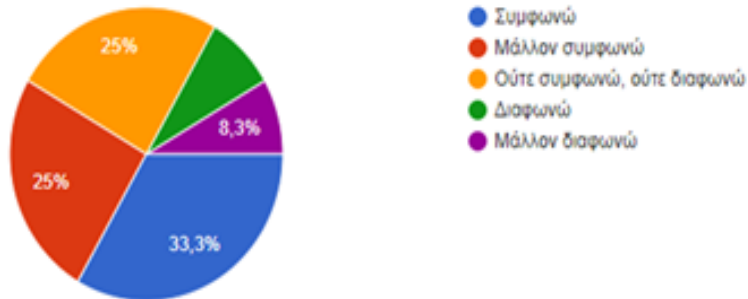
92 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.4.6 Απάντηση στην ερώτηση «Πόσο σας ενοχλεί ο προϊστάμενός σας να είναι μετανάστης;»

7. Οι Έλληνες εργαζόμενοι και οι μετανάστες θεωρείτε πως πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα;

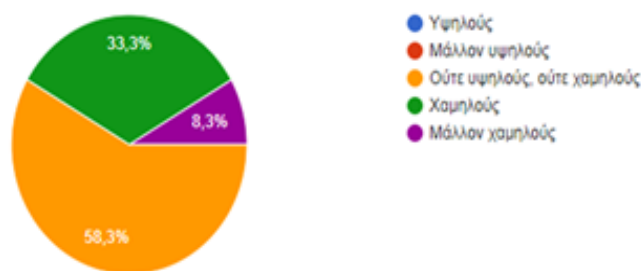
92 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.4.7 Θεωρείτε ότι οι Έλληνες και οι μετανάστες εργαζόμενοι πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα;

8. Τι μισθούς θεωρείτε πως παίρνουν οι μετανάστες από την εργασία τους;

92 απαντήσεις

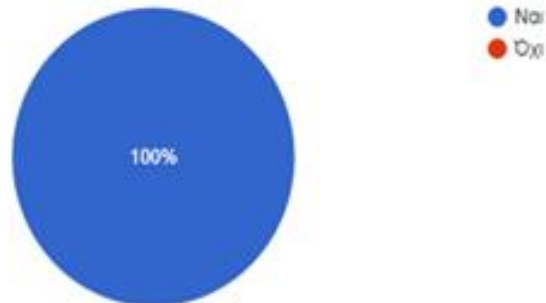

Διάγραμμα 6.4.8 Τι μισθούς θεωρείτε πως παίρνουν οι μετανάστες από την εργασία τους;

Κατά κοινή ομολογία απαντούν πως η Ελλάδα δεν μπορεί να δεχτεί περισσότερους μετανάστες, η συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας δεν είναι θετική (66,7%) και αντικαθιστούν τους Έλληνες εργαζόμενους (75%). Ο ρόλος των ντόπιων απέναντι στους μετανάστες διαμορφώνεται από το να κάνουν το χρέος τους (58,3%) μέχρι να νοιώθουν ανασφαλείς εξαιτίας της διαφορετικότητάς τους (33,3%) (Διαγράμματα 6.4.9, 6.4.10, 6.4.11 & 6.4.12).

9. Η Ελλάδα έχει φτάσει στο όριο των μεταναστών που μπορεί να δεχτεί ή δεν το έχει φτάσει ακόμα;

85 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.4.9 Θεωρείτε ότι η Ελλάδα έχει φτάσει στο όριο των μεταναστών που μπορεί να δεχτεί;

10. Ποιος είναι ο ρόλος σας απέναντι στους μετανάστες;

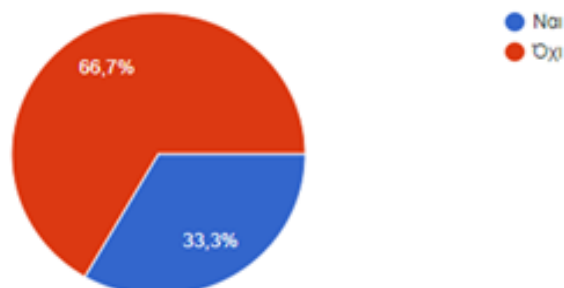
92 απαντήσεις

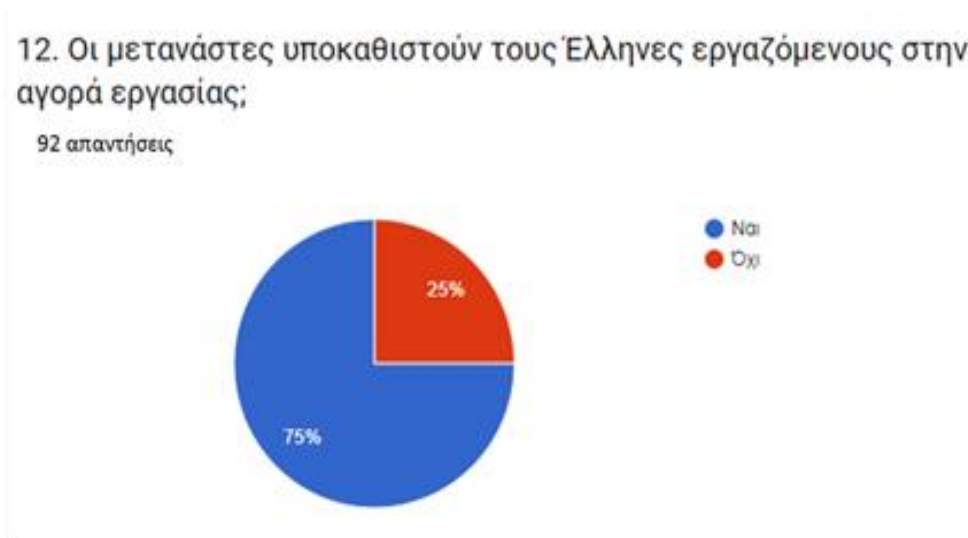
Διάγραμμα 6.4.10 Ποιος ο ρόλος των Ελλήνων μεταναστών απέναντι στους μετανάστες;

11. Είναι θετική η συμβολή των μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας;

92 απαντήσεις

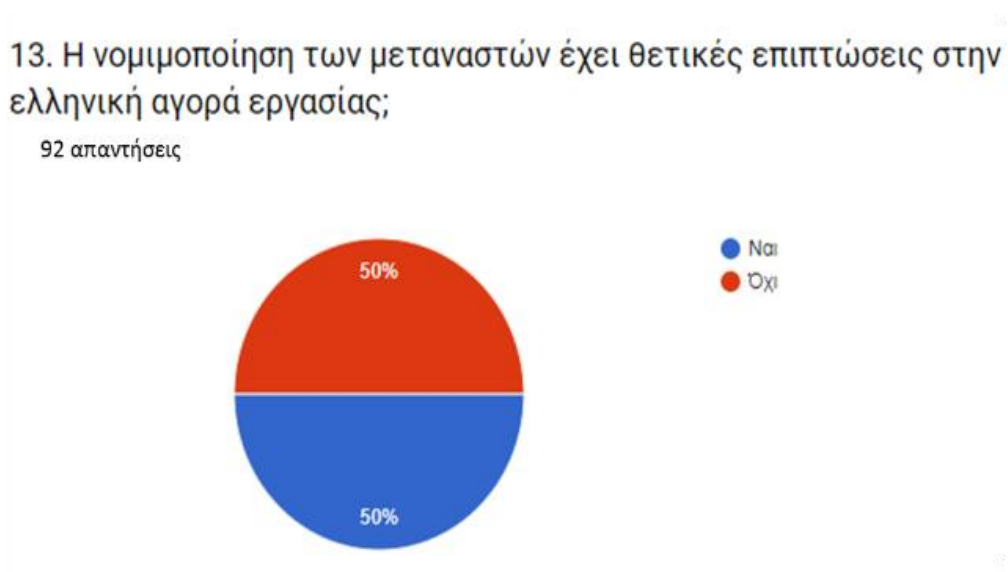

Διάγραμμα 6.4.11 Είναι θετική η συμβολή των μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας

Διάγραμμα 6.4.12 Οι μετανάστες υποκαθιστούν τους Έλληνες εργαζόμενους στην αγορά εργασίας;

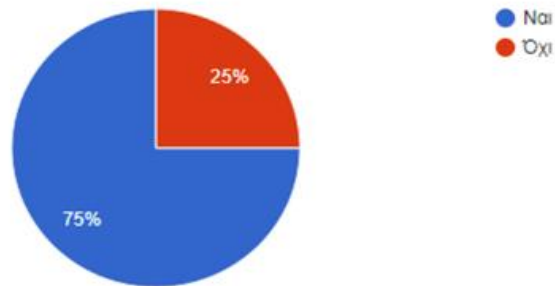
Η απάντηση σχετικά με τη νομιμοποίηση των μεταναστών και τη θετική επίδραση που μπορεί να έχει αυτό στην ελληνική αγορά εργασίας δεν είναι ξεκάθαρη, αλλά οι ερωτηθέντες δηλώνουν πως οι Έλληνες σαφώς αμείβονται καλύτερα από τους μετανάστες για την ίδια εργασία (75%) και η παρουσία των μεταναστών στη χώρα μας είναι κυρίως αρνητική (41,7%) ενώ μεγάλο είναι και το ποσοστό (33,3%) που δεν απαντάει (Διαγράμματα 6.4.13, 6.4.14 & 6.4.15).

Διάγραμμα 6.4.13 Η νομιμοποίηση των μεταναστών και οι επιπτώσεις στην ελληνική αγορά εργασίας;

14. Οι Έλληνες αμείβονται καλύτερα για την ίδια εργασία από τους μετανάστες;

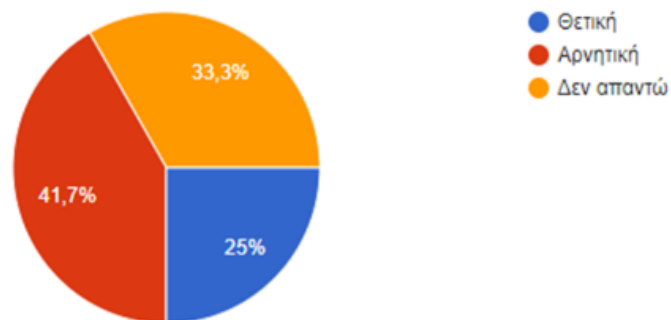
92 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.4.14 Η αμοιβή των Ελλήνων και των μεταναστών για την ίδια εργασία

15. Η παρουσία των μεταναστών στην χώρα μας είναι:

92 απαντήσεις

Διάγραμμα 6.4.15 Ο χαρακτηρισμός της παρουσίας των μεταναστών στην Ελλάδα

6.5 Στατιστική Ανάλυση

Για τους μετανάστες και τις 23 ερωτήσεις που διερευνούν τους λόγους της μετανάστευσης καθώς και την εμπειρία των μεταναστών, όλες οι παράμετροι (φύλο, ηλικία, εκπαίδευση, τόπος διαμονής και κοινωνική κατάσταση) παρουσιάζουν στο t-test (95% confidence) σημαντική διαφορά με $p_{value} = 0,0333$. Στον Πίνακα 8 παριστάνονται οι συντελεστές συσχέτισης των μεταβλητών που χαρακτηρίζουν τη

διαδικασία της μετανάστευσης. Όλες οι μεταβλητές συσχετίζονται θετικά μεταξύ τους με εξαίρεση το βαθμό γνώσης της Ελληνικής γλώσσας. Η ανάγνωση, η ομιλία και η γραφή συσχετίζονται πολύ ισχυρά αρνητικά με τη διαδικασία προσαρμογής των μεταναστών ($r=-0,94-0,96$). Την ισχυρότερη θετική συσχέτιση με τις αιτίες που ενισχύουν την προσπάθεια προσαρμογής τους, παρουσιάζουν η δυσκολία απόκτησης άδειας παραμονής στη χώρα, ο χρόνος παραμονής, η νομική κατάστασή τους, το ταμείο της κοινωνικής τους κατάστασης καθώς και οι ιδιαίτεροι λόγοι παραμονής τους στην Ελλάδα ($r=0,99$). Ακολουθεί με $r=0,97$ η αιτία που τους οδήγησε να φύγουν από την πατρίδα τους και η ηλικία στην οποία μεταναστεύουν ($r=0,95$).

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Συντελεστής Συσχέτισης για τους λόγους και τις εμπειρίες των μεταναστών στη χώρα υποδοχής

	Correlation	r Pearson
Χώρα προέλευσης		0.8732
Λόγοι που φύγατε από την πατρίδα σας		0.96824
Ηλικία Μετανάστευσης στην Ελλάδα		0.94931
Αριθμός παιδιών		0.84575
Βαθμός γνώσης Ελληνικής γλώσσας Α. Ομιλία		-0.9365
Γραφή		-0.95651
Ανάγνωση		-0.93988
Παρούσα νομική κατάσταση		0.9909
Δυσκολευτήκατε να αποκτήσετε άδεια παραμονής στη χώρα;		0.9909
Χρόνος παραμονής στην Ελλάδα		0.9909
Τρόπος εύρεσης δουλειάς		0.84575
Τομέας κύριας απασχόλησής σας στην Ελλάδα		0.9909
Θέση κύριας απασχόλησης στην Ελλάδα		0.89445
Θέση κύριας απασχόλησης στην Ελλάδα		0.94931
Σύνολο Ωρών απασχόλησης ανά εβδομάδα		0.79065
Προοπτική εξέλιξης καριέρας		0.8732
Προοπτική εξέλιξης εισοδήματος		0.8732
Ταμείο κοινωνικής ασφάλισης		0.9909

Μηνιαίες οικονομικές αποδοχές	0.79065
Στέλνετε χρήματα στη χώρα καταγωγής σας;	0.70447
Η προσαρμογή σας στην χώρα ήταν εύκολη και χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες;	0.89445
Λόγοι παραμονής στην Ελλάδα	0.9909
Προβλήματα που αντιμετωπίζετε στην Ελλάδα	0.89445

Για τους Έλληνες που απασχολούν εργασιακά, μετανάστες και τη γνώμη που σχηματίζουν γι' αυτούς, μετά την ανάλυση με το t-test προέκυψαν σημαντικές διαφορές ανάλογα με τον αριθμό των απασχολούμενων μεταναστών, τα έτη απασχόλησης, τους λόγους που τους οδήγησαν στην πρόσληψη. Σημαντικές διαφορές παρουσιάζουν οι αντιλήψεις σχετικά με το αν η έλλειψη των μεταναστών θα οδηγήσει σε αύξηση των μισθών, όπως και για την επίδραση των μεταναστών στη ντόπια παραγωγή (Πίνακας 9).

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Σημαντικές διαφορές στις αντιλήψεις όσων απασχολούν εργασιακά, μετανάστες

	t-test	p value
Αριθμός απασχολούμενων μεταναστών		0.0001
Η έλλειψη μεταναστών στην εργασία θα οδηγήσει σε αύξηση των μισθών;		0.0005
Έτη απασχόλησης		0.0003
Λόγοι πρόσληψης αλλοδαπών εργατών γης		0.0001
Επίδραση των μεταναστών στην ντόπια παραγωγή		0.0003

Όλες οι μεταβλητές που εξετάστηκαν ως προς τη συσχέτισή τους με τη γνώμη αυτών που απασχολούν στην εργασία τους μετανάστες είναι πολύ ισχυρές θετικά. Την ισχυρότερη συσχέτιση παρουσιάζει η επαγγελματική ιδιότητα του μετανάστη ($r=0,97$), η συμβολή των μεταναστών στη διατήρηση της επαγγελματικής δραστηριότητας στην περιοχή ($r=0,97$), όπως και οι εκτιμώμενες επιπτώσεις από την απουσία μεταναστών εργαζόμενων στην τοπική παραγωγή/οικονομία ($r=0,97$) (Πίνακας 10).

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Συντελεστής Συσχέτισης για τις αντιλήψεις όσων απασχολούν εργασιακά, μετανάστες

Correlation	r Pearson
Επαγγελματική ιδιότητα	0.97335
Αριθμός απασχολούμενων μεταναστών	0.783
Έτη απασχόλησης	0.783
Λόγοι πρόσληψης αλλοδαπών εργατών γης	0.783
Επίδραση των μεταναστών στην ντόπια παραγωγή	0.89841
Συμβολή των μεταναστών στην επέκταση της εκμετάλλευσης	0.91263
Συμβολή των μεταναστών στη διατήρηση της επαγγελματικής δραστηριότητας στην περιοχή	0.96728
Οφέλη από την πρόσληψη μεταναστών στην εργασία	0.9549
Εκτιμώμενες επιπτώσεις από την απουσία μεταναστών εργαζόμενων στην τοπική παραγωγή/οικονομία	0.96879
Η έλλειψη μεταναστών στην εργασία θα οδηγήσει σε αύξηση των μισθών;	0.80977

Σχετικά με τη γνώμη της τοπικής κοινωνίας για την παρουσία των μεταναστών στην περιοχή τους, δεν εμφανίστηκαν σημαντικές διαφορές ως προς τις μεταβλητές που ερευνήθηκαν. Ωστόσο, ο συντελεστής συσχέτισης δείχνει θετική συσχέτιση μεταξύ τους. Πολύ ισχυρή θετική συσχέτιση παρουσιάζει η γειτονιά που κατοικούν ($r=0,96$), τα δικαιώματα που θεωρούν πως έχουν οι μετανάστες σε σχέση με τους Έλληνες ($r=0,96$), καθώς και η προσωπική άποψη που έχουν γι' αυτούς ($r=0,96$). Τη χαλαρότερη συσχέτιση παρουσιάζει η αντίληψη που έχουν σχετικά με το ρόλο που πρέπει να υιοθετούν απέναντι στους μετανάστες ($r=0,62$) (Πίνακας 11).

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Συντελεστής Συσχέτισης για τις αντιλήψεις που διαμορφώνουν οι Έλληνες απέναντι στους μετανάστες

Correlation	r Pearson
Σας ενοχλεί το γεγονός να μένουν στην πολυκατοικία ή στην γειτονιά σας μετανάστες;	0.96231
Σας ενοχλεί να δουλεύετε με μετανάστες;	0.91862
Οι μετανάστες βοηθάνε σημαντικά την ελληνική οικονομία;	0.84574
Οι μετανάστες ευθύνονται για την αύξηση της ανεργίας στην Ελλάδα»	0.90612
Οι μετανάστες κάνουν κυρίως δουλειές που δεν θέλουν να κάνουν οι Έλληνες	0.9022
Πόσο σας ενοχλεί ο προϊστάμενός σας να είναι μετανάστης;	0.95675
Οι Έλληνες εργαζόμενοι και οι μετανάστες θεωρείτε πως πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα;	0.96035
Τι μισθούς θεωρείτε πως παίρνουν οι μετανάστες από την εργασία τους;	0.90151
Ποιος είναι ο ρόλος σας απέναντι στους μετανάστες;	0.61772
Είναι θετική η συμβολή των μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας;	0.81445
Οι μετανάστες υποκαθιστούν τους Έλληνες εργαζόμενους στην αγορά εργασίας;	0.73458
Η νομιμοποίηση των μεταναστών έχει θετικές επιπτώσεις στην ελληνική αγορά εργασίας;	0.85249
Οι Έλληνες αμείβονται καλύτερα για την ίδια εργασία από τους μετανάστες;	0.73458
Η παρουσία των μεταναστών στην χώρα μας είναι:	0.93999

7. Συμπεράσματα

Οι απαντήσεις που συλλέχθηκαν στη διάρκεια αυτής της εργασίας είναι 110, δείγμα που όπως διαπιστώσαμε μάλλον είναι μικρό. Έτσι τα συμπεράσματα δε μπορούν να γενικευτούν αλλά είναι ικανά να χαρακτηρίσουν την τάση που έχει διαμορφωθεί σχετικά με τη μετανάστευση στην Ελλάδα. Επιπρόσθετα το γεγονός πως οι ερωτηθέντες διάλεξαν απαντήσεις που δεν είναι συγκεκριμένα δηλωμένες στο ερωτηματολόγιο δείχνει πως υπάρχουν και τομείς που διαφεύγουν της αντίληψής μας και επομένως χρειάζεται περισσότερο διερεύνηση σε μεγαλύτερο δείγμα ευρύτερης διασποράς στα διαμερίσματα της Ελλάδας.

Τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας έδειξαν πως η πλειονότητα των μεταναστών έρχονται από την Αλβανία και την Πολωνία, είναι νέοι και έχουν παιδιά κάτω των δέκα ετών. Οι λόγοι που τους ώθησαν να έρθουν είναι οικονομικοί και συνεχίζουν να μένουν στην Ελλάδα γιατί έτσι πιστεύουν πως θα έχουν ένα καλύτερο μέλλον τα παιδιά τους. Οι περισσότεροι κατευθύνονται προς την Κρήτη που λόγω τουρισμού πιθανότατα θεωρούν πως θα βρουν ευκολότερα εργασία και λόγω γεωγραφικής θέσης είναι ευκολότερη η πρόσβασή τους. Επίσης, πηγαίνουν στην Αττική και την Κεντρική Μακεδονία. Μεγάλα ποσοστά συγκεντρώσαμε και από την Ήπειρο πιθανότατα λόγω εντοπιότητας και μεγαλύτερου αριθμού γνωστών που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο. Οι μετανάστες ήταν εργάτες κατά κύριο λόγο στη χώρα τους και συνεχίζουν να απασχολούνται σε παρόμοιους τομείς με κυριότερους τον αγροτικό, το εμπόριο, τον τουρισμό και τις υπηρεσίες. Οι μισοί από αυτούς εργάζονται παράνομα.

Οι δυσκολίες που συναντούν κατά την προσαρμογή τους στη χώρα υποδοχής αφορούν στην εύρεση εργασίας και τις ρατσιστικές συμπεριφορές των ντόπιων πολιτών. Οι μετανάστες απασχολούνται σε εργασίες που οι γηγενείς αρνιούνται να εκτελέσουν και ενώ οι ντόπιοι θεωρούν πως βοηθούν στην απόδοση της εργασίας, μειώνοντας το κόστος της, και παρόλο που δεν ενοχλούνται από την παρουσία τους στο χώρο εργασίας ή διαμονής τους, ωστόσο δεν τους θέλουν ως προϊσταμένους και νοιώθουν ανασφαλείς. Δηλώνουν πως δε βοηθούν στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας και δεν είναι επιθυμητή η επιπλέον εισοδό τους στη χώρα.

Η στατιστική ανάλυση κατέληξε στο συμπέρασμα πως πρόβλημα στην καλή προσαρμογή των μεταναστών στη χώρα υποδοχής αποτελεί η καλή γνώση της γλώσσας, ενώ σημαντική παράμετρος για την παραμονή τους αποτελούν η δυσκολία

απόκτησης άδειας παραμονής στη χώρα, ο χρόνος παραμονής, η νομική κατάστασή τους, το ταμείο της κοινωνικής τους κατάστασης καθώς και οι ιδιαίτεροι λόγοι παραμονής τους στην Ελλάδα. Η επαγγελματική ιδιότητα των μεταναστών και η συμβολή τους στη διατήρηση της επαγγελματικής δραστηριότητας στην περιοχή, σε συνδυασμό με την επικρατούσα αντίληψη για τα δικαιώματα των μεταναστών σε σχέση με τους Έλληνες επίσης επηρεάζουν τη διαδικασία προσαρμογής τους. Αξίζει να σημειώσουμε πως αμφισβητείται η γνώμη που έχουν οι Έλληνες σχετικά με το ρόλο που πρέπει να υιοθετούν απέναντι στους μετανάστες

Σύμφωνα με έρευνα των (Μπάγκαβος & Παπαδοπούλου, 2006) οι παράγοντες που επιδρούν στην ένταξη των μεταναστών και καθορίζουν την ενσωμάτωση και διαμονή τους στην ελληνική κοινωνία είναι, η νομιμοποίηση, η γλώσσα, η απασχόληση, η κατοικία, η οικογένεια, η πολιτισμική και θρησκευτική ιδιαιτερότητα και οι άτυπες κοινωνικές σχέσεις. Ο Γεωργούλας, (2001) ανέφερε την αξία που έχει η διευκόλυνση της συμμετοχής των μεταναστών σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής στη χώρα υποδοχής, και η υποστήριξή τους από τους τοπικούς φορείς όπως οι ΟΤΑ, οι πολιτιστικοί σύλλογοι και η γειτονιά, που θα αποτελούν τους εκφραστές της μεταναστευτικής πολιτικής και θα λειτουργούν προστατευτικά και υποστηρικτικά ως προς τους αλλοδαπούς.

Συμπεραίνουμε τελικά, πως η κοινωνική ένταξη των μεταναστών είναι ευθύνη της χώρας υποδοχής η οποία θεσπίζει το νομοθετικό πλαίσιο και χαράσσει τη μεταναστευτική πολιτική για την ομαλή και λειτουργική ενσωμάτωσή τους. Η ευρωπαϊκή επιτροπή προτείνει με εγκυκλίους πως η ένταξη των μεταναστών πρέπει να βασίζεται στα αμοιβαία δικαιώματα και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις των νομίμως κατοίκων στη χώρα υποδοχής η οποία πρέπει να αναλαμβάνει δράσεις και να εφαρμόζει πολιτικές που να στηρίζουν την εκμάθηση γλωσσών, την πρόσβαση στην απασχόληση, την υγεία, την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, καθώς και την καταπολέμηση των διακρίσεων, που θα στοχεύουν στην αύξηση της συμμετοχής των μεταναστών στην κοινωνία.

Επίσης, θα έπρεπε να διαμορφώνονται όλες οι εσωτερικές δομές και οι θεσμοί των εθνικών κοινωνιών ώστε να ενσωματώνεται η ίδια η κοινωνία και να περιλαμβάνει στο εσωτερικό της το σύνολο των πολιτών που τη συνιστούν (Schnapper, 1991 σελ. 95-99).

8. Επίλογος

Η Ελλάδα από χώρα αποστολής μεταναστών τις προηγούμενες δεκαετίες, έχει μετατραπεί σε χώρα υποδοχής μεταναστών. Παράλληλα, αντιμετωπίζει τη μετανάστευση ως προσωρινή και οι μετανάστες ακόμη και στην περίπτωση που απασχολούνται σε κάποιο τομέα, δεν απολαμβάνουν ένα ασφαλές νομικό καθεστώς. Τα παραπάνω, εντείνουν την αύξηση των φαινομένων ξενοφοβίας και ρατσισμού τα οποία τείνουν να πάρουν ανησυχητικές διαστάσεις. Έτσι, είναι διάχυτη η αίσθηση ότι η Ελλάδα κατακλύζεται από μετανάστες αν και αυτό μπορεί να εξηγείται από το γεγονός ότι ο αριθμός των μεταναστών προς την ΕΕ παρουσιάζει μια αυξητική τάση μετά το 1970.

Η παρούσα εργασία έδειξε πως οι μετανάστες συμβάλλουν με το δικό τους τρόπο στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας μας. Ο προσφυγικός πληθυσμός που βρίσκεται στην Ελλάδα, είναι στη συντριπτική του πλειοψηφία νέος ηλικιακά και άρα οικονομικά ενεργός πληθυσμός. Η γνώση της Ελληνικής γλώσσας δεν είναι σε καλό επίπεδο και ο σημαντικότερος λόγος μετανάστευσης είναι η εύρεση εργασίας. Οι εργασίες που κάνουν οι μετανάστες είναι συνήθως χειρωνακτικές και βρίσκονται κάτω από το μορφωτικό τους επίπεδο και τις δεξιότητές τους, ενώ οι μισθοί τους είναι χαμηλότεροι σε σχέση με γηγενείς ανάλογου μορφωτικού επιπέδου. Οι μετανάστες χρησιμοποιούνται συνήθως σε εργασίες που οι εγχώριοι εργαζόμενοι δεν τις δέχονται. Αν δεν χρησιμοποιούνταν οι μετανάστες, τότε πιθανόν το παραγόμενο προϊόν σε αυτούς τους τομείς να ήταν ποσοτικά λιγότερο. Επίσης, αρκετές επιχειρήσεις, οι οποίες χρησιμοποιούν τους μετανάστες ως φτηνή εργατική δύναμη, πιθανόν να μην μπορούσαν να αντέξουν το υψηλότερο εργατικό κόστος και να έκλειναν, με αποτέλεσμα να έμεναν άνεργοι και οι ντόπιοι εργαζόμενοι στη συγκεκριμένη επιχείρηση, αλλά και να μειωνόταν η παραγωγή.

Είναι προφανές ότι η μεταναστευτική πολιτική θα πρέπει να διευκολύνει την ένταξη των μεταναστών και να αναγνωρίζει τη θετική συμβολή τους στην ελληνική οικονομία. Αυτό όμως που επιβάλλεται να τονισθεί περισσότερο, είναι η αλλαγή της νοοτροπίας της χώρας υποδοχής προς τους μετανάστες ώστε να μην θεωρούνται ή να χρησιμοποιούνται σαν κατώτεροι εργάτες και να εμποδιστεί η οικονομική τους εκμετάλλευση.

Ειδικότερα χρειάζονται μέτρα υποδομής από την πλευρά της πολιτείας για την υποδοχή και διαμονή σε πρώτο στάδιο των μεταναστών καθώς και να διαμορφωθεί

έτσι το εκπαιδευτικό σύστημα, ώστε η παρεχόμενη παιδεία να μην αναπαράγει, τις απόψεις ξενοφοβίας και ρατσισμού στα παιδιά που καλούνται να ζήσουν δημοκρατικά και ισότιμα σε μια πολυφυλετική και πολυπολιτισμική κοινωνία.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

Αλέξιας, Α., (2001). Η κοινωνική πρόσληψη και μελέτη του φαινομένου της μετανάστευσης, στο «Νομικές και κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις της μετανάστευσης στην Ελλάδα», Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα

Αμίτσης, Γ. & Λαζαρίδη, Γ., (2001). Νομικές και κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις της μετανάστευσης στην Ελλάδα. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.

Αφουξενίδης, Α., Σαρρής, Ν. & Τσακηρίδη, Ο., (2012). Ένταξη των μεταναστών: Αντιλήψεις, Πολιτικές, Πρακτικές. ΕΚΚΕ.

Βγενόπουλος, Κ. & Ταμβίσκου, Φ., (1998). Πρόσφυγες και μετανάστες στην Ελληνική αγορά εργασίας. Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών.

Βρέλλης, Σ., (2003). Δίκαιο Αλλοδαπών – Τα αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Γεωργούλας, Σ., (2001). Η νέα μεταναστευτική κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα και η νομιμοποίησή της, στο: Μαρβάκης Αθ., Παρσανόγλου Δ., Παύλου Μ., «Μετανάστες στην Ελλάδα», εκδ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, Αθήνα.

Δετσαρίδης, Χ., (2015). Ο κώδικας μετανάστευσης και ο κώδικας ιθαγένειας. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα.

Δρεττάκης, Μ., (2006). Ξεπέρασαν το 5% του μαθητικού πληθυσμού τα παιδιά παλινοστούτων και μεταναστών στα σχολεία. Σύγχρονη εκπαίδευση. Νο. 113.

Καβουνίδη, Ε., Πολύζου, Α., Μαυρομάτης, Γ., Κοτρώτσου, Α., Γιαννίτσας, Δ., Αλτσισόγλου, Ν., Αβραμίδη, Τ. (2006). Πολιτικές ένταξης μεταναστών: Η ευρωπαϊκή εμπειρία, Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Αθήνα.

Κανελλόπουλος, Π., (2010). Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα.

Κασιμάτη Κ., (2009) 'Η χώρα προέλευσης των μεταναστριών και η κοινωνική τους ένταξη στη Ελλάδα' Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη 2009 4 (1), 7-25.

- Καστορίδας, Δ., (1991). Αλλοδαποί εργάτες στην Ελλάδα. ΓΣΕΕ.
- Καψάλης, Α., (2003). Συμπεράσματα της διημερίδας της ΓΣΕΕ με θέμα “Για μια κοινή μεταναστευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης”, Ενημέρωση του ΙΝΕ-ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ, τεύχος 92:2-9.
- Καψάλης, Α., (2007). Αδήλωτη απασχόληση και «νομιμοποίηση» των μεταναστών. Η πρόκληση της μεταναστευτικής πολιτικής, ΙΝΕ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ Μελέτες Νο 27, Αθήνα
- Κοιλιάρη, Α., (1997). Ξένος στην Ελλάδα, Μετανάστες, Γλώσσα και Κοινωνική Ένταξη - Στάσεις της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στους μετανάστες ομιλητές. Παρατηρητής, σελ 32-45.
- Κολοβός, Ι., (2003). Το κουτί της Πανδώρας. Παράνομη μετανάστευση και νομιμοποίηση στην Ελλάδα. Εκδόσεις Πελασγός.
- Κοντιάδης, Ξ. & Παπαθεοδώρου, Θ., (2007). Η μεταρρύθμιση της μεταναστευτικής πολιτικής. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Κοτζαμάνης, Β. & Καρκούλη, Α., (2016). Οι μεταναστευτικές εισροές στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία: ένταση και βασικά χαρακτηριστικά των παρατύπων εισερχόμενων ως και των αιτούντων άσυλο. Δημογραφικά νέα, Τεύχος 26.
- Κριατσιώτη Β. (2005). «Οι ευρωπαϊκές πρακτικές για τις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες» στο Παπαδοπούλου Δ. (επ. ευθ.), Μελέτη των στρατηγικών απασχόλησης για άτομα ευπαθών κοινωνικά ομάδων - άτομα κοινωνικά αποκλεισμένα, Αμέα, γυναίκες, οικονομικοί μετανάστες, Αθήνα, ΙΝΕ/ ΓΣΕΕ, σ 93-96.
- Λαμπριανίδης, Λ. & Λυμπεράκη, Α., (2001). Αλβανοί μετανάστες στη Θεσσαλονίκη Διαδρομές ευημερίας και παραδρομές δημόσιας εικόνας, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
- Λιανός, Θ. (2003). Σύγχρονη μετανάστευση στην Ελλάδα: Οικονομική Διερεύνηση, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Μελέτες Νο 51, Αθήνα.
- Μάρκου, Γ., (1995β). Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Τόμος 1. Αθήνα (αυτοέκδοση), σελ 22-36.

Μαρούκης, Θ., (2010). Οικονομική μετανάστευση στην Ελλάδα. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.

Μουσούρου, Λ., (1991). Μετανάστευση και μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα την Ευρώπη. Εκδόσεις Gutenberg. Αθήνα.

Μπάγκαβος, Χ. & Παπαδοπούλου Δ., (2006). Μετανάστευση και ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία, Αθήνα, Gutenberg. σ. 256.

Μπάγκαβος, Χ. & Παπαδοπούλου, Δ., (2014). Μεταναστευτικές τάσεις και ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική, ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.

Παπαδόπουλος, Α. & Κασίμης, Χ., (2012). Μετανάστες στην Ελλάδα: Απασχόληση & Ένταξη στις τοπικές κοινωνίες, σ. 9 – 65, Εκδόσεις ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, Σεπτέμβριος 2012.

Πετράκου, Η. & Tatlidil, E., (2003). Διαστάσεις της Γυναικείας Μετανάστευσης στην Ε.Ε. και την Ελλάδα. Εκδόσεις Ατράπος, Αθήνα.

Πουλαράκης, Ε. & Ψωμιάδη, Ε., (2010). Δίκαιο αλλοδαπών. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα.

Χλέτσος, Μ. (2002). Η πολιτική της οικονομίας της μετανάστευσης, στο Ναζάκης, Χ. & Χλέτσος, Μ., 2001, Μετανάστες και μετανάστευση Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα.

Ψημμένος, Ι. (2000). Εργασία και Ρατσισμός: Κοινωνική διαχείριση και Μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό, στο Φαινόμενα Κοινωνικής Παθολογίας σε Ομάδες Κοινωνικού Αποκλεισμού, Αθήνα: ΚΕΚΜΟΚΟΠ-ΓΓΑΕ.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Chletsos, M. & Karassavoglou, (1997). “The Impact of Illegal Immigrants on Regional Level-Evidence from Kavala” CEPR Workshop, Athens 14-15 February 1997

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K., (2008). Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας, Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα.

COM (2000). Γνωμοδότηση της επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 251, παράγραφος 2, στοιχείο γ της συνθήκης ΕΚ, επί των τροπολογιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην κοινή θέση του Συμβουλίου σχετικά με την πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά στην τροποποίηση της οδηγίας 91/440/ΕΟΚ. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. 575 τελικό, 15/09/2000.

COM (2001). Προώθηση ενός Ευρωπαϊκού πλαισίου για την κοινωνική ευθύνη. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. 366 τελικό, 17/07/2001.

COM (2002). Προς ενίσχυση της διαβούλευσης και του διαλόγου – Γενικές αρχές και ελάχιστες προδιαγραφές για τη διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών από την Επιτροπή. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. 704 τελικό, 11/12/2002.

COM (2011). European Agenda for the Integration of Third-Country Nationals, European Commission, 455 final, 20/7/2011.

Fakiolas, R., (1999). Socio-Economic Effects of Immigration in Greece. *Journal of European Social Policy*, 9:(3), 211-229.

Kasimis, C., Kassimi, C. (2004). *Greece: A History on Migration*, Migration Information Source, Migration Policy Institute, Athens.

Lemaitre, G. (2005). The comparability of international migration statistics: Problems and prospects, *Statistics Brief OECD*, No. 9, pp. 2.

Levitas, R. (2004). Η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού και η νέα Ντυκερμαϊκή Ηγεμονία, στο: Πετμεζίδου Μ. - Παπαθεοδώρου Χ. (επιμ.), *Φτώχεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός*, Επιστημονική Εταιρεία Κοινωνικής Πολιτικής, εκδόσεις Εξάντας.

Lianos, T., Sarris, A. & Katseli, L., (1996). Illegal Immigration and Local Labour Markets: The case of Northern Greece. *International Migration*, 34:3.

Papadopoulos, A., Kasimis, C., (2012). Απασχόληση και επαγγελματική κινητικότητα των μεταναστών σε δύο τοπικές αγορές εργασίας, SP - 289, EP - 326, SN - 9789602215562.

Ribas- Mateos, N., (2004). How Can we understand immigration in southern Europe? *Journal of Ethnic and Migration Studies*. 30(6):1045-1063.

Schnapper, D., (1991). La France de l'integration, Sociologie de la nation en 1990, Paris, Gallimard.

Schnapper, D., (1992). L'Europe des Immigres Paris: Francois Bourin.

Storesletten, K., (1998). Sustaining fiscal policy through immigration. Seminar Paper No 664. Institute for international economics studies Stockholm University.

UNHCR, (2012). Συμβολή στο διάλογο για το μεταναστευτικό και το άσυλο. Ύπατη αρμοστέία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες – Γραφείο Ελλάδας.

Venturini, A., (2004). Postwar Migration in Southern Europe, 1950-2000. Cambridge University Press.

Yoda, O., (2004). Measuring global labour migration: Global estimates of international migrant workers, International Migration Programme, ILO, Geneva, pp. 3.

Διαδικτυακές πηγές

Ανακοίνωση προς το ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, το ευρωπαϊκό συμβούλιο και το συμβούλιο. Ανακτήθηκε στις 10/12/2018 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0490>

Εξερευνώντας το φαινόμενο της ξενοφοβίας. Ανακτήθηκε στις 20/12/2018 από https://www.efsyn.gr/ellada/dikaiomata/96049_ereynontas-fainomeno-tis-xenofobias

ΕΛΣΤΑΤ, (2014). Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών 2011. Μετανάστευση. Ανακτήθηκε στις 10/12/2018, από https://www.statistics.gr/documents/20181/1210503/A1602_SAM03_DT_DC_00_2011_01_F_GR.pdf/ff20c3ba-54eb-4613-9044-0ddd9c9aa94a

ΕΛΣΤΑΤ, (2014). Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών 2011. «Στατιστικά Αποτελέσματα για το λόγο εγκατάστασης στην Ελλάδα των μεταναστών από χώρες εξωτερικού». Ανακτήθηκε στις 10/12/2018, από http://www.statistics.gr/documents/20181/1210503/A1602_SAM07_DT_DC_00_2011_01_F_GR.pdf/05d1cf8a-231d-4a8c-a06e-8e57de637880

Επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ανακτήθηκε στις 19/12/2018 από <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31996F0196&from=HR>

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΕΙΕΑΔ (2017). Εργασία και Απασχόληση στην Ελλάδα, Ειδικό Αφιέρωμα στο Μεταναστευτικό-Προσφυγικό θέμα. Ανακτήθηκε στις 29/01/2019 από www.eiead.gr.

Μεταναστευτική κίνηση 2017. Ανακτήθηκε στις 10/12/2018 από <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SPO15/>

Πληθυσμιακή διάρθρωση και δημογραφική γήρανση. Ανακτήθηκε στις 10/01/2019 από https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/el&oldid=409484

Πρόσβαση των ανασφάλιστων στο δημόσιο σύστημα υγείας. Ανακτήθηκε στις 18/01/2019 από <http://www.moh.gov.gr/articles/health/anapyksh-monadwn-ygeias/3999-prosbash-twn-anasfalistwn-sto-dhmosio-systhma-ygeias>

Στοιχεία απασχόλησης Μάιος 2018. Ανακτήθηκε στις 15/12/2018 από https://www.e-forologia.gr/cms/uploads/0_963.pdf

Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών και άλλες ρυθμίσεις. Ανακτήθηκε στις 16/01/2019 από https://www.ypes.gr/UserFiles/24e0c302-6021-4a6b-b7e4-8259e281e5f3/N_3838_1.pdf

Υπολογιζόμενος πληθυσμός και μεταναστευτικές ροές της χώρας έτους 2016. Ανακτήθηκε στις 10/01/2019 από <http://www.statistics.gr/documents/20181/a0e3a66c-80a9-46ac-a6e5-ec57e748935b>

Χαλιάπα, Α., (2009). Η ενσωμάτωση των μεταναστών στην Ελλάδα. Η προβληματική της δεύτερης γενιάς. Ανακτήθηκε στις 20/01/2019 από <http://estia.hua.gr/file/lib/default/data/8286/theFile>

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΙΝΕ-ΓΣΕΕ : ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΡΓΑΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΟΜ : ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Ε.Ε. : ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΕΙΕΑΔ : ΕΘΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΕΕΚ : ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΕΚΚΕ : ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΕΛΣΤΑΤ : ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

ΕΦΚΑ : ΕΝΙΑΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

ΚΕΜΕ : ΚΕΝΤΡΑ ΜΕΤΑΛΥΚΕΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΚΥΑ : ΚΟΙΝΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

ΜΚΟ : ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΝΔ : ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ

ΟΑΕΔ : ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΓΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

ΟΗΕ : ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

ΟΟΣΑ : ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ

ΠΔ : ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ

UNHCR : UNITED NATIONS HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES

Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο

Α. Δημογραφικά Στοιχεία

1. Φύλο

Αντρας

Γυναίκα

2. Κοινωνική κατάσταση

Άγαμοι

Έγγαμοι

Διαζευγμένοι

Σε διάσταση

Χήροι

3. Ηλικία

25-30

31-36

37-42

43-47

48-53

54+

4. Εκπαίδευση

- Πρωτοβάθμια (Δημοτικό)
- Δευτεροβάθμια (Γυμνάσιο –Λύκειο)
- Τριτοβάθμια (ΑΕΙ-ΤΕΙ)
- Μεταπτυχιακός-Διδακτορικός τίτλος
- Άλλο

5. Τόπος διαμονής

- Ανατολική Μακεδονία
- Κεντρική Μακεδονία
- Δυτική Μακεδονία
- Ήπειρος
- Θεσσαλία
- Ιόνια νησιά
- Δυτική Ελλάδα
- Στερεά Ελλάδα
- Αττική
- Πελοπόννησος
- Βόρειο Αιγαίο
- Νότιο Αιγαίο
- Κρήτη

B. Αφορά Μετανάστες

1. Χώρα προέλευσης

Αλβανία

Βουλγαρία

Ρουμανία

Ρωσία

Ουκρανία

Πολωνία

Πακιστάν

Ινδία

Αίγυπτος

Άλλη χώρα

2. Λόγοι που φύγατε από την πατρίδα σας

Δεν υπήρχαν δουλειές

Πολιτικές αναταραχές

Εισόδημα πολύ χαμηλό

Να σπουδάσω σε καλύτερο πανεπιστήμιο

Να ζήσω σε άλλη χώρα

Να συνδεθώ με την οικογένειά μου στο εξωτερικό

Ο μόνος τρόπος να στηρίξω οικονομικά την οικογένειά μου

Δεν υπήρχαν προοπτικές καριέρας

Άλλος

3. Ηλικία Μετανάστευσης στην Ελλάδα

<10 έτη

10-19 έτη

20-29 έτη

30-39 έτη

40-49 έτη

>50 έτη

4. Αριθμός παιδιών

1-2

> 3

Κανένα

5. Ηλικίες παιδιών

< 2 έτη

3-8 έτη

9-18 έτη

> 18 έτη

6. Βαθμός γνώσης Ελληνικής γλώσσας

A. Ομιλία

Καθόλου

Ελάχιστα

Ικανοποιητικά

Καλά

Πολύ καλά

Β. Γραφή

Καθόλου

Ελάχιστα

Ικανοποιητικά

Καλά

Πολύ καλά

Γ. Ανάγνωση

Καθόλου

Ελάχιστα

Ικανοποιητικά

Καλά

Πολύ καλά

7. Παρούσα νομική κατάσταση

Με άδεια παραμονής & άδεια εργασίας

Με ένα από τα δύο εν ισχύ

Με αίτηση ανανέωσης άδειας παραμονής

Παράνομος γιατί δεν μπορώ να καταθέσω δικαιολογητικά

Δεν έχω πρόθεση να καταθέσω δικαιολογητικά

Πολιτικό άσυλο

Ομογενής κάτοχος ΕΔΤΟ

Εποχικός, προσκεκλημένος εργαζόμενος

Διπλή υπηκοότητα

8. Δυσκολευτήκατε να αποκτήσετε άδεια παραμονής στη χώρα;

Πάρα πολύ

Πολύ

Λίγο

Καθόλου

Δεν απαντώ

9. Χρόνος παραμονής στην Ελλάδα

1-11 μήνες

1-5 χρόνια

6-10 χρόνια

>11 χρόνια

10. Τρόπος εύρεσης δουλειάς

Μέσω φίλων πριν την είσοδο στη χώρα

Μέσω φίλων μετά την είσοδο στη χώρα

Γραφείο εργασίας

ΜΜΕ, τύπος, internet

Από κάποιο «στέκι»

Πρόσκληση εργοδότη

Άλλο

11. Επάγγελμα στη χώρα προέλευσης

Εργάτης/τρια

Ιδιωτικός/ή υπάλληλος

Δημόσιος υπάλληλος

Επιχειρηματίας

Άνεργος/η

Μαθητής/τρια

12. Τομέας κύριας απασχόλησής σας στην Ελλάδα

Αγροτικός

Βιομηχανία

Βιοτεχνία

Κατασκευές

Εμπόριο

Τουρισμός

Υπηρεσίες

Μεταποίηση

Επικοινωνίες

Χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί

Μη αμειβόμενα μέλη νοικοκυριού

Άνεργος/η

Μαθητής/τρια

Δεν απαντώ

13. Θέση κύριας απασχόλησης στην Ελλάδα

Ανώτερα διοικητικά στελέχη

Μεσαία/Κατώτερα διοικητικά στελέχη

Υπάλληλος γραφείου

Τεχνίτες, χειριστές, ανειδίκευτοι εργάτες

Τεχνολόγοι τεχνικοί βοηθοί

Επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα

Αυτοαπασχολούμενος

Αγρότης/κτηνοτρόφος/ Ψαράς

Οικιακή βοηθός

Άλλη αμειβόμενη εργασία

14. Σύνολο Ωρών απασχόλησης ανά εβδομάδα

<21 ώρες

21-40 ώρες

41-60 ώρες

61-80 ώρες

>80 ώρες

15. Προοπτική εξέλιξης καριέρας

Καλή

Μέτρια

Κακή

16. Προοπτική εξέλιξης εισοδήματος

Καλή

Μέτρια

Κακή

17. Ταμείο κοινωνικής ασφάλισης

ΙΚΑ

ΟΓΑ

ΤΕΒΕ

Ιδιωτική ασφάλιση

Ανασφάλιστος

18. Μηνιαίες οικονομικές αποδοχές

0-300 €

301-500 €

501-800 €

801-1100 €

1101 -1500 €

> 1501 €

19. Στέλνετε χρήματα στη χώρα καταγωγής σας;

Ναι

Όχι

20. Η προσαρμογή σας στην χώρα ήταν εύκολη και χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες;

Ναι

Όχι

21. Αν ναι, ποιες ήταν αυτές οι δυσκολίες;

Εύρεση κατοικίας

Εύρεση εργασίας

Η προέλευσή μου από άλλη χώρα

Άλλο

22. Λόγοι παραμονής στην Ελλάδα

Είμαι ευχαριστημένος από την ποιότητα ζωής που πέτυχα στην Ελλάδα

Το εισόδημα που αποκτώ είναι ικανοποιητικό

Στο μέλλον θα ζω ακόμη καλύτερα

Στο μέλλον τα παιδιά μου θα ζουν καλύτερα από ότι στη χώρα καταγωγής μου

Νοιώθω ενσωματωμένος στην Ελληνική κοινωνία

Τα παιδιά μου ενσωματώθηκαν στην Ελληνική κοινωνία

Τα παιδιά μου θέλουν να ζήσουν στην Ελλάδα

Άλλο

23. Προβλήματα που αντιμετωπίζετε στην Ελλάδα

Δύσκολα βρίσκω δουλειά με ένσημα

Δύσκολα βρίσκω δουλειά με ικανοποιητικά έσοδα

Δύσκολα βρίσκω οποιαδήποτε δουλειά

Μεγάλη γραφειοκρατία για νόμιμη παραμονή

Δυσκολεύομαι να προσαρμοστώ

Με το € υπάρχει ακρίβεια

Ρατσιστική συμπεριφορά

Κακές συνθήκες εργασίας

Άσχημη-χρονοβόρα αντιμετώπιση σε συνοριακούς σταθμούς

Απουσία διμερών συμφωνιών για αναγνώριση χρόνων εργασίας

Άλλο

Γ. Αφορά όσους απασχολούν μετανάστες

1. Επαγγελματική ιδιότητα

Επιχειρηματίας

Κάτοχος αγροτικών εκμεταλλεύσεων

Δημόσιο

Ιδιώτης

Άλλο

2. Αριθμός απασχολούμενων μεταναστών

1-2 μετανάστες

3-5 μετανάστες

6+ μετανάστες

3. Είδος απασχόλησης

Μόνιμη

Εποχική

Δεν απαντώ

4. Έτη απασχόλησης

1-9 έτη

10-19 έτη

>20 έτη

5. Λόγοι πρόσληψης αλλοδαπών εργατών γης

Έλλειψη γηγενών

Πρόθεση γηγενών

Μισθολογικές απαιτήσεις γηγενών

Έλλειψη ικανοτήτων γηγενών

6. Επίδραση των μεταναστών στην ντόπια παραγωγή

Πάρα πολύ θετική

Πολύ θετική

Θετική

Καμία

Δεν απαντώ

7. Συμβολή των μεταναστών στην επέκταση της εκμετάλλευσης

Πάρα πολύ θετική

Πολύ θετική

Θετική

Καμία

Δεν απαντώ

8. Συμβολή των μεταναστών στη διατήρηση της επαγγελματικής δραστηριότητας στην περιοχή

Πάρα πολύ θετική

Πολύ θετική

Θετική

Καμία

Δεν απαντώ

9. Οφέλη από την πρόσληψη μεταναστών στην εργασία

Χρόνος οργάνωσης παραγωγής

Επέκταση εκμετάλλευσης

Απαλλαγή από βαριές εργασίες

Αύξηση παραγωγής

Λοιπές δραστηριότητες

Αποδέσμευση μελών οικογένειας

Μείωση κόστους εργασίας

Κανένα

Δεν απαντώ

10. Εκτιμώμενες επιπτώσεις από την απουσία μεταναστών εργαζόμενων στην τοπική παραγωγή/οικονομία

Πάρα πολύ αρνητικές

Αρνητικές

Καμία

Αύξηση της προσφοράς εργασίας από τον ντόπιο πληθυσμό

Δεν απαντώ

11. Η έλλειψη μεταναστών στην εργασία θα οδηγήσει σε αύξηση των μισθών;

Ναι

Όχι

Δ. Στάσεις και αντιλήψεις των γηγενών για τους μετανάστες

1. Σας ενοχλεί το γεγονός να μένουν στην πολυκατοικία ή στην γειτονιά σας μετανάστες;

Πολύ

Αρκετά

Λίγο

Καθόλου

2. Σας ενοχλεί να δουλεύετε με μετανάστες;

Πολύ

Αρκετά

Λίγο

Καθόλου

3. Οι μετανάστες βοηθάνε σημαντικά την ελληνική οικονομία;

Συμφωνώ

Μάλλον συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ

Μάλλον διαφωνώ

4. Οι μετανάστες ευθύνονται για την αύξηση της ανεργίας στην Ελλάδα»

Συμφωνώ

Μάλλον συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ

Μάλλον διαφωνώ

5. Οι μετανάστες κάνουν κυρίως δουλειές που δεν θέλουν να κάνουν οι Έλληνες

Συμφωνώ

Μάλλον συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ

Μάλλον διαφωνώ

6. Πόσο σας ενοχλεί ο προϊστάμενός σας να είναι μετανάστης;

Πολύ

Αρκετά

Λίγο

Καθόλου

7. Οι Έλληνες εργαζόμενοι και οι μετανάστες θεωρείτε πως πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα;

Συμφωνώ

Μάλλον συμφωνώ

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ

Διαφωνώ

Μάλλον διαφωνώ

8. Τι μισθούς θεωρείτε πως παίρνουν οι μετανάστες από την εργασία τους;

Υψηλούς

Μάλλον υψηλούς

Ούτε υψηλούς, ούτε χαμηλούς

Χαμηλούς

Μάλλον χαμηλούς

9. Η Ελλάδα έχει φτάσει στο όριο των μεταναστών που μπορεί να δεχτεί ή δεν το έχει φτάσει ακόμα;

Ναι

Όχι

10. Ποιος είναι ο ρόλος σας απέναντι στους μετανάστες;

Κάνω απλά το χρέος μου απέναντι στους μετανάστες

Δε μπορώ να συνεργαστώ με τους μετανάστες

Νοιώθω ανασφάλεια λόγω της διαφορετικότητας των μεταναστών

11. Είναι θετική η συμβολή των μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας;

Ναι

Όχι

12. Οι μετανάστες υποκαθιστούν τους Έλληνες εργαζόμενους στην αγορά εργασίας;

Ναι

Όχι

13. Η νομιμοποίηση των μεταναστών έχει θετικές επιπτώσεις στην ελληνική αγορά εργασίας;

Ναι

Όχι

14. Οι Έλληνες αμείβονται καλύτερα για την ίδια εργασία από τους μετανάστες;

Ναι

Όχι

15. Η παρουσία των μεταναστών στην χώρα μας είναι:

Θετική

Αρνητική

Δεν απαντώ